

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 87 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i støtteprosessloven
(gjennomføring av revidert prosedyre-
forordning) og samtykke til deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse
i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013
og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon
av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til
inngåelse av avtale om endring av protokoll 3
til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse
av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 87 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i støtteprosessloven
(gjennomføring av revidert prosedyre-
forordning) og samtykke til deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse
i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013
og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon
av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til
inngåelse av avtale om endring av protokoll 3
til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse
av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4.3.4	Prosedyreforordningens innhold – sanksjoner	20
2	Bakgrunnen for lovforslaget	7	4.3.5	Høringsinstansenes merknader....	21
2.1	Innledning	7	4.3.6	Praksis fra Kommisjonen	21
2.2	Reform av prosedyreregulverket ..	7	4.3.7	Opplysningsplikt etter støtteprosessloven	22
2.3	Den reviderte prosedyreforordningen	8	4.3.8	Departementets vurderinger	22
2.4	Begrunnelsen for å innlemme den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen og innta i ODA	9	5	Utkastet til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av revidert prosedyreforordning og inngåelse av avtale om endring av ODA protokoll 3 del II	27
2.5	Høring av forslag til gjennomføring i norsk rett	10	5.1	EØS-komiteens beslutning	27
3	Gjennomføring av prosedyreforordningen i norsk rett	12	5.2	Avtale om endring av ODA protokoll 3 del II	27
3.1	Gjeldende rett	12	6	Konstitusjonelle forhold	29
3.2	Forslaget i høringsnotatet	12	6.1	Innledning	29
3.3	Høringsinstansenes merknader	12	6.2	Utgangspunktet for vurderingen	30
3.4	Departementets vurderinger	13	6.3	Rettsutviklingen etter Lovavdelingens tolkningsuttalelse i 2014	30
4	Nærmere om innholdet i prosedyreforordningen	14	6.4	Overføring av myndighet til EFTA-domstolen	31
4.1	Krav til klager og ESAs rett til å avvise klager	14	6.5	Opplysningsplikt	31
4.1.1	Prosedyreforordningens innhold	14	6.6	Økonomiske sanksjoner	32
4.1.2	Høringsinstansenes merknader ...	14	6.6.1	Nærmere om ESAs myndighet til å ilegge sanksjoner	32
4.1.3	Betydningen av nye klageregler for ESA	15	6.6.2	Vurdering av myndigheten til å ilegge sanksjoner	32
4.1.4	Departementets vurderinger	15	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	38
4.2	ESAs samarbeid med nasjonale domstoler	16	8	Konklusjon og tilråding	40
4.2.1	Prosedyreforordningens innhold	16	9	Merknader til bestemmelsene	41
4.2.2	Høringsinstansenes merknader	16	A Forslag til lov om endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning)	43	
4.2.3	Departementets vurderinger	16			
4.3	ESAs adgang til å innhente informasjon fra markedsaktører og å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	17			
4.3.1	Innledning	17			
4.3.2	Prosedyreforordningens innhold – opplysningsplikt	17			
4.3.3	Prosedyreforordningens innhold – sektorundersøkelser	19			

B Forslag til vedtak om samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)	2	Rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (kodifisering)	52
	3	EØS-komiteens beslutning nr. [...] av [...] om endring av EØS-avtalens protokoll 26 om myndighet og oppgaver for EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med statsstøtte	69
Vedlegg	4	Agreement amending protocol 3 to the Agreement between the EFTA states on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice	70
1 Rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 om endring av forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93	4	Avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol	70
	44		

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 87 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i støtteprosessloven
(gjennomføring av revidert prosedyre-
forordning) og samtykke til deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse
i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013
og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av
prosedyreforordningen (statsstøtte) og til
inngåelse av avtale om endring av protokoll 3
til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse
av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

*Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 27. mars 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I denne proposisjonen foreslår Nærings- og fiskeridepartementet endringer i lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) for å gjennomføre endringer i protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåknings-

organ og en domstol (ODA) av 2. mai 1992 i norsk rett.

Det blir også bedt om Stortingets forhånds-samtykke til å delta i EØS-komiteens beslutning om å innlemme to prosedyreforordninger om offentlig støtte i EØS-avtalen:

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- forordning (EU) nr. 734/2013, som gjør endringer i prosedyreforordningen fra 1999 (forordning (EF) nr. 659/1999), og
- forordning (EU) 2015/1589 om fastsettelse av regler for anvendelse av artikkel 108 i Traktaten om Den europeiske unions funksjonsmåte, som er en ny, konsolidert versjon av prosedyreforordningen fra 1999 og endringene fra 2013.

Forordning (EU) 2015/1589 vil ved innlemmelse i EØS-avtalen oppheve og erstatte forordningen fra 1999 med endringene i forordning (EU) nr. 734/2013, se nærmere om EØS-komiteens utkast til beslutning i punkt 5. Det er dermed denne reviderte prosedyreforordningen som vil bli gjeldende under EØS-avtalen, og som vil bli omtalt videre i proposisjonen.

Prosedyreforordningen fra 1999 er innlemmet i EØS-avtalen og inntatt i ODA protokoll 3 del II. Innlemmelsen av den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen krever endring i ODA, som må skje ved en avtale mellom EFTA-statene. Det bes derfor også om Stortingets samtykke til å inngå avtale om å endre ODA protokoll 3 del II.

ODA protokoll 3 del II er gjennomført i norsk rett i forskrift 2. januar 2023 nr. 3 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte § 1. Den endrede ODA protokoll 3 del II vil gjengi prosedyreforordningen i EØS-tilpasset form. Lovforslaget går ut på at del II til protokoll 3, slik den lyder etter endringen, gjøres til norsk lov gjennom en henvisning i støtteprosessloven. Det innebærer at prosedyrereglene i norsk rett ikke lenger reguleres i forskrift, men flyttes opp på lovs nivå.

Formålet med den reviderte forordningen er å effektivisere behandlingen av saker om offentlig støtte. Den vil blant annet gi EFTAs overvåkningsorgan, ESA, adgang til å avvise klager, dersom minstekrav til hvilken informasjon klagen skal

inneholde eller klagers konkurransemessige tilknytning til saken, ikke er oppfylt. I dag må ESA realitetsbehandle alle klager i støttesaker. Klagesaksbehandlingen i støttesaker er ofte meget ressurskrevende, både for ESA og for norske myndigheter. Det er anslått at ESA ved innlemmelse og gjennomføring av forordningen vil kunne avvise mer enn 40 prosent av klagenes ESA mottar. Departementet legger til grunn at innlemmelse av forordningen særlig vil innebære at ESA vil avvise flere klager på lokale tiltak, noe departementet vurderer som positivt. De nærmere konsekvensene av disse endringene er omtalt i punkt 4.

Fordi innlemmelsen av de reviderte prosedyrereglene i EØS-avtalen og inngåelsen av en avtale om endringer i ODA protokoll 3 krever lovendringer, er det behov for å innhente Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 andre ledd. Det fremgår av vurderingene i punkt 6 i proposisjonen at elementene av myndighetsoverføring i prosedyreforordningen anses å være lite inngripende, og at samtykke derfor kan innhentes med alminnelig flertall etter § 26 andre ledd.

Beslutningen i EØS-komiteen er foreløpig ikke fattet. For at Norge ikke skal forsinke ikrafttredelse av beslutningen, legges det opp til at Stortingets samtykke innhentes før beslutningen er fattet i EØS-komiteen. Det er ikke ventet at det vil komme endringer i utkastet til EØS-komiteebeslutning. Dersom den endelige beslutningen avviker substansielt fra det utkastet som er lagt frem i denne proposisjonen, vil saken bli lagt frem for Stortinget på nytt.

Forordningene og utkastet til EØS-komiteebeslutning i uoffisiell norsk oversettelse og utkastet til ODA-endringsavtale i engelsk originaltekst og i norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Innledning

Prosedyreforordningen angir hvilke saksbehandlingsregler ESA og nasjonale myndigheter skal følge ved behandling av saker om offentlig støtte. Dette omfatter blant annet regler om informasjon fra EFTA-statene, hvem som kan klage til ESA, prosedyrer for notifikasjon av støttetiltak til ESA, ESAs behandling av saker om ulovlig støtte og åpning av formelle undersøkelser.

I 2013 vedtok EU endringer i prosedyreforordningen fra 1999, gjennom forordning (EU) nr. 734/2013. Deretter vedtok EU i 2015 forordning (EU) 2015/1589, som utgjør en ny, konsolidert versjon av prosedyrereglene til erstatning for forordningen fra 1999 med endringene fra 2013. Forordningen er EØS-relevant.

Bakgrunnen for lovendringsforslaget er EØS-komiteens kommende beslutning om å innlemme den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen, og den tilhørende fremforhandlede endringsavtalen til ODA, som vil bli undertegnet av Island, Liechtenstein og Norge. For å gi de nye prosedyrereglene full virkning i Norge, må reglene gjennomføres i norsk rett. Siden det er den konsoliderte forordningen som er den gjeldende prosedyreforordningen i EU, og det også er denne som ved innlemmelse vil bli gjeldende i EØS-avtalen, vil henvisningene til prosedyreforordningen i proposisjonen knytte seg til den konsoliderte forordningen. Forordningen omtales enten som den reviderte prosedyreforordningen eller bare prosedyreforordningen, avhengig av sammenhengen.

Den reviderte prosedyreforordningen innebærer en effektivisering av prosedyrene for behandlingen av saker om offentlig støtte, blant annet at Europakommisjonen (Kommisjonen) og ESA kan få lettere tilgang til den informasjonen som er nødvendig for å behandle sakene. I tillegg er klagerreglene endret, slik at Kommisjonen og ESA kan avvise klager som ikke oppfyller visse minstevilkår, eller der den som klager ikke har tilstrekkelig konkurransemessig tilknytning til saken. Prosedyreforordningen gir dermed Kommisjonen og ESA bedre mulighet til å foreta prioriteringer og bruke ressursene sine mer effektivt på de

sakene som potensielt har størst innvirkning på konkurransen og det indre markedet.

2.2 Reform av prosedyreregelverket

Et felles regelverk om offentlig støtte for hele EØS skal hindre at nasjonale eller lokale myndigheter tilgodeser enkelte foretak eller næringer på en måte som påvirker samhandelen og konkurransen negativt. Regelverket skal bidra til at markedsaktørene stilles overfor forutsigbare og like konkurranse- og rammevilkår i hele EØS. Videre er det et formål med støttereglene å unngå ødeleggende subsidiekappløp mellom EØS-statene.

Bakgrunnen for den reviderte prosedyreforordningen er et reformprogram for å modernisere regelverket om offentlig støtte, som ble lansert av Kommisjonen våren 2012. Det ble ansett nødvendig å modernisere statsstøttereglene for å demme opp for utfordringene som finanskrisen fra 2008 utgjorde for vekststrategien «Europa 2020».

Behovet for å reformere prosedyrene for saker om offentlig støtte ble også fremhevet av EUs revisjonsrett, EU Court of Auditors, i spesialrapport nr. 15/2011 «Do the Commission's procedures ensure effective management of State aid control?». I rapporten slo EUs revisjonsrett fast at Kommisjonens håndheving av reglene om offentlig støtte ikke var tilstrekkelig effektiv, blant annet som følge av svakheter ved reglene for klagebehandling. Under prosedyreforordningen fra 1999 mottok Kommisjonen i snitt ca. 300 klager over angivelig ulovlig støtte per år. En stor andel av disse klagenes var ikke begrunnet i reelle konkurransemessige bekymringer knyttet til at mottaker fikk en økonomisk fordel. Støtterettslige argumenter ble snarere benyttet som argumenter for å oppnå andre formål, for eksempel å stanse virksomhet som mottok støtte ut fra hensynet til naboene, eller endre en beslutning klager var uenig i. Videre var klagenes ofte mangelfullt begrunnet, og det måtte brukes unødige ressurser på å klargjøre hva som var de støtterettslige problemstillingene i en sak. Samlet førte dette til at saksbehandlingstiden økte, noe som igjen resulterte i at klagead-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

gangen til Kommisjonen ble ansett som langtekkelig og lite forutsigbar. Revisjonsrapporten anbefalte Kommisjonen å ta grep for å rette opp i dette.

Revisjonsrapporten pekte også på at Kommisjonens kontroll av offentlig støtte ble svekket fordi Kommisjonen hadde utilstrekkelig tilgang på informasjon. EUs revisjonsrett anbefalte derfor at Kommisjonen tok grep for å innhente informasjon på en bedre og mer effektiv måte. En grunnleggende svakhet ved prosedyreforordningen fra 1999 var at Kommisjonen var avhengig av informasjon fra medlemsstatene. I visse tilfeller var det behov for teknisk informasjon om markedsforhold som medlemsstatene ikke hadde tilgang til, men som var enkelt tilgjengelig for foretakene i markedet.

2.3 Den reviderte prosedyreforordningen

Som ledd i moderniseringsreformen på støtteområdet vedtok EU i 2012 forordning (EU) nr. 734/2013. Forordningen endret enkelte av bestemmelsene i prosedyreforordningen fra 1999. Endringene ble videreført i den konsoliderte versjonen av forordningen, forordning (EU) 2015/1589.

Den reviderte prosedyreforordningen viderefører i stor grad bestemmelsene i prosedyreforordningen fra 1999. Prosedyrene ved håndhevingen av regelverket om offentlig støtte er dermed i hovedsak de samme som før. Den reviderte forordningen innebærer imidlertid en styrking av Kommisjonens håndhevingskompetanse på enkelte punkter, for å nå målsettingen om en mer effektiv og målrettet håndheving av regelverket om offentlig støtte.

De sentrale endringene i prosedyreforordningen fremgår av følgende artikler:

- Artikkel 12, jf. artikkel 24, som omhandler Kommisjonens behandling av klager. De reviderte reglene innebærer at klagen må oppfylle visse minstevilkår med hensyn til innhold og utforming. Videre må den som klager godtgjøre at forordningens krav til rettslig interesse er oppfylt, slik at klager må anses som «berørt part». Dette innebærer at klager må ha tilstrekkelig konkurransemessig tilknytning til saken. Dersom vilkårene ikke er oppfylte, er heller ikke Kommisjonen forpliktet til å behandle klagen, og kan avvise den. Kommisjonen får dermed bedre mulighet til å tildele frigjorte ressurser til de sakene som potensielt har størst innvirkning på konkurransen og det indre marked. Se mer om dette i punkt 4.1.

- Artikkel 29, som styrker Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler gjennom regler om informasjonsutveksling og innleggsrett for nasjonale domstoler. Se mer om dette i punkt 4.2.
- Artikkel 7, som gir Kommisjonen adgang til å innhente informasjon fra en større krets av aktører enn tidligere. Etter de reviderte reglene kan Kommisjonen på visse, strenge vilkår innhente informasjon direkte fra andre medlemsstater og fra markedsaktører (foretak og sammenslutninger av foretak). Reglene gir Kommisjonen bedre muligheter til å innhente nødvendig informasjon i saker om store og teknisk kompliserte støtteordninger. Tidligere har Kommisjonen kun hatt adgang til å be om informasjon fra den medlemsstaten som er part i saken. Se mer om dette i punkt 4.3.1 og 4.3.2.
- Artikkel 25, som omhandler sektorundersøkelser. De reviderte reglene gir Kommisjonen adgang til å foreta en mer helhetlig tilnærming der den har mistanke om at det gjennomgående gis ulovlig støtte i en spesifikk sektor eller gjennom et bestemt støtteinstrument, for eksempel skattelettelser. Slike brede undersøkelser kan Kommisjonen sette i verk på tvers av medlemsstater der det foreligger berettiget mistanke om at det i flere medlemsstater gis ulovlig støtte. Se mer om dette i punkt 4.3.3.
- Artikkel 8, som gir Kommisjonen adgang til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt direkte overfor foretak ved brudd på opplysningspliktene i artikkel 7 og artikkel 25. Formålet med hjemmelen til å ilegge reaksjoner er å sikre at foretakene faktisk svarer på spørsmål fra Kommisjonen og at opplysningene som sendes inn er korrekte, og dermed sikre informasjonspliktens effektivitet. Kommisjonen har ikke adgang til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt overfor medlemsstater. Se mer om dette i punkt 4.3.4.

Det materielle innholdet i den reviderte prosedyreforordningen og hvilken kompetanse ESA vil få ved innlemmelse i EØS-avtalen og endring av ODA, er nærmere behandlet i punkt 4.

2.4 Begrunnelsen for å innlemme den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen og innta i ODA

Det er en grunnforutsetning i EØS-avtalen at regelverket om offentlig støtte skal håndheves av

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

henholdsvis Kommisjonen og ESA etter samme prosessuelle regler, jf. EØS-avtalen artikkel 62 nr. 1 bokstav b, jf. protokoll 26, og artikkel 108. I EFTA-pilaren er prosedyrereglene for offentlig støtte i dag regulert gjennom protokoll 26 til EØS-avtalen og ODA protokoll 3. ODA protokoll 3 del II inneholder i dag reglene i prosedyreforordningen fra 1999.

Den reviderte prosedyreforordningen gjelder en sentral del av EØS-avtalen på konkurranseområdet, og det er viktig at reglene er like i hele EØS. Siden den reviderte prosedyreforordningen ikke ennå gjelder i EFTA-pilaren, innebærer det at prosedyrereglene for håndhevingen av regelverket om offentlig støtte i EFTA-pilaren ikke fullt ut gjenspeiler prosedyrereglene i EU. Dette utgjør en risiko for ulik håndheving av regelverket innenfor henholdsvis EFTA-statene og EU-statene. Det er også i strid med EØS-avtalens krav om parallellitet i håndhevingen av regelverket om offentlig støtte i de to pilarene, jf. EØS-avtalen artikkel 108 og protokoll 26.

Kommisjonen har også vedtatt enkelte endringer i kommisjonsforordning (EF) nr. 794/2004, som er gjennomføringsforordningen til prosedyreforordningen, og som fastsetter mer detaljerte saksbehandlingsregler og klageskjemaer for saker om offentlig støtte. Gjennomføringsforordningen er innlemmet i EØS-avtalen og tatt inn i ESAs vedtak nr. 195/04/COL. Vedtaket med senere endringer er gjennomført i prosedyreforskriften § 2 og gjelder som norsk forskrift. De endringsforordningene til gjennomføringsforordningen som hører sammen med den reviderte prosedyreforordningen, er derimot ikke innlemmet i EØS-avtalen. Så lenge den reviderte prosedyreforordningen ikke er innlemmet i EØS-avtalen, vil disse endringene heller ikke kunne innlemmes. Dermed øker både ulikhetene i regelverket mellom EU og EFTA-pilaren og etterslepet i EØS-avtalen.

For å bringe prosedyrereglene for saker om offentlig støtte i EFTA-statene i samsvar med reglene i EU, slik EØS-avtalen krever, må forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 innlemmes i EØS-avtalen og inntas i ODA. Deretter kan også endringene i gjennomføringsforordningen innlemmes i EØS-avtalen. Innlemmelse av disse endringene krever ikke Stortingets samtykke, siden gjennomføringen i norsk rett kun krever mindre forskriftsendringer og innholdet i endringene heller ikke av andre grunner reiser behov for behandling av Stortinget. Når endringene i gjennomføringsforordningen er tatt inn i EØS-avtalen, forutsettes det at ESA oppdaterer

vedtak nr. 195/04/COL ved å fastsette likelydende gjennomføringsbestemmelser.

Ved innlemmelse av de reviderte prosedyrereglene i EØS-avtalen og ODA vil ESAs prosessuelle kompetanse i saker om offentlig støtte bringes i samsvar med Kommisjonens kompetanse. Dette vil bidra til en mer ensartet håndheving av reglene om offentlig støtte innenfor hele EØS. Samtidig reduseres EØS-etterslepet på et sentralt område for EØS-avtalen.

Norske myndigheter tok i 2014 initiativ til å utarbeide et forslag fra EFTA-statene til en tilpasningstekst til prosedyreforordningens bestemmelser om illeggelse av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt direkte overfor foretak ved brudd på informasjonsplikten overfor ESA. Den foreslåtte tilpasningsteksten gikk ut på at kompetansen til å illegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt skulle ligge hos nasjonale myndigheter i stedet for hos ESA.

I 2016 ble det klart at EFTA-statene ikke ville nå frem overfor EU med sitt forslag til tilpasningstekst. Etter dette ble det på nytt konsultert med EFTA-partnerne, Kommisjonen og ESA. Resultatet av konsultasjonene ble at innlemmelse av den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen vil være uten tilpasninger. Utslagsgivende for utfallet var at reglene om offentlig støtte er en sentral del av EØS-avtalens konkurranseregler, der homogene regler og parallellitet i overvåkningssystemet er særlig viktig. Det vises i den anledning til EØS-avtalen artikkel 62 nr. 1 bokstav b og EØS-avtalen protokoll 26, som inneholder de grunnleggende kravene til ESAs kompetanse.

EØS-komitebeslutningen om innlemmelse av den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen er klarert av Island og Liechtenstein, og av Kommisjonen. Det er ikke gitt tilsvarende klaring fra norsk side på grunn av usikkerhet om konstitusjonelle forhold, nærmere bestemt om hvilken prosedyre som etter Grunnloven skal anvendes for innhenting av Stortingets samtykke – om det er tilstrekkelig med alminnelig flertall etter Grunnloven § 26 andre ledd, eller om det kreves tre fjerdedels flertall etter Grunnloven § 115. Lovavdelingen har i sin uttalelse 12. november 2025 vurdert at det er grunnlag for å konkludere med at myndighetsoverføringen ved innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen kan anses som «lite inngripende», slik at samtykke kan innhentes med alminnelig flertall etter Grunnloven § 26 andre ledd. Departementet legger Lovavdelingens syn til grunn for proposisjonen. Se nærmere redegjørelse for de konstitusjonelle forholdene i punkt 6.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Departementet understreker at den reviderte prosedyreforordningen har stor betydning for effektivisering av ESAs behandling av saker om offentlig støtte, og at den gjelder et sentralt område av EØS-avtalen hvor like regler i hele EØS er viktig for det indre markeds funksjon. ESAs adgang til å avvise klager vil også innebære en effektivisering av norske myndigheters behandling av saker om offentlig støtte. Samtidig har det gått svært lang tid siden den reviderte prosedyreforordningen ble vedtatt og fikk anvendelse i EU. Den utgjør derfor en sentral del av det såkalte EØS-etterslepet, som etter departementets vurdering er uheldig for EØS-samarbeidet. Departementet vurderer derfor at det er viktig å få innlemmet den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen snarest mulig.

2.5 Høring av forslag til gjennomføring i norsk rett

De reviderte prosedyrereglene er vedtatt i EU, og har vært i kraft siden august 2013. Det tidligere Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD), som den gang var ansvarlig for regelverket om offentlig støtte, hadde Kommisjonens forslag til endret prosedyreforordning på høring fra 21. januar til 20. februar 2013 på regjeringens nettsider. Den høringen gjaldt de *foreslåtte* endringene.

Etter vedtakelsen av den endelige endringsforordningen i 2013 gikk det av ulike grunner noe tid før det ble gjennomført en høring av hvordan de *vedtatte endringene* kunne gjennomføres i norsk rett. Den 1. juni 2018 sendte Nærings- og fiskeridepartementet på høring et forslag om endring i daværende lov 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte for å gjennomføre den reviderte prosedyreforordningen i norsk rett, det vil si den konsoliderte forordningen fra 2015. Lov om offentlig støtte ble med virkning fra 1. januar 2023 opphevet og erstattet med støtteprosessloven. Forslaget fra høringen er likevel tilsvarende relevant etter gjeldende rett, da det materielle innholdet i forslaget kan videreføres i støtteprosessloven. Det er i all hovedsak kun behov for formalitetsendringer som følge av at den tidligere loven er erstattet med den nye støtteprosessloven. Det har derfor ikke vært behov for en ny høring.

Departementet presiserte i høringsbrevet at lovforslaget gjaldt selve gjennomføringen av den reviderte prosedyreforordningen i norsk rett, og bygget på den forutsetningen at forordningen skulle innlemmes i EØS-avtalen.

Fristen for å komme med innspill ble først satt til 3. august, men senere forlenget til 31. august 2018. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Departementene
Statsministerens kontor

Domstoladministrasjonen
Regjeringsadvokaten

Brønnøysundregistrene
Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI)
Direktoratet for økonomistyring
Finanstilsynet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Konkurransetilsynet
Norges Bank
Skattedirektoratet
Toll- og avgiftsdirektoratet

Riksrevisjonen
Sivilombudsmannen

Fylkeskommuner
Fylkesmennene
Kommuner

Handelshøyskolen BI
Nord Universitet
Norges Forskningsråd
Norges Handelshøyskole NHH
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU
OsloMet – storbyuniversitetet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

Advokatforeningen
Den norske dommerforening

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Delta
Finans Norge
KS – Kommunesektorens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
KS Bedrift
Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

NITO
Norsk Industri
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
UNIO
Virke
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Enova
Husbanken
Innovasjon Norge
Kommunalbanken
Norges autoriserte regnskapsføreres forening
Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund
Norges kommunerevisorforbund
SIVA – Selskapet for industrivekst SF
Sparebankforeningen

Advokatfirmaet BA-HR DA
Advokatfirma Dla Piper Norway DA
Advokatfirmaet Grette DA
Advokatfirmaet Haavind AS
Advokatfirmaet Hjort DA
Advokatfirmaet Pricewaterhousecoopers AS
Advokatfirmaet Schjødt AS
Advokatfirmaet Selmer DA
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA
Advokatfirmaet Thommessen AS
Advokatfirmaet Wiersholm AS
Arntzen de Besche Advokatfirma AS
Brækhus Dege Advokatfirma DA
Bull & Co Advokatfirma AS
Deloitte Advokatfirma AS
Føyen Advokatfirma DA
Kluge Advokatfirma DA
KPMG Law Advokatfirma DA
Kvale Advokatfirma DA
Wikborg Rein Advokatfirma AS

Oslo Economics

Departementet mottok i alt 22 høringsuttalelser.
Følgende 13 høringsinstanser hadde ikke merknader:

Arbeidsgiverforeningen Spekter
Brønnøysundregistrene
Domstoladministrasjonen
Drammen kommune
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Norges Bank
Norges forskningsråd
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet

Følgende 9 høringsinstanser hadde merknader:

Bergen kommune
KS Advokatene
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Nei til EU
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Oslo kommune
Rafael Eriksen
Rogaland fylkeskommune
Virke

Forslaget i høringen og høringsinstansenes innspill er nærmere behandlet i punkt 3 og 4 nedenfor. Hovedsynspunkter i sentrale høringsuttalelser gjengis i proposisjonen. Høringsuttalelsene er tilgjengelige i sin helhet på regjeringens nettsider.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

3 Gjennomføring av prosedyreforordningen i norsk rett

3.1 Gjeldende rett

Lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) gir regler om hvilke prosesser som må følges i saker som gjelder offentlig støtte. Loven trådte i kraft 1. januar 2023. Formålet med loven er ifølge § 1 å sikre etterlevelse av Norges EØS-rettslige og andre folkerettslige forpliktelser på området for offentlig støtte. Loven skal også bidra til en effektiv og betryggende behandling av saker om offentlig støtte.

Flere av bestemmelsene i loven samt forskriftsbestemmelser vedtatt i medhold av loven, gjennomfører EØS-regler i norsk rett. Gjeldende ODA protokoll 3 del II, som inneholder reglene i prosedyreforordningen fra 1999, er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 2. januar 2023 nr. 3 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte (prosedyreforskriften). Ved ikrafttreddelsen av støtteprosessloven ble forskriften vedtatt for å erstatte den tilsvarende prosedyreforskriften av 30. oktober 2009 nr. 1323.

3.2 Forslaget i høringsnotatet

Lovforslaget som ble sendt på høring gjaldt gjennomføringen av de reviderte prosedyrereglene for offentlig støtte i norsk rett. Forslaget bygget på en forutsetning om at EØS-komiteen ville fatte beslutning om innlemmelse av reglene i EØS-avtalen.

For at reglene i den reviderte prosedyreforordningen skal få virkning i EFTA-pilaren og overfor private rettssubjekter i Norge, må det gjøres endringer i ODA protokoll 3 del II, som inneholder de gjeldende prosedyrereglene, slik at de reviderte prosedyrereglene inntas i og fremgår av ODA. Deretter må den endrede protokoll 3 del II gjennomføres i norsk rett.

Den reviderte prosedyreforordningen inneholder bestemmelser som vil gi ESA kompetanse til å innhente opplysninger fra foretak og ilegge tvangsmulkt og overtredelsesgebyr direkte overfor foretak ved brudd på opplysningsplikten.

Dette er forhold som etter departementets vurdering hører naturlig hjemme i lov fremfor forskrift. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet at den endrede ODA protokoll 3 del II inkorporeres direkte i loven, i stedet for i forskrift slik som de gjeldende prosedyrereglene for offentlig støtte. Dette innebærer at den endrede ODA protokoll 3 del II, med de reviderte prosedyrereglene for EFTA-pilaren, fullt ut vil gjelde som norsk lov. Departementet foreslo samtidig i høringsnotatet at prosedyreforskriften § 1 oppheves, fordi bestemmelsene i gjeldende ODA protokoll 3 del II, som denne forskriftsbestemmelsen gjennomfører, ikke lenger vil gjelde.

3.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene som uttalte seg hadde innvendinger mot departementets forslag til lovteknisk gjennomføring, som går ut på at forordningen, slik den blir inntatt i ODA protokoll 3 del II, gjøres til norsk lov gjennom en inkorporasjonsbestemmelse i støtteprosessloven.

Oslo kommune støttet forslaget om å gjøre samtlige av de nye prosedyrereglene, i form av hele ODA protokoll 3 del II, til norsk lov, og fremholdt at dette fremstår som hensiktsmessig. *Oslo kommune* viste til at alternativet – å innta i lov de bestemmelsene som krever lovs rang på grunn av legalitetsprinsippet, og la de øvrige følge av forskrift som i dag – ville gi et fragmentert og mindre oversiktlig regelverk.

NHO uttalte at de støttet forslaget, og påpekte at gjennomføring på lovs nivå fremstår som nødvendig. *NHO* viste til at enkelte av bestemmelsene har overnasjonal karakter, slik som ESAs adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak og ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt dersom opplysningsplikten brytes.

Flere av høringsinstansene hadde også merknader til det materielle innholdet av endringene i prosedyreforordningen. Prosedyreforordningen er imidlertid vedtatt i EU, og det materielle innholdet ligger dermed fast. Av informasjonshensyn redegjøres det likevel for høringsinstansenes

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

generelle merknader til forordningens materielle innhold nedenfor. Hovedinntrykket fra høringen er at høringsinstansene som uttalte seg, stilte seg positive til at den reviderte prosedyreforordningen innlemmes i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett.

NHO uttalte at mer effektiv håndheving av regelverket om offentlig støtte vil bidra til å avdekke og forhindre ulovlig støtte i EU, og dermed sikre norske bedrifter like konkurransevilkår som europeiske konkurrenter i det indre markedet. Videre trakk NHO frem at like håndhevingsregler på statsstøtteområdet i EU og EFTA-pilaren er en forutsetning for å sikre samme konkurransevilkår for alle foretak som opererer i det indre markedet.

LO uttrykte at de var positive til en modernisering av regelverket om offentlig støtte, som vil legge til rette for mer effektiv håndheving og bidra til å avdekke og forhindre ulovlig støtte i EU. LO viste til at det ville bidra til å sikre norske bedrifter like konkurransevilkår som sine europeiske konkurrenter i det indre markedet. LO pekte i den anledning på Kommisjonens målsetting om å være «big on big things and small on small things», og understreket at det er viktig at ESA utviser samme pragmatiske tilnærming til forholdsmessighet som Kommisjonen. Videre uttrykte LO i høringsuttalelsen at deres utgangspunkt var at Kommisjonens intensjon i de nye prosedyrereglene ikke var til Norges ulempe, men at Norge ville kunne dra fordel ved at man hindrer urettmessig statsstøtte som vil påvirke Norges interesser negativt. For å sikre like konkurransevilkår påpekte LO at det imidlertid var en viktig forutsetning at ESA praktiserer regelverket på samme måte som Kommisjonen.

Bergen kommune viste til at EØS-avtalen er sentral for norske borgere og norsk næringslivs tilgang til det europeiske markedet, og at det derfor er viktig å sikre homogenitetsmålsettingen som samarbeidet bygger på. Videre uttalte Bergen kommune at det derfor er uheldig at det gjelder ulike prosedyreregler for håndhevingen av regelverket om offentlig støtte i EU- og EFTA-pilaren.

Rogaland fylkeskommune stilte seg også positiv til de foreslåtte endringene, og viste til at en gjen-

nomføring vil sikre like regler i Norge og EU, i tråd med våre EØS-rettslige forpliktelser.

Flere høringsinstanser (LO, KS, Bergen kommune og *Nei til EU*) hadde merknader knyttet til myndighetsoverføringen til ESA når det gjelder innhenting av informasjon og ileggelse av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt direkte overfor norske foretak. De samme høringsinstansene tok også opp valg av prosedyre for innhenting av Stortingets samtykke i forbindelse med slik myndighetsoverføring. To av høringsinstansene (LO og *Nei til EU*) etterspurte også informasjon om muligheten for en tilpasningstekst for EFTA-statene. De konstitusjonelle forholdene i saken er behandlet i punkt 6, mens diskusjonene om en mulig tilpasningstekst er behandlet i punkt 2.4.

3.4 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget til gjennomføringsmåte. Forslaget går ut på at den endrede ODA protokoll 3 del II tas direkte inn i støtteprosessloven, i stedet for i forskrift slik situasjonen er i dag. Høringsinstansene hadde ingen innvendinger mot den foreslåtte gjennomføringsmåten. Forslaget innebærer at ODA protokoll 3 del II, som inneholder de reviderte prosedyrereglene for EFTA-pilaren, fullt ut vil gjelde som norsk lov.

Siden Stortinget i denne proposisjonen anmodes om forhåndssamtykke til å inngå avtale om endring av ODA, vil det være ODA slik den lyder etter endringsavtalen, som gjøres til norsk lov. Etter departementets vurdering bør dette løses rent teknisk ved at inngåelse av avtalen som endrer ODA, skjer i etterkant av Stortingets samtykke. Endringsavtalen vil være i tråd med det utkastet som er vedlagt denne proposisjonen. Deretter vil loven kunne tre i kraft, og det vil da være den versjonen av ODA som gjelder på ikrafttredelsestidspunktet, som vil gjelde som norsk lov. Samtidig som loven trer i kraft, oppheves gjennomføringen i forskrift av gjeldende versjon av ODA protokoll 3 del II.

Det redegjøres for høringsinstansenes konkrete merknader til det materielle innholdet av prosedyreforordningen, og departementets vurderinger av disse, i punkt 4.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

4 Nærmere om innholdet i prosedyreforordningen

4.1 Krav til klager og ESAs rett til å avvise klager

4.1.1 Prosedyreforordningens innhold

I dag er ESA forpliktet til å behandle alle klager ESA mottar. Den reviderte prosedyreforordningen artikkel 12, jf. artikkel 24, endrer klagereglene for offentlig støtte.

Prosedyreforordningen gir Kommisjonen, og dermed ESA når det gjelder EFTA-statene, adgang til å avvise klager som ikke oppfyller visse minstevilkår til klagens innhold, eller der klager ikke godtgjør å ha en tilstrekkelig konkurransemessig tilknytning til saken ved å oppfylle vilkårene for å være en «berørt part».

Mer konkret slår den reviderte prosedyreforordningen artikkel 24 nr. 2 fast at enhver «berørt part» kan klage til ESA over angivelig ulovlig eller misbruk av støtte. «Berørt part» er definert i prosedyreforordningen artikkel 1 bokstav h som «enhver stat som er avtalepart i EØS-avtalen og enhver person, ethvert foretak eller enhver sammenslutning av foretak hvis interesser vil kunne bli berørt av tildelingen av støtte». Et grunnleggende vilkår som må være oppfylt for at klager skal anses som berørt part, er dermed at klagers interesser vil kunne bli berørt av støttetildelingen. For å anses som berørt part kreves det derfor at klager har en viss konkurransemessig tilknytning til saken. Som eksempler på «berørt part» trekker prosedyreforordningen artikkel 1 bokstav h frem støttemottakeren, støttemottakers konkurrerende foretak eller bransjeorganisasjoner. Dette er aktører hvis konkurransemessige interesser normalt vil kunne bli påvirket av en støttetildeling.

Det fremgår videre av artikkel 12 nr. 1 andre punktum at ESA skal undersøke enhver klage den mottar fra en berørt part i samsvar med artikkel 24 nr. 2. Av dette følger det at klager fremsatt av andre enn berørte parter ikke vil regnes som formelle klager. ESA vil dermed ikke være forpliktet til å behandle klagen og fatte vedtak i henhold til prosedyreforordningen artikkel 12. Informasjonen vil kun bli ansett som markedsinformasjon

som ESA kan velge å følge opp av eget initiativ dersom ESA finner det hensiktsmessig.

Artikkel 24 stiller videre krav om at klager skal benytte et særskilt klageskjema utarbeidet av ESA i medhold av artikkel 33. Dersom ESA finner at klager ikke har oppfylt kravene i klageskjemaet, skal ESA opplyse klager om dette, jf. artikkel 24 nr. 2. Tilsvarende gjelder dersom ESA, etter en foreløpig vurdering, mener at klagen ikke gir tilstrekkelige holdepunkter for at det foreligger ulovlig støtte eller misbruk av støtte. Klager skal gis en frist til å komme med kommentarer. Dersom klager ikke inngir kommentarer innen fristen, anses klagen for å være trukket tilbake.

4.1.2 Høringsinstansenes merknader

Bergen kommune uttalte at det er positivt for norske myndigheter at det innføres minstekrav til klager, da det vil kunne forebygge at staten, fylkeskommuner og kommuner får arbeid med åpenbart ugrunnede klager. *Bergen kommune* påpekte samtidig at adgangen til å avvise klager kan være negativ for det private næringslivet og organisasjoner, blant annet fordi de trolig vil måtte bruke større ressurser på å utforme klager som oppfyller minstevilkårene for behandling.

KS fremhevet som en av gevinstene med det endrede regimet at grunnløse klager vil kunne avvises. Det gir ressursbesparelser for ESA og stat, kommuner og fylkeskommuner. *KS* viste til at det fra klagers side kan oppleves som uheldig at terskelen for å fremme klager heves, ettersom utforming av klager vil kunne bli mer arbeidskrevende. *KS* uttalte at de samlet sett antok at de nye kravene kan bidra til at ressursene settes inn der saken har en viss betydning. *KS* uttalte videre at de vurderte endringen som positiv, og godt i tråd med den generelle utviklingen i regelverket om offentlig støtte med fokus på større saker.

NHO uttalte at innsnevringen av klageadgangen til ESA viser at det blir svært viktig å starte arbeidet med et nasjonalt klageorgan som kan behandle klager om brudd på støttereglene, slik flertallet i arbeidsgruppen om «Like konkurranse-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

vilkår for offentlige og private aktører» går inn for i sin rapport av 23. januar 2018.

Virke uttalte at færre klager kan medføre økt kapasitet hos ESA og dermed mulighet for raskere klagebehandling, noe som isolert sett vil være positivt for virksomheter som er berørt av klagebehandlingen. Samtidig viste Virke til at dersom de formelle kravene for klagebehandling til ESA innskjerpes, kan behovet for å komme til en rask konklusjon i spørsmålet om et norsk tilsynsorgan som kan behandle klager, øke tilsvarende. Virke ba derfor departementet om å foreta en helhetlig vurdering av disse spørsmålene.

4.1.3 Betydningen av nye klagereregler for ESA

For å få en bedre forståelse av konsekvensene av den nye avvisningsadgangen, ba departementet ESA i brev 30. oktober 2019 om å indikere andelen klager som kunne ha blitt avvist dersom prosedyreforordningen hadde blitt innlemmet i EØS-avtalen og inntatt i ODA i 2014. ESA ga informasjon om dette i brev til departementet 31. oktober 2019, og konkretiserte konsekvensene av avvisningsadgangen ytterligere i brev til departementet 15. november 2019. Departementet har senere mottatt oppdatert informasjon fra ESA i brev 17. mars 2023, 11. april 2025 og 16. januar 2026. Redegjørelsen nedenfor bygger på den samlede og oppdaterte informasjonen som er mottatt fra ESA.

ESA har opplyst at ESA siden ikrafttreddelsen av den reviderte prosedyreforordningen i EU har mottatt 93 klager om angivelig ulovlig støtte som følge av norske tiltak. Av disse kunne omlag 42 prosent ha blitt avvist av ESA under den nye prosedyreforordningen.

Ifølge ESA omfatter klagenes som kunne ha vært avvist alt fra relativt små saker til langvarige og ressurskrevende saker. ESA fremhever at det at ESA må bruke ressurser på å håndtere en rekke saker som kunne ha vært avvist, forhindrer ESA i å håndheve regelverket effektivt med fokus på de sakene som har størst betydning for det indre markedet. Videre viser ESA til at mange av klagenes som kunne ha vært avvist, er små, lokale saker som i stedet burde ha vært håndtert av nasjonale eller lokale myndigheter. ESA understreker derfor at en gjennomføring av prosedyreforordningen – og dermed adgangen til å avvise klager – vil bidra til en mer målrettet håndheving av støtteregelverket. Det vil føre til at ESA kan fokusere sine begrensede ressurser på å håndtere de store sakene med betydelig innvirkning på det indre markedet i EØS.

ESA inndeler klagenes som kunne ha vært avvist i følgende seks kategorier av klager:

- i. Private individer, for eksempel bekymrede lokale borgere eller naboer til angivelige støttetiltak.
- ii. Miljøvernorganisasjoner eller andre grupper, enten etablerte frivillige organisasjoner eller grasrotbevegelser.
- iii. Politiske partier, på nasjonalt eller lokalt nivå.
- iv. Klager fra konsulenter eller advokatfirmaer på vegne av klienter som ikke oppfyller kravet til «berørt part».
- v. Lokale foretak som ikke er i direkte konkurranse med angivelig støttemottaker.
- vi. Støttegivere.

4.1.4 Departementets vurderinger

De nye kravene til klager forventes å føre til at flere klager vil bli avvist av ESA, på samme måte som Kommisjonen gjør i dag.

Departementet viser til informasjonen fra ESA under punkt 4.1.3, hvor det fremgår at ESA med de nye avvisningsreglene kunne avvist omtrent 42 prosent av klagenes ESA har mottatt siden den reviderte prosedyreforordningen trådte i kraft i EU. Dette er klager som ESA og norske myndigheter må behandle i dag. Departementet peker på at behandling av klagesaker om offentlig støtte kan skape betydelig merarbeid for de myndighetene som må svare ut klagen. ESAs saksbehandling kan også strekke seg over lang tid. Det råder betydelig usikkerhet om gyldigheten av de vedtatte myndighetene har truffet mens ESAs undersøkelser pågår. En adgang til å avvise klager vil også kutte betydelig ned på perioden hvor bedrifter som potensielt har mottatt støtte må leve i usikkerhet.

Adgangen til å avvise klager som ikke oppfyller minstevilkårene, eller dersom den som klager ikke har tilstrekkelig konkurranserettslig tilknytning til saken ved å ikke oppfylle vilkårene til å anses berørt part, kan frigjøre ressurser hos ESA. De frigjorte ressursene vil kunne bidra til at ESA kan behandle de resterende klager mer effektivt og konsentrere seg om klagesaker av reell konkurransemessig betydning, i tråd med føringene i moderniseringsreformen, jf. omtale i punkt 2. En frigjøring av ESAs ressurser vil også kunne føre til raskere og mer effektiv behandling av viktige notifikasjonssaker fra norske myndigheter. Dette er saker hvor norske myndigheter ønsker å gi offentlig støtte, men hvor støtten etter EØS-avtalen må meldes til og godkjennes av ESA før den kan iverksettes. Eksempler på

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

offentlig støtte som er notifisert til ESA er blant annet støtte til utbygging av havvind, differensiert arbeidsgiveravgift, avgiftsfritak for nullutslippsbiler, CO₂-kompensasjonsordningen og støtte til flytting av Bodø lufthavn og til utbygging av Mo i Rana lufthavn.

Endringene i prosedyreforordningen berører ikke adgangen etter norsk rett til å påklage norske myndigheters avgjørelser i henhold til forvaltningsretten, eller bringe slike avgjørelser inn for domstolene, under henvisning til at de er i strid med regelverket om offentlig støtte. Aktører som mener at det foreligger brudd på reglene vil dermed ha full mulighet til å håndheve dette nasjonalt.

Når det gjelder formkravene til klage, vil disse etter departementets vurdering være relativt enkle å oppfylle, og bidra til å gjøre klagen mer systematiske og enklere å behandle. Skjemaene vil kunne gjøre det enklere for klager å vurdere hvilke opplysninger som er relevante og om det er grunnlag for klage. Dette vil trolig også redusere behovet for at ESA må be om ytterligere informasjon fra klager. Dette forenklings- og effektivitets-hensynet ble også fremhevet av Kommisjonen, da den la frem forslag til endringer i prosedyreforordningen i 2012.

Oppsummert vurderer departementet at innføring av en adgang for ESA til å avvise klager, vil føre til en forenkling og effektivisering som vil ha en positiv effekt for norske myndigheter og virksomheter.

4.2 ESAs samarbeid med nasjonale domstoler

4.2.1 Prosedyreforordningens innhold

I den reviderte prosedyreforordningen er det innført et nytt kapittel X om Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler. Formålet med reglene i dette kapitlet er å styrke samarbeidet mellom Kommisjonen og nasjonale domstoler for å sikre enhetlig tolkning og anvendelse av støtte-reglene. Når de reviderte prosedyrereglene innlemmes i EØS-avtalen og inntas i ODA, vil de samme reglene gjelde for samarbeidet mellom ESA og norske domstoler.

Etter prosedyreforordningen artikkel 29 nr. 1 kan nasjonale domstoler ved behandlingen av søksmål som gjelder offentlig støtte, be ESA om å gi domstolen informasjon den har i sin besittelse. Videre kan nasjonale domstoler be om ESAs syn på spørsmål som gjelder anvendelsen av reglene om offentlig støtte.

I prosedyreforordningen artikkel 29 nr. 2 gis ESA rett til på eget initiativ å inngi skriftlige innlegg om anvendelsen av reglene om offentlig støtte i en sak som behandles av en nasjonal domstol. ESA kan be den nasjonale domstolen om å overføre dokumenter den har i sin besittelse. En slik anmodning må være nødvendig for ESAs vurdering av saken, og skal utelukkende innhentes med det formål å utarbeide innlegget. Dersom domstolen gir tillatelse til det, kan ESA også inngi muntlige innlegg. ESA skal informere den berørte EFTA-staten før ESA eventuelt inngir innlegget. ESAs innlegg skal publiseres på ESAs hjemmeside.

Det fremgår av fortalens betraktning 38 at innlegget ikke er rettslig bindende for den nasjonale domstolen. Videre skal ESAs innlegg gis innenfor rammen av nasjonale prosessregler, og kun i saker som er viktige for en konsistent anvendelse eller rettsutviklingen på statsstøtteområdet.

4.2.2 Høringsinstansenes merknader

Bergen kommune ba i sin høringsuttalelse om en klargjøring av om ESA skal ha rett til å kreve inn-syn i personsensitiv informasjon. Videre uttalte Bergen kommune at det må vurderes om de nye reglene nødvendiggjør endringer i tvisteloven.

4.2.3 Departementets vurderinger

Departementet legger til grunn at ESAs adgang til å be om informasjon også omfatter taushetsbelagte opplysninger. Prosedyreforordningen inneholder flere bestemmelser som har til hensikt å beskytte taushetsbelagt informasjon som oversendes ESA, jf. punkt 4.3.8.5 nedenfor. Departementet understreker at ESA i henhold til bestemmelsen kun vil ha adgang til å be om dokumenter som er nødvendige for at ESA skal kunne utarbeide innlegget for domstolen.

Domstolenes adgang til å oversende opplysninger til ESA følger allerede av EØS-loven § 5, som slår fast at norske myndigheter uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kan gi ESA og EFTA-domstolen de opplysninger som de kan kreve i medhold av EØS-avtalen og ODA. På støtteområdet fremgår adgangen til å gi ESA opplysninger også av støtteprosessloven § 8 tredje ledd, som sier at norske myndigheter «kan uten hinder av taushetsplikt gi ESA alle opplysninger som er nødvendige for organets håndheving av EØS-avtalens regler om offentlig støtte».

Det er gjennom høringen reist spørsmål om prosedyreforordningens bestemmelser om ESAs

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

samarbeid med nasjonale domstoler nødvendig-
gjør endringer i tvisteloven. Som det fremkommer
ovenfor, innebærer lovforslaget at forordningen,
slik den er inntatt i ODA protokoll 3 del II, får lovs
rang. Dette medfører at også artikkel 29 nr. 2, som
gir ESA hjemmel til å be den nasjonale domstolen
om å overføre dokumenter den har i sin besit-
telse, gis lovs rang.

Bestemmelsen har en parallell i forordning
(EF) nr. 1/2003 artikkel 15 nr. 3 om innleggsrett i
konkurransesaker, som er inntatt i ODA protokoll
4 om ESAs oppgaver og myndighet på
konkurranseområdet, og gjennomført i norsk rett
i lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kon-
troll av EØS-avtalens konkurranseregler mv.
(EØS-konkurranseloven) § 9. I forbindelse med
den nasjonale gjennomføringen av forordning
(EF) nr. 1/2003 artikkel 15 ble det også reist
spørsmål om det var nødvendig med endringer i
tvisteloven for å gjennomføre forordningen. Kon-
klusjonen var at dette ikke var nødvendig, og at
det var mer naturlig å plassere bestemmelsen i
særlovgivningen, se Ot.prp. nr. 6 (2003–2004) A)
*Om lov om konkurranse mellom foretak og kontroll
med foretakssammenslutninger (konkurranse-
loven) B) Om lov om gjennomføring og kontroll av
EØS-avtalens konkurranseregler mv. (EØS-konkur-
ranseloven)* punkt 14.3.5.

Etter departementets syn gjør tilsvarende
betraktninger seg gjeldende her, slik at det er til-
strekkelig med regulering i særlovgivningen. En
endring i tvisteloven i tillegg til at prosedyrefor-
ordningen tas inn i støtteprosessloven, vil med-
føre at samme regel inntas to steder. Slik dobbelt-
regulering gjør regelverket uoversiktlig, og åpner
for ulik tolkning av to bestemmelser med samme
materielle innhold.

Videre er det lagt til grunn i rettspraksis at
ESA allerede har adgang til å inngi innlegg for
norske domstoler etter tvisteloven § 15-8, som
blant annet gir et offentlig organ adgang til,
innenfor sitt ansvarsområde, å gi skriftlig innlegg
til belysning av allmenne interesser. ESA har
benyttet denne adgangen til å gi skriftlig innlegg
til Høyesterett i én sak vedrørende offentlig
støtte, den såkalte Boligbyggsaken, se Høyeste-
retts avgjørelse 29. september 2023, HR-2023-
1807-A avsnitt 16. Prosedyreforordningen vil
imidlertid innebære en presisering og en viss
utvidelse av denne adgangen for saker som gjel-
der offentlig støtte, og ESAs innleggsrett på støt-
teområdet vil tilsvare adgangen ESA har i kon-
kurransesaker.

4.3 ESAs adgang til å innhente informasjon fra markedsaktører og å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt

4.3.1 Innledning

Utgangspunktet i en støttesak er at kontakt og
informasjonsutveksling foregår mellom Kommi-
sjonen/ESA og den berørte staten. Dette utgangs-
punktet gjelder etter prosedyreforordningen fra
1999, og vil også gjelde etter den reviderte prose-
dyreforordningen. For notifisert støtte fremgår
dette av prosedyreforordningen artikkel 2 nr. 2 og
artikkel 5, mens for ulovlig støtte fremgår dette av
prosedyreforordningen artikkel 12.

Prosedyreforordningen innebærer imidlertid
at ESA får en særlig adgang til å be om informa-
sjon også fra andre kilder enn den EFTA-staten
som er part i saken, jf. artikkel 7, samt i visse tilfel-
ler å innhente informasjon fra berørte foretak
eller sammenslutninger av foretak ved gjennomfø-
ring av sektorundersøkelser, jf. artikkel 25. ESA
vil få myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr og
tvangsmulkt dersom pålegg om informasjon etter
disse bestemmelsene ikke etterkommes, jf. artikkel 8. I forlengelsen av dette vil EFTA-domstolen få myndighet til å overprøve eventuelle vedtak om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt fattet av ESA, jf. ODA artikkel 35.

ESA har også i dag en generell adgang til å be
foretak i EFTA-statene direkte om de opplysnin-
gene de trenger for å oppfylle sine oppgaver etter
ODA og EØS-avtalen, jf. ODA artikkel 6. Dette ble
blant annet påpekt av EFTA-domstolen i *Eviny-*
saken, se EFTA-domstolens avgjørelse 21. mars
2024 i sak E-10/22 avsnitt 56. Det er imidlertid
ingen sanksjoner knyttet til manglende oppfyllelse
av pålegg i medhold av ODA artikkel 6.

4.3.2 Prosedyreforordningens innhold – opplysningsplikt

4.3.2.1 Utvidelse av informasjonsplikten

I saker om offentlig støtte er det EFTA-statene
som er part overfor ESA, og hovedregelen er at
det er den aktuelle staten som plikter å gi ESA den
informasjonen ESA trenger for å avgjøre saken.

Prosedyreforordningen vil på visse vilkår gi
ESA kompetanse i saker om offentlig støtte til å
innhente opplysninger direkte fra andre kilder
enn den aktuelle EFTA-staten, jf. artikkel 7. Gjen-
nom denne bestemmelsen vil ESA få myndighet
til å innhente opplysninger direkte fra foretak og

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

sammenslutninger av foretak samt andre EFTA-stater enn den som er part i saken. Bestemmelsen gjelder både i notifikasjonssaker og i saker om ulovlig støtte.

Formålet med bestemmelsen er å sørge for at Kommisjonen, og ESA med hensyn til EFTA-statene, får tilgang til kvalitativt bedre informasjon på en mer effektiv måte, jf. gjennomgangen i punkt 2.

Dersom ESA ber om opplysninger fra støttemottaker, oppstilles det et særvilkår. ESA kan kun be om informasjon fra støttemottakere dersom EFTA-staten som er part i saken samtykker til dette, jf. prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 2 bokstav b.

4.3.2.2 *Vilkår og begrensninger i adgangen til å be om opplysninger*

Kompetansen til å innhente opplysninger fra andre kilder gjelder ikke generelt i alle saker, men kun i saker der det er åpnet en formell undersøkelsesprosedyre, jf. prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 1. Videre stilles det ytterligere vilkår i artikkel 7 nr. 2 om at den formelle undersøkelsesprosedyren så langt har vært ineffektiv. Adgangen til å innhente informasjon fra andre kilder er særlig tenkt brukt i teknisk kompliserte saker, hvor det er avgjørende å kartlegge markedsforholdene for å kunne ta stilling til om det foreligger offentlig støtte, og forutsatt at informasjonen fra statene i den innledende fasen av saksbehandlingen ikke er tilstrekkelig, jf. artikkel 7 nr. 1.

I forbindelse med revisjonen av prosedyrereglene, argumenterte Kommisjonen med at det i slike saker kan være vanskelig å fremskaffe informasjon om markedet på annen måte enn direkte fra markedsaktørene. Kommisjonen viste blant annet til saker hvor spørsmålet er om et tiltak er markedsmessig. For eksempel kan staten ha gitt lån til et foretak, og spørsmålet er om lånet er gitt på vilkår som er mer fordelaktige enn det markedet ville ha gitt i en tilsvarende situasjon. Det vil i en slik situasjon kunne være nødvendig å be om informasjon direkte fra markedsaktørene for å avklare hva som er markedsmessige vilkår i den konkrete saken. I et slikt tilfelle vil dermed ESA, med hjemmel i artikkel 7 nr. 1, kunne be en eller flere finansinstitusjoner redegjøre for hva som ville vært deres vilkår for å gi det konkrete lånet.

ESA kan kun be om opplysninger som EFTA-staten, foretaket eller sammenslutningen av foretak har i sin besittelse, jf. artikkel 7 nr. 4.

Videre følger det av artikkel 7 nr. 1 at ESA skal overholde forholdsmessighetsprinsippet når den ber om informasjon. Dette er særlig understreket

når informasjonen innhentes fra små og mellomstore bedrifter.

4.3.2.3 *Fremgangsmåte for innhenting av opplysninger, kontradiksjon og beskyttelse av konfidensiell informasjon*

Opplysningsplikten kan pålegges på to ulike måter, som har betydning både for pliktens omfang og for eventuelle etterfølgende sanksjoner dersom plikten ikke oppfylles, jf. den nærmere redegjørelsen om sanksjoner i punkt 4.3.4 og punkt 6.4.1.

ESA kan innhente informasjon ved å sende ut en enkel forespørsel om informasjon, jf. prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 5 og nr. 6. Når ESA ber om opplysninger fra foretak og sammenslutninger av foretak gjennom en enkel forespørsel, må ESA oppgi det rettslige grunnlaget og formålet med forespørselen, spesifisere hvilken informasjon som kreves og angi en forholdsmessig tidsfrist, jf. artikkel 7 nr. 6.

ESA kan også fatte formelt vedtak med krav om informasjon, jf. artikkel 7 nr. 7. Også her må ESA oppgi rettslig grunnlag og formål med forespørselen, hvilken informasjon som kreves og en forholdsmessig tidsfrist. Et slikt vedtak med krav om informasjon kan ikke rettes til EFTA-statene. Vedtak om pålegg om å inngi informasjon kan overprøves av EFTA-domstolen, jf. artikkel 7 nr. 7.

Som nevnt må hensynet til forholdsmessighet ivaretas ved bruken av kompetansen. Dette innebærer også at dersom det er tilstrekkelig å pålegge plikten gjennom en enkel forespørsel, må dette velges fremfor å pålegge den gjennom et vedtak, som er mer inngripende.

Forordningen har flere bestemmelser som skal sikre at den EFTA-staten som er part i saken, skal få tilstrekkelig informasjon i prosessen og at kontradiksjonsprinsippet ivaretas. Det følger av prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 8 at EFTA-staten som er part i saken, skal motta en kopi når ESA fatter et vedtak eller fremsetter en forespørsel om informasjon. ESA skal informere EFTA-staten om kriteriene som er lagt til grunn for utvelgelsen av mottakerne. Det følger av artikkel 7 nr. 3 at den som anmodes om å gi opplysninger om et saksforhold, skal sende sine svar parallelt til ESA og den berørte EFTA-staten, med mindre svaret inneholder opplysninger som er konfidensielle overfor EFTA-staten. Videre fastsetter artikkel 9 nr. 8 at EFTA-staten som er part i saken, skal gis mulighet til å kommentere informasjon ESA mottar fra andre EFTA-stater, foretak eller sam-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

men slutninger av foretak, før det fattes vedtak i saken.

Samtidig inneholder forordningen bestemmelser som har til hensikt å beskytte konfidensielle opplysninger. EFTA-statene skal opplyses om navn på foretak og sammenslutninger av foretak som har mottatt anmodning om informasjon, med mindre disse kan vise en berettiget interesse i at identiteten ikke oppgis, jf. prosedyreforordningen artikkel 9 nr. 10. Når det gjelder konfidensiell informasjon, som forretningshemmeligheter, følger det av artikkel 9 nr. 9 at denne ikke skal kunne benyttes i en beslutning, med mindre den kan anonymiseres, eller den som avgir informasjonen samtykker i at den kan deles med EFTA-staten som er part i saken.

Tilsvarende prosedyrer for innhenting av opplysninger eksisterer allerede på konkurranseområdet, se forordning (EF) nr. 1/2003 artikkel 18, som er inntatt i ODA protokoll 4 kapittel II del I artikkel 18.

4.3.3 Prosedyreforordningens innhold – sektorundersøkelser

Det er tatt inn et nytt kapittel VIII i prosedyreforordningen, som regulerer Kommisjonens/ESAs adgang til å iverksette undersøkelser av spesifikke økonomiske sektorer og støtteinstrumenter. Med støtteinstrumenter menes måten støtten tildeles på, for eksempel direkte tilskudd, skattelettelser/skattefritak eller statlige garantier. De nye reglene ble særlig begrunnet med behovet for å kunne gjennomføre generelle undersøkelser på tvers av landegrensene for å sikre konsekvent likebehandling av støtterettslige spørsmål.

Vilkårene for å gjennomføre slike undersøkelser etter prosedyreforordningen artikkel 25 nr. 1 i EU-pilaren, er at Kommisjonen har informasjon som gir rimelig mistanke om at støttetiltak i en særskilt sektor eller basert på et særskilt instrument, i vesentlig grad kan begrense eller vri konkurransen innenfor markedet i flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak innenfor spesielle sektorer i flere medlemsstater ikke er forenlige med det indre markedet. Kommisjonen kan i den forbindelse be medlemsstater og de berørte foretakene eller sammenslutninger av foretak om å gi opplysninger som anses nødvendige for å vurdere forholdet til reglene om offentlig støtte. Kommisjonen skal ta hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, det vil si at det må være samsvar mellom mål og midler.

Når Kommisjonen ber om informasjon etter prosedyreforordningen artikkel 25 nr. 1, må den

legge frem grunnene for undersøkelsen og kriteriene for valg av adressater for anmodningen. Videre må Kommisjonen utarbeide en rapport med resultatene av undersøkelsen, og gi medlemsstater, foretak og sammenslutninger av foretak mulighet til å kommentere den. Informasjon som innhentes innenfor rammen av en markedsundersøkelse, kan også benyttes i Kommisjonens behandling av andre saker om offentlig støtte, jf. artikkel 25 nr. 2.

Reglene om opplysningsplikt for medlemsstatene i prosedyreforordningen artikkel 5, opplysningsplikt fra andre kilder i artikkel 7 og om sanksjoner ved brudd på opplysningsplikten i artikkel 8 gjelder tilsvarende så langt de passer, jf. artikkel 25 nr. 3. Dette innebærer også at artikkel 8 om Kommisjonens adgang til å illegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt kommer til anvendelse ved brudd på opplysningsplikten etter artikkel 25.

Kommisjonen benyttet seg av hjemmelen til å foreta en undersøkelse av et støtteinstrument under undersøkelsen av bindende forhåndsuttalelser i skattesaker, såkalte «tax rulings», som Kommisjonen igangsatte overfor samtlige EU-medlemsstater i 2014. Sektorundersøkelsen analyserte medlemsstatenes praksis med å gi bindende forhåndsuttalelser til store multinasjonale selskaper. På bakgrunn av sektorundersøkelsen åpnet Kommisjonen individuelle saker i form av formelle undersøkelser mot flere medlemsstater, og konkluderte i flere tilfeller innledningsvis med at forhåndsuttalelsene utgjorde ulovlig statsstøtte.

Videre har Kommisjonen hittil gjennomført én undersøkelse av en konkret sektor, nærmere bestemt undersøkelsen av kapasitetsmekanismer i elektrisitetsmarkedet, som ble igangsatt i 2015. Departementet har fått opplyst fra ESA at de aktuelle deltakerne i undersøkelsen ga informasjon til Kommisjonen frivillig. Videre har departementet fått opplyst at Kommisjonen aldri har pålagt opplysningsplikt til foretak etter prosedyreforordningen artikkel 25.

Ved innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen og tilhørende endring av ODA protokoll 3, vil ESA få myndighet til å gjennomføre tilsvarende sektorundersøkelser i EFTA-statene, jf. prosedyreforordningen artikkel 25. Prosedyreforordningen vil da bli inntatt i ODA i en EØS-tilpasset versjon. Det følger av vedlegget til utkastet til endringsavtale for ODA protokoll 3 at dette blant annet innebærer at begrepet «medlemsstatene» erstattes med «EFTA-statene». Vilkårene for at ESA kan foreta slike sektorundersøkelser vil dermed være at det er rimelig mistanke om at støttetiltak i en bestemt sektor eller på grunnlag av et

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

bestemt støtteinstrument kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre markedet i flere EFTA-stater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor i flere EFTA-stater ikke er eller ikke lenger er forenlige med det indre markedet. I tilfelle kan ESA etter prosedyreforordningen artikkel 25 granske denne økonomiske sektoren eller bruken av det berørte støtteinstrumentet på tvers av EFTA-statene. I den forbindelse vil ESA også kunne kreve opplysninger direkte fra foretak og sanksjonere brudd på opplysningsplikten, gjennom henvisningen i artikkel 25 nr. 3 til artiklene 7 og 8.

4.3.4 Prosedyreforordningens innhold – sanksjoner

Kompetansen til å pålegge økonomiske sanksjoner følger av prosedyreforordningen artikkel 8. Også denne gjelder i både notifikasjonssaker og saker om ulovlig støtte, jf. henvisningen i artikkel 12 nr. 2.

Den reviderte prosedyreforordningen artikkel 8 vil gi ESA adgang til å ilegge foretak og sammenslutninger av foretak overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på opplysningspliktene i artikkel 7 og artikkel 25. Formålet med disse reaksjonene er å sikre at foretakene faktisk svarer, og at opplysningene som sendes inn er korrekte.

ESA vil ikke ha ikke adgang til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt overfor EFTA-statene. For EUs vedkommende fremgår det uttrykkelig av fortalen betraktning 16 at medlemsstatene ikke kan pålegges sanksjoner. Fortalen har også relevans for tolkningen av forordningen i EØS-avtalen, jf. EØS-avtalen protokoll 1 nr. 1. I tillegg fremgår det av artikkel 8 at myndigheten til å pålegge sanksjoner gjelder overfor foretak og sammenslutninger av foretak. ESAs myndighet til å pålegge sanksjoner i henhold til ODA vil dermed kun gjelde overfor foretak og sammenslutninger av foretak, og ikke overfor EFTA-statene.

Tvangsmulkt og overtredelsesgebyr er to reaksjoner av ulik karakter.

Tvangsmulkt er en løpende dagmulkt som kan ilegges der ESA har bedt om opplysninger gjennom et formelt vedtak og vedtaket ikke etterkommes, jf. prosedyreforordningen artikkel 8 nr. 2. Tvangsmulkt kan ilegges dersom opplysningene som er gitt er ufullstendige eller ukorrekte. Det er ikke et vilkår for å ilegge tvangsmulkt at foretaket har utvist skyld.

Overtredelsesgebyr er et engangsgebyr som kan ilegges både der ESA har bedt om opplysning

ger gjennom et formelt vedtak og der ESA har bedt om informasjon gjennom en enkel forespørsel, jf. artikkel 8 nr. 1. Reaksjonen skal kun benyttes der det anses nødvendig og forholdsmessig. Overtredelsesgebyr kan ilegges dersom det er gitt ukorrekte eller villedende opplysninger. Det kan også ilegges overtredelsesgebyr der det er gitt ufullstendig informasjon, forutsatt at ESA ba om opplysningene gjennom et formelt vedtak. Overtredelsesgebyr kan i motsetning til tvangsmulkt kun ilegges dersom opplysningsplikten har vært brutt forsettlig eller grovt uaktsomt. Kompetansen til å gi overtredelsesgebyr gjelder ikke ved simpel uaktsomhet fra foretakets side.

Omfanget av kompetansen til å ilegge overtredelsesgebyr er dermed avhengig av om informasjonsplikten er pålagt gjennom en enkel forespørsel eller gjennom et formelt vedtak. Dersom det kun er gitt en enkel forespørsel, vil ikke et foretak som unnlater å gi informasjon eller gir mangelfull informasjon kunne sanksjoneres. Dette kan bare sanksjoneres med overtredelsesgebyr dersom informasjonspålegget er gitt i et formelt vedtak.

Tvangsmulkt fastsettes med en sats per virkedag, som ikke skal overstige fem prosent av foretakets eller sammenslutningens gjennomsnittlige daglige omsetning i foregående regnskapsår, jf. prosedyreforordningen artikkel 8 nr. 2. Tvangsmulkten løper fra den datoen ESA har bestemt i vedtaket og frem til korrekt og fullstendig informasjon er gitt.

Overtredelsesgebyr fastsettes som en engangssum på opptil én prosent av foretakets totale omsetning i foregående regnskapsår, jf. artikkel 8 nr. 1.

Prosedyreforordningen gir klare føringer for hvilke hensyn som skal vektlegges ved fastsettelsen av tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr. Artikkel 8 nr. 3 fastsetter at ESA, ved fastsettelsen av overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, skal ta hensyn til overtredelsens karakter, alvorlighet og varighet. ESA skal videre ta hensyn til reaksjonens forholdsmessighet og egnethet. Disse hensynene skal tillegges særlig vekt når reaksjonen retter seg mot små og mellomstore bedrifter. Artikkel 8 nr. 4 gir også ESA mulighet til å redusere eller frafalle krav om tvangsmulkt dersom foretaket eller sammenslutningen senere har inngitt informasjon i tråd med ESAs informasjonsanmodning.

Før ESA fatter beslutning om å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, skal det settes en siste tidsfrist på to uker for å inngi den etterspurte informasjonen, jf. artikkel 8 nr. 5. Foretaket eller

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

sammenslutningen av foretak skal også gis mulighet til å legge frem sine synspunkter før beslutningen fattes. Videre har EFTA-domstolen uinnskrenket rett til å prøve ESAs vedtak om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, jf. artikkel 8 nr. 6. EFTA-domstolen kan annullere, redusere eller øke overtredelsesgebyret eller tvangsmulkten.

Prosedyreforordningen artikkel 18 innfører en foreldelsesfrist for ESAs kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Etter bestemmelsens første ledd er foreldelsesfristen satt til tre år etter at informasjonsplikten ble brutt. Ved gjentatte eller vedvarende brudd begynner fristen å løpe den dagen bruddet opphører.

Prosedyreforordningen artikkel 19 omhandler foreldelsesfristen for å inndrive overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Fristen er satt til fem år etter at ESAs beslutning om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt ble endelig.

4.3.5 Høringsinstansenes merknader

KS og Bergen kommune uttalte at det er uklart om ESA vil få adgang til å kreve informasjon direkte fra kommuner og ilegge kommuner overtredelsesgebyr og tvangsmulkt der kommunene opptre som foretak i markedet. Bergen kommune ba i tillegg om en avklaring på om et tilbakeføringskrav etter støtteregelverket er å anse som en straffesiktelse etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP). I forlengelsen av dette stilte Bergen kommune og KS spørsmål om ordningen med sanksjonert opplysningsplikt kan være i strid med selvinkrimineringsvernet. Bergen kommune uttalte også at det er problematisk at prosedyreforordningen ikke gir staten/støttegiver ubetinget krav på innsyn i den informasjonen som ESA innhenter fra private, og stilte spørsmål om hvordan dette forholder seg til kontradiksjonsprinsippet.

NHO trakk frem at ESAs adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak, samt kompetanse til å ilegge foretak overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved eventuelle brudd på opplysningspliktene, er viktige tiltak som sikrer en mer effektiv gjennomføring av reglene. NHO uttalte at det er naturlig at ESA får denne myndigheten, slik Kommisjonen har i EU. NHO uttalte videre at myndighetsoverføring på dette begrensede området er nødvendig og i tråd med en effektiv gjennomføring av det indre markedet. NHO viste til at dette har fungert på konkurranseområdet siden etableringen av EØS-avtalen. NHO uttalte også at reglene inneholder en rekke viktige begrens-

ninger som medfører at informasjonsinnhenting og overtredelsesgebyr og tvangsmulkt kun vil bli brukt i siste instans. NHO la til grunn at ESA vil overholde de viktige begrensningene som ligger i prosedyreforordningen. NHO påpekte også at prosedyreforordningens bestemmelser om informasjonsinnhenting kun har vært benyttet i to saker siden de ble innført i 2013. NHO uttalte at dette viser at bestemmelsene bare blir brukt i saker med stor betydning for det indre markedet.

Virke påpekte at det innenfor et håndhevings-system er nødvendig med tilgang til relevant informasjon, samtidig som omfanget av opplysningsplikten må begrenses av hensyn til tids- og kostnadsbyrden for virksomhetene som blir berørt. Virke forutsetter at forholdsmessighetsprinsippet blir fulgt i disse sakene. Videre uttalte Virke at de anerkjenner behovet for å kunne sanksjonere brudd på informasjonsplikter. Virke viste videre til begrensningene i sanksjonskompetansen, som særlig kommer til uttrykk der det er tale om små eller mellomstore bedrifter. Videre viste Virke til adgangen til å redusere eller frafalle krav om tvangsmulkt dersom foretaket senere har inngitt informasjon. Virke trakk også frem at det skal settes en siste frist på to uker for å inngi den etterspurte informasjonen, og at foretaket skal gis mulighet til å komme med sine synspunkter.

4.3.6 Praksis fra Kommisjonen

Departementet har innhentet informasjon om Kommisjonens praksis fra ESA, som igjen har innhentet informasjon fra Kommisjonen. Departementets redegjørelse i dette punktet bygger på den informasjonen som er mottatt fra ESA, og som senest ble oppdatert i ESAs brev til departementet av 16. januar 2026. Det foreligger svært lite praksis fra Kommisjonen knyttet til innhenting av opplysninger direkte fra foretak. Praksis så langt er knyttet til samme sakskompleks, som oppstod i forlengelse av Kommisjonens sektorundersøkelse av bindende forhåndsuttalelser i skattesaker etter prosedyreforordningen artikkel 25, jf. punkt 4.3.3.

Under denne sektorundersøkelsen fant Kommisjonen informasjon som førte til at Kommisjonen åpnet en rekke formelle undersøkelsesprosedyrer, blant annet mot Irland (om mulig ulovlig støtte til Apple), Luxembourg (om mulig ulovlig støtte til Amazon), Nederland (om mulig ulovlig støtte til Starbucks) og Luxembourg (om mulig ulovlig støtte til Fiat). Etter åpning av disse formelle undersøkelsene, innhentet Kommisjonen informasjon direkte fra foretak etter prosedyre-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

forordningen artikkel 7 i fem saker, som involverte store, multinasjonale selskaper, nærmere bestemt Starbucks, Fiat, Amazon, Ikea og Nike. Kommisjonen mente at foretakene i disse sakene, gjennom kunstige beregningsmetoder og selskapsstrukturer som ikke reflekterte de reelle økonomiske forholdene, hadde redusert selskapenes skattemessige overskudd og mottatt en selektiv skattefordel gjennom de bindende forhåndsuttalelsene. Årsaken til at Kommisjonen besluttet å be om informasjon direkte fra foretakene i disse sakene, var at den formelle undersøkelsesprosedyren frem til dette tidspunktet hadde vist seg å ikke være effektiv. Dette skyldtes hovedsakelig at medlemsstatene ikke hadde tilgang til den etterspurte informasjonen om foretakene, se for eksempel Starbucks-saken, SA. 38374, Kommisjonens vedtak av 21. oktober 2015 avsnitt 12 og 16, Fiat-saken, SA.38375, Kommisjonens vedtak av 21. oktober 2015 avsnitt 16 og Amazon-saken, SA. 38944, Kommisjonens vedtak 4. oktober 2017 avsnitt 6 og 12-13. Informasjonsinnhentingen i disse sakene skjedde etter en enkel forespørsel fra Kommisjonen etter prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 6, og ikke etter et vedtak etter artikkel 7 nr. 7. Utover disse sakene har Kommisjonen ikke pålagt opplysningsplikt i noen saker, og har dermed heller aldri fattet noe formelt vedtak med pålegg om opplysningsplikt. Kommisjonen har hittil heller ikke benyttet seg av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt for brudd på opplysningsplikten i henhold til prosedyreforordningen.

4.3.7 Opplysningsplikt etter støtteprosessloven

1. januar 2023 trådte støtteprosessloven i kraft. Loven gir norske myndigheter omfattende hjemler til å innhente informasjon i saker om offentlig støtte, herunder informasjon som ESA etterspør i de sakene om offentlig støtte som ESA behandler. Støtteprosessloven § 8 andre og tredje ledd lyder som følger:

Departementet kan kreve at støttegivere, støtemottakere, andre markedsaktører og andre offentlige myndigheter innen en bestemt frist fremlegger opplysninger som er nødvendige for å kontrollere at reglene om offentlig støtte overholdes. Første ledd annet og tredje punktum gjelder da tilsvarende.

Norske myndigheter kan uten hinder av taushetsplikt gi ESA alle opplysninger som er

nødvendige for organets håndheving av EØS-avtalens regler om offentlig støtte.

I tidligere lov og forskrift om offentlig støtte, hadde departementet kun kompetanse til å innhente visse opplysninger fra henholdsvis støttegi- ver og støtemottaker. Støtteprosessloven har utvidet kompetansen, og den omfatter nå også innhenting av informasjon fra andre markedsaktører og fra offentlige myndigheter. Videre følger det av støtteprosessloven at norske myndigheter kan gi ESA alle opplysninger som er nødvendige, uten hinder av taushetsplikt. Støtteprosessloven går her noe lenger enn EØS-loven § 5.

4.3.8 Departementets vurderinger

4.3.8.1 *Nærmere om vilkårene som må være oppfylt for å innhente informasjon, samt ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt*

Det er en grunnforutsetning i regelverket om offentlig støtte at de formelle prosessene for behandling av notifikasjoner og klager pågår mellom ESA/Kommisjonen og EFTA-staten/medlemsstaten. Støtemottaker og støtemottakers konkurrenter med videre er i utgangspunktet kun kilder til informasjon. Dette innebærer at de grunnleggende prinsippene om kontradiksjon og vernet mot selvinkriminering i hovedsak gjelder for medlemsstatene/EFTA-statene, se mer om dette i punkt 4.3.8.3 og 4.3.8.4.

Som det fremgår av redegjørelsen ovenfor, vil ESAs adgang til å innhente informasjon fra andre aktører enn norske myndigheter være underlagt strenge vilkår.

Et vilkår er at det kun vil være adgang til å innhente informasjon fra foretak i saker hvor ESA har iverksatt formell undersøkelsesprosedyre, jf. prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 1. Dette er en viktig begrensning. Formell undersøkelsesprosedyre skal åpnes dersom ESA etter den innledende saksbehandlingen er i tvil om tiltaket er forenlig med EØS-avtalen, jf. prosedyreforordningen artikkel 4 nr. 4, som også gjelder for saker om ulovlig støtte, jf. artikkel 15, og misbruk av støtte, jf. artikkel 20. Den reviderte prosedyreforordningen har ikke gjort endringer i de gjeldende vilkårene for å åpne formell undersøkelse.

Det er etter departementets erfaring relativt få saker som ikke finner sin løsning før ESA åpner en formell undersøkelsesprosedyre. Statistikken bekrefter dette. ESA har opplyst at siden ikrafttreddelsen av prosedyreforordningen fra 1999 i EØS-avtalen, har ESA åpnet i gjennomsnitt

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

2,1 formelle undersøkelser hvert år mot Norge. Det er generelt åpnet færre formelle undersøkelser de siste årene enn i de første årene etter ikrafttreddelsen av prosedyreforordningen.

De øvrige vilkårene, jf. punkt 4.3.2 og 4.3.3 ovenfor, innebærer en ytterligere innsnevring i adgangen til å innhente informasjon direkte fra foretak, blant annet ved å stille krav om at informasjonen staten har fremlagt ikke er tilstrekkelig. Som det fremgår av punkt 4.3.7 har norske myndigheter ved ikrafttreddelsen av støtteprosessloven fått rettslig og faktisk mulighet til å innhente og overføre all den informasjonen som ESA trenger i støttesaker, og dermed til å påvirke ESAs myndighet etter prosedyreforordningen. Først når norske myndigheter ved bruken av disse hjemlene ikke kan gi ESA den informasjonen som ESA etterspør, vil det være aktuelt for ESA å vurdere om vilkårene for å innhente informasjon direkte fra foretak kan være oppfylt.

Den reviderte prosedyreforordningen har vært gjeldende i EU siden 2013. Kommisjonens praksis viser at bestemmelsene om informasjonsinnhenting sjeldent benyttes, og bare i omfattende og kompliserte saker av stor betydning for konkurranseforholdene på det indre markedet. Dette er i tråd med målsetningen under moderniseringsreformen, jf. punkt 2 ovenfor. Kommisjonen har kun sendt ut forespørsel om informasjon direkte fra foretak i fem saker, som alle var knyttet til en undersøkelse av bindende forhåndsuttalelser i skattesaker, jf. punkt 4.3.6.

Det var ikke nødvendig for Kommisjonen å benytte seg av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt i noen av sakene. Kommisjonen har dermed så langt ikke benyttet seg av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt for brudd på opplysningsplikten i prosedyreforordningen.

Oppsummert er det departementets vurdering at prosedyreforordningens bestemmelser om innhenting av opplysninger, samt ileggelse av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for brudd på disse pliktene, kun kan benyttes unntaksvis og på strenge vilkår. Praksis fra Kommisjonen viser at den bare har benyttet dette verktøyet for å innhente opplysninger i saker av stor betydning for konkurransesituasjonen og samhandelen på det indre markedet, jf. grunnforutsetningen bak moderniseringsreformen på statsstøtteområdet.

Begrensningene som prosedyreforordningen setter for bruk av dette verktøyet, vil også gjelde for ESA, i tråd med den grunnleggende forutsetningen at det skal være en ensartet håndheving av støttereglene i hele EØS. Å ha tilsvarende håndhe-

vingsverktøy i EFTA-pilaren som i EU er en vesentlig forutsetning for å oppnå dette. Departementet legger derfor til grunn at ESA vil utøve sin kompetanse etter ODA på samme måte som Kommisjonen har anvendt kompetansen etter prosedyreforordningen.

For å unngå eventuell tvil rundt dette spørsmålet ba departementet ESA i brev 30. oktober 2019 om å bekrefte at ESA vil legge seg på samme varssomme linje som Kommisjonen når det gjelder bruk av det nye informasjonsinnhenningsverktøyet. ESA har i sitt svarbrev til departementet av 31. oktober 2019 bekreftet dette. ESA viste i den anledning til de strenge vilkårene som oppstilles i prosedyreforordningen for å benytte seg av denne hjemmelen og kravet om lik håndheving som Kommisjonen. I tillegg skrev ESA at ESA hadde gjennomgått samtlige saker ESA har behandlet siden 1994, for å kartlegge om det er saker hvor ESA ville innhentet informasjon direkte fra foretak dersom prosedyreforordningen hadde vært gjennomført i 1994. ESA fant den gangen ingen slike saker. ESA har også i senere brev til departementet vist til at ESAs bruk av myndigheten vil være begrenset, i tråd med Kommisjonens praksis og policy.

Inntil 2024 hadde ESA heller ikke bedt foretak om informasjon i støttesaker i medhold av ODA artikkel 6. I lys av EFTA-domstolens avgjørelse i *Eviny*-saken, EFTA-domstolens avgjørelse 21. mars 2024 i sak E-10/22 punkt 56, er departementet imidlertid kjent med at ESA ba om slik informasjon for første gang høsten 2024.

ESA har allerede mulighet til å pålegge opplysningsplikt og sanksjonere brudd på opplysningsplikten etter prosedyreregelverket i konkurransesaker, jf. ODA protokoll 4 artiklene 18, 23 og 24, som tilsvarende Kommisjonens kompetanse etter de samme artiklene i rådsforordning (EF) 1/2003. ESAs informasjonshjemler går i disse sakene lenger enn etter prosedyreforordningen. I slike saker pålegger ESA svært jevnlig foretak opplysningsplikt. ESA har imidlertid opplyst at ESA aldri har hatt behov for å sanksjonere foretak for brudd på opplysningsplikten i konkurransesaker.

Når det gjelder innhenting av informasjon direkte fra berørte foretak eller sammenslutninger av foretak etter prosedyreforordningen artikkel 25, vil vilkårene for at ESA skal kunne anvende bestemmelsen være relativt strenge. For at ESA skal kunne igangsette undersøkelser etter artikkel 25, forutsetter den EØS-tilpassede artikkel 25 i ODA at det aktuelle støtteinstrumentet kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre markedet i flere EFTA-stater, eller at det

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

aktuelle støttetiltaket i en bestemt sektor gjelder flere EFTA-stater. Kravet til at det indre markedet skal være påvirket i flere stater, gjør at det trolig er lite aktuelt at ESA vil igangsette egne sektorundersøkelser kun overfor EFTA-statene i medhold av artikkel 25. ESA har videre i brev 11. april 2025 opplyst at Kommisjonen heller ikke har rettet noen formell anmodning til ESA om samarbeid om sektorundersøkelser. ESA bekrefter i sitt brev av 16. januar 2026 at informasjonen fortsatt er korrekt.

Når det gjelder den konstitusjonelle vurderingen av myndighetsoverføringen til ESA, vises det til gjennomgangen i punkt 6 nedenfor.

4.3.8.2 *Situasjonen der kommuner opptrer som et foretak*

Prosedyreforordningen artikkel 8 nr. 1 innebærer at ESA får hjemmel til å ilegge foretak og sammenslutninger av foretak overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for brudd på opplysningsplikten. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd alle foretak, uavhengig av om foretaket er offentlig eller privat.

ESA vil ikke få kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt overfor staten Norge. For EUs vedkommende fremgår dette som nevnt uttrykkelig av fortalen i prosedyreforordningen betraktning 16, hvor det angis at «Medlemsstater kan ikke ilegges overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt, ettersom de i henhold til artikkel 4 nr. 3 i TEU har plikt til å samarbeide lojalt med Kommisjonen og gi Kommisjonen alle opplysninger som kreves for at den skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne forordningen». Det faktum at adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ikke gjelder overfor medlemsstatene, er begrunnet i at medlemsstatene allerede er folkerettslig forpliktet til å samarbeide med Kommisjonen etter artikkel 4 nr. 3 i TEU. Lojalitetsplikten i artikkel 4 nr. 3 i TEU gjenspeiles i EØS-avtalen artikkel 3. Selv om fortalen ikke inntas i ODA, er det ikke tvilsomt at ESA ikke får kompetanse til å ilegge EFTA-statene økonomiske sanksjoner, jf. punkt 4.3.4.

Som nevnt er det den enkelte EFTA-stat som er uttrykkelig bundet av samarbeidsforpliktelsen i EØS. Etter departementets vurdering binder den folkerettslige lojalitetsplikten staten, ikke kommunene. Siden begrensningen i ESAs kompetanse som følge av lojalitetsplikten ikke omfatter kommunene, vil ESA i prinsippet kunne ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt overfor kommuner dersom de opptrer som foretak, det vil si at

de driver økonomisk aktivitet, og kommunen ikke etterkommer sin opplysningsplikt.

Spørsmålet om ESA vil kunne ilegge en kommune en sanksjon, vil bare kunne være aktuelt dersom en kommune nekter å etterkomme en anmodning om å oversende relevante opplysninger til ESA. Departementet understreker imidlertid at det vanlige i støttesaker er at departementet innhenter nødvendige opplysninger fra kommunen for oversendelse til ESA. Departementets erfaring er også at kommunene samarbeider med departementet om å sørge for den informasjonen som er nødvendig for å opplyse saken. Også i lys av de øvrige strenge vilkårene i prosedyreforordningen for å pålegge opplysningsplikt og ilegge sanksjoner overfor foretak, fremstår derfor en slik situasjon som teoretisk.

4.3.8.3 *Forholdet til forbudet mot selvinkriminering*

Det ble under høringen i 2018 bedt om en klargjøring av om et krav om tilbakeføring av ulovlig støtte er å anse som en straffesiktelse i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) sin forstand. I forlengelsen av dette mente enkelte høringsinstanser at en ordning med sanksjonert opplysningsplikt vil kunne reise problemstillinger opp mot selvinkrimineringsvernet, det vil si forbudet mot at noen skal tvinges til å innrømme egen skyld ved behandlingen av en straffesiktelse mot seg. Departementet oppfatter dette som et spørsmål om det vil være i strid med selvinkrimineringsvernet å pålegge støtemottaker en plikt til å gi opplysninger til ESA, fordi opplysningene kan bidra til at ESA fatter vedtak om at støtemottaker har mottatt ulovlig støtte som må kreves tilbake ført til støttegifter.

Departementet peker på at brudd på opplysningsplikten kan føre til overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, men medfører ikke at selvinkrimineringsvernet etter EMK artikkel 6 kommer til anvendelse. Det er først dersom vedkommende er siktet i en sak om straff at selvinkrimineringsvernet etter EMK artikkel 6 og SP artikkel 14 nr. 2 kommer til anvendelse, jf. Prop. 62 L (2015–2016) *Endringer i forvaltningsloven (administrative sanksjoner mv.)* punkt 22.2.2 på s. 136.

Det er på det rene at krav om tilbakeføring av ulovlig støtte ikke er å anse som straff, se for eksempel EU-domstolens uttalelse i sak C-75/97 *Belgium v Greece* avsnitt 65, sak T-158/96 *Bolzano* avsnitt 96, sak T-366/00 *Scott* avsnitt 94 og Kom-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

misjonens meddelelse om tilbakeføring av ulovlig støtte, 2019/C 247/01 avsnitt 26. Dette henger sammen med det rettslige utgangspunktet og hovedregelen i EØS-avtalen artikkel 61, jf. TEUV artikkel 107, om at EFTA-statene ikke skal gi offentlig støtte. I og med at det i utgangspunktet ikke er adgang til å gi offentlig støtte, er det heller ingen som kan utlede en rett fra regelverket til å få støtte. Et krav om tilbakeføring av ulovlig støtte er derfor ikke et inngrep i en rettighet. Formålet med tilbakeføringen av ulovlig støtte er å gjenopprette konkurransesituasjonen i markedet, slik den ville ha vært uten den ulovlige støtten, jf. sak C-183/91, *Commission v Greece* avsnitt 16.

For øvrig viser departementet til at forholdet mellom prosedyreforordningen og rettighetene i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter er vurdert av EU-ombudet i en avgjørelse fra 23. september 2016, sak 1179/2014/LP. EU-ombudet avviste at det var konflikt mellom prosedyreforordningen og berørte parter grunnleggende rettigheter.

I lys av ovennevnte forhold er departementets vurdering at prosedyreforordningens bestemmelser om innhenting av opplysninger ikke er i strid med selvinkrimineringsvernet.

4.3.8.4 Forholdet til kontradiksjonsprinsippet

En av høringsinstansene bemerket at det er problematisk at prosedyreforordningen ikke gir staten/støttegiver ubetinget krav på innsyn i den informasjonen som ESA innhenter fra private. Den samme høringsinstansen stilte spørsmål om hvordan dette forholder seg til kontradiksjonsprinsippet, som blant annet innebærer at partene i en sak skal ha samme tilgang til informasjon og ha mulighet til å imøtegå opplysningene som blir gitt i saken.

Det kontradiktoriske prinsipp fremgår av Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter artikkel 41. Som det fremgår av punkt 4.3.8.3, har EU-ombudet i sak 1179/2014/LP eksplisitt slått fast at det ikke er grunnlag for å konkludere med at det ikke ble tatt fullt hensyn til rettighetene i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter da prosedyreforordningen ble vedtatt.

Prosedyreforordningen inneholder en rekke bestemmelser som etter departementets vurdering ivaretar kontradiksjonsprinsippet. Som redegjort for i punkt 4.3.8.1 er det et grunnleggende premiss i regelverket om offentlig støtte at spørs-

målet om et tiltak utgjør støtte, og om tiltaket i så fall er forenlig med regelverket, er en bilateral prosess mellom ESA/Kommisjonen og EFTA-statene/medlemsstatene. Andre berørte aktører som støttemottaker, støttemottakers konkurrenter og eventuelle andre berørte parter anses som kilder til informasjon, og har kun i begrenset grad en formell rolle i prosessen. I og med at prosessen formelt retter seg mot staten, er det primært statens grunnleggende rettigheter regelverket søker å ivareta. Dette bekreftes i avgjørelsen fra EU-ombudet i sak 1179/2014/LP med henvisning til omfattende rettspraksis fra EU-domstolen, blant annet sak T-198/01 *Technische Glaswerke Ilmenau* avsnitt 191-193. Prinsippet om at dialogen som finner sted for å vurdere om et tiltak er å anse som ulovlig støtte primært foregår mellom Kommisjonen og medlemsstaten, kommer også til uttrykk i prosedyreforordningens fortale betraktning 11, hvor det fremgår at adgangen til å innhente informasjon fra støttemottaker ikke gir hjemmel for bilaterale diskusjoner mellom Kommisjonen og støttemottaker. Det samme vil gjelde for forholdet mellom ESA og EFTA-staten.

Prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 3 bestemmer at foretak skal sende den etterspurte informasjonen både til ESA/Kommisjonen og til den berørte EFTA-staten/medlemsstaten. Denne ivaretagelsen av kontradiksjonsprinsippet fremheves også i fortalen betraktning 18. Her presiseres det at for å ivareta den berørte medlemsstatens rett til forsvar, skal medlemsstaten få oversendt kopi av Kommisjonens anmodning om opplysninger fra foretak med videre, og har rett til å kommentere på opplysningene som Kommisjonen mottar. Videre skal medlemsstaten informeres om hvilke foretak som Kommisjonen har bedt om opplysninger fra, med mindre foretakene har godtgjort at de har en berettiget interesse i å holde sin identitet skjult for medlemsstaten. I utgangspunktet får dermed medlemsstaten full tilgang til den informasjonen som Kommisjonen mottar fra foretak, og får anledning til å kommentere denne. Det samme vil gjelde mellom ESA og EFTA-statene. Opplysninger som anses å være av konfidensiell art, vil statene imidlertid ikke få tilgang til. Dette er for å ivareta foretakenes rett til beskyttelse av taushetsbelagte opplysninger, se punkt 4.3.8.5.

På denne bakgrunn er departementets vurdering at prosedyreforordningens bestemmelser om innhenting av opplysninger ikke er i strid med kontradiksjonsprinsippet.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

4.3.8.5 Særlig om beskyttelse av taushetsbelagte opplysninger

Det følger av Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter artikkel 8 nr. 1 at enhver har rett til beskyttelse av ens personlige opplysninger. Prosedyreforordningen inneholder en rekke mekanismer som skal bidra til å beskytte taushetsbelagte opplysninger. Prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 3 slår fast at foretak som er blitt bedt om å sende opplysninger til Kommisjonen, samtidig skal sende disse til den berørte medlemsstaten. Dette gjelder ikke for konfidensielle opplysninger. Videre følger det av prosedyreforordningen artikkel 9 nr. 9 at Kommisjonen i sine beslutninger etter bestemmelsen ikke skal bruke opplysninger som de mottar fra respondenter, dersom denne informasjonen ikke lar seg aggregere eller på annen måte anonymisere. Dersom Kommisjonen skal kunne gi ut informasjon som ikke kan anonymiseres, må foretaket samtykke til dette. Dersom Kommisjonen mener at opplysningene ikke er å anse som konfidensielle, må Kommisjonen gjøre respondenten oppmerksom på dette i form av en grunngitt beslutning. Opplysningene vil ikke kunne offentligjøres før senest én måned etter vedtakelse av beslutningen, slik at respondenter er i stand til å utfordre beslutningen i form av midlertidig forføyning. I tillegg

følger det av prosedyreforordningen artikkel 9 nr. 10 at Kommisjonen må ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse i å beskytte sine forretningshemmeligheter og andre konfidensielle opplysninger. I den anledning presiseres det at foretak som gir opplysninger i medhold av artikkel 7, og som ikke er å anse som støttemottaker i saken, kan be om at deres identitet holdes skjult. Tilsvarende begrensninger vil gjelde for ESA.

Som redegjort for i punkt 4.3.8.1 har Kommisjonen innhentet opplysninger direkte fra foretak i kun fem saker knyttet til samme sakskompleks. I de fleste sakene innhentet Kommisjonen opplysninger direkte fra støttemottaker. I Starbucks-saken, SA.38374, ble det også innhentet opplysninger fra fire av Starbucks' konkurrenter. Ett av de konkurrerende foretakene som ble anmodet om opplysninger, valgte å være anonymt. Dette har Kommisjonen ivaretatt ved gjennomgående å referere til foretaket som «Company Y» i Kommisjonens vedtak 15. oktober 2015 (Vedtak C(2015) 7143 final). Tilsvarende fremgår av samme vedtak avsnitt 201, der et annet foretak valgte å sende inn opplysninger på eget initiativ anonymt. Dette foretaket er referert til som «Company X». Etter departementets syn inneholder prosedyreforordningen de nødvendige mekanismer for å ivareta foretakenes berettigede interesser i å beskytte konfidensiell informasjon.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

5 Utkastet til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av revidert prosedyreforordning og inngåelse av avtale om endring av ODA protokoll 3 del II

5.1 EØS-komiteens beslutning

For at en EU-rettsakt skal bli folkerettslig bindende for Norge, må den innlemmes i EØS-avtalen. Det foreligger et utkast til EØS-komitebeslutning om innlemmelse av de to prosedyreforordningene i EØS-avtalen, gjennom endring i protokoll 26 om myndigheter og oppgaver for EFTAs overvåkningsorgan (ESA) i forbindelse med statsstøtte. Innlemmelsen gjelder rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 om endring av forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93, og rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Av fortalen til utkastet til beslutning fremgår det at rådsforordning (EU) nr. 734/2013 og rådsforordning (EU) 2015/1589 skal innlemmes i EØS-avtalen protokoll 26. Videre fremgår det at rådsforordning (EU) 2015/1589 opphever rådsforordning nr. 659/1999, at sistnevnte forordning er innlemmet i EØS-avtalen og at den dermed også oppheves under EØS-avtalen. Dette skyldes at Kommisjonen i 2013, gjennom rådsforordning (EU) nr. 734/2013, foretok en del endringer i den opprinnelige prosedyreforordningen fra 1999, forordning (EF) nr. 659/1999. Resten av bestemmelsene i prosedyreforordningen fra 1999 ble i hovedsak videreført uendret. I 2015 ble det vedtatt en konsolidert versjon av prosedyreforordningen, rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015. Konsolideringen i 2015 innebar ingen ytterligere materielle endringer, kun en opprydding i artikkelnummereringen. Av formelle og regeltekniske årsaker blir rådsforordning (EU) nr. 734/2013 innlemmet i EØS-avtalen protokoll 26 og deretter umiddelbart erstattet av rådsforordning (EU) 2015/1589.

Artikkel 1 lister opp endringene som gjøres i protokoll 26.

Artikkel 2 fastsetter at teksten til rådsforordning (EU) nr. 734/2013 og rådsforordning (EU) 2015/1589 på islandsk og norsk, som vil bli kunn gjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3 fastsetter at beslutningen trer i kraft [dato], forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen skal kunn gjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

5.2 Avtale om endring av ODA protokoll 3 del II

Det foreligger et utkast til avtale om endring av Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) protokoll 3 del II (endringsavtalen). Utkastet inneholder en foretale og to artikler samt ett vedlegg.

Artikkel 1 fastslår at del II i protokoll 3 til ODA skal erstattes med teksten angitt i vedlegget til avtalen.

Artikkel 2 inneholder sluttbestemmelser. Avtalen er gjenstand for undertegning. Det fremgår at endringsavtalen deretter skal godkjennes av EFTA-statene i samsvar med deres forfatningsrettslige krav. Innen seks måneder etter at avtalen er trådt i kraft, skal den utarbeides og gis samme gyldighet på tysk, islandsk og norsk. Avtalen trer i kraft den dagen alle godkjennelsesdokumentene er deponert av EFTA-statene, eller den dagen EØS-komiteens beslutning om endring av protokoll 26 til EØS-avtalen trer i kraft, avhengig av hvilken dato som kommer sist. Norge er depositar for avtalen.

Vedlegget inneholder teksten i den nye prosedyreforordningen i EØS-tilpasset utgave. Gjennom vedlegget erstattes dermed teksten i ODA protokoll 3 del II, som tilsvare teksten i prosedyreforordningen fra 1999, med teksten i den reviderte

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

derte prosedyreforordningen, rådsforordning (EU) 2015/1589.

De viktigste endringene som følge av den reviderte prosedyreforordningen er som nevnt artikkel 7 om anmodning om opplysninger rettet til andre kilder enn EFTA-statene, artikkel 8 om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, artikkel 12 nr. 1 om krav om å være berørt part for å klage, artikkel 25 om gransking av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter og artikkel 29 om samarbeid med nasjonale domstoler.

Vedlegget til ODA protokoll 3 omhandler i artikkel 7 vilkårene som må være oppfylt for at ESA skal kunne anmode om opplysninger fra andre kilder enn EFTA-staten i enkeltsaker. Vedlegget artikkel 7 gjentar ordlyden i prosedyreforordningen artikkel 7 i EØS-tilpasset utgave. Med «EØS-tilpasset utgave» menes for eksempel at det vises til «EFTAs overvåkningsorgan» i stedet for «Kommisjonen», eller til «EFTA-stat» i stedet for «medlemsstat». Når det gjelder innholdet i vedlegget artikkel 7, vises det til punkt 4.3.2, hvor prosedyreforordningen artikkel 7 gjennomgås i detalj.

Vedlegget til ODA protokoll 3 omhandler i artikkel 8 vilkårene som må være oppfylt for at ESA skal kunne ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt direkte overfor foretak for brudd på opplysningspliktene. Bestemmelsen fastsetter også at EFTA-domstolen har uinnskrenket rett, innenfor rammene av ODA artikkel 35, til å prøve ESAs vedtak om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Vedlegget artikkel 8 gjentar ordlyden i pro-

sedyreforordningen artikkel 8 vedrørende illeggelse av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, i EØS-tilpasset utgave. Når det gjelder innholdet i vedlegget artikkel 8 vises det til punkt 4.3.4, hvor prosedyreforordningen artikkel 8 gjennomgås i detalj.

Vedlegget til ODA protokoll 3 artikkel 12, lest sammen med artikkel 24, gir ESA adgang til å unnlate behandling av klager som ikke oppfyller minstevilkårene til klagens innhold eller til å ha rettslig interesse. Vedlegget artikkel 12 gjentar ordlyden i prosedyreforordningen artikkel 12, i EØS-tilpasset utgave. Når det gjelder innholdet i vedlegget artikkel 12 vises det til punkt 4.1, hvor prosedyreforordningen artikkel 12 og henvisningen til artikkel 24 gjennomgås i detalj.

Vedlegget til ODA protokoll 3 omhandler i artikkel 25 ESAs adgang til å iverksette gransking av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter. Vedlegget artikkel 25 gjentar ordlyden i prosedyreforordningen artikkel 25, i EØS-tilpasset utgave. Når det gjelder innholdet i vedlegget artikkel 25 vises det til punkt 4.3.3, hvor prosedyreforordningen artikkel 25 gjennomgås i detalj.

Vedlegget til ODA protokoll 3 omhandler i artikkel 29 ESAs adgang til å samarbeide med nasjonale domstoler. Vedlegget artikkel 29 gjentar ordlyden i prosedyreforordningen artikkel 29, i EØS-tilpasset utgave. Når det gjelder innholdet i vedlegget artikkel 29 vises det til punkt 4.2, hvor prosedyreforordningen artikkel 29 gjennomgås i detalj.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

6 Konstitusjonelle forhold

6.1 Innledning

Departementet foreslår at Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen, og til inngåelsen av en avtale om endring av ODA protokoll 3 del II, etter regelen i Grunnloven § 26 andre ledd, fordi innlemmelse av prosedyreforordningen innebærer overføring av myndighet til ESA og EFTA-domstolen. Innlemmelsen og avtaleinngåelsen utgjør for øvrig også en sak av særlig stor viktighet fordi, gjennomføringen av de reviderte prosedyrereglene i norsk rett krever lovendring.

Innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen protokoll 26, og påfølgende endring av ODA protokoll 3, innebærer at det overføres myndighet til ESA til å fatte vedtak med direkte internrettslig virkning for foretak i Norge. Nærmere bestemt gis ESA myndighet til å kreve opplysninger fra norske foretak, samt ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på opplysningsplikten direkte overfor foretak etablert i Norge. I tillegg overføres myndighet til EFTA-domstolen ved at domstolen vil få kompetanse til å overprøve eventuelle sanksjoner ilagt av ESA, jf. ODA artikkel 35.

Lovavdelingen vurderte myndighetsoverføringen i en uttalelse fra 23. januar 2014, JDLOV-2013-6526, på bakgrunn av en henvendelse fra daværende Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Det fremgår av uttalelsen at Lovavdelingen mente at kompetansen som skulle overføres til ESA til å kreve opplysninger etter prosedyreforordningen artikkel 7 og artikkel 25 var «lite inngripende». Når det gjaldt sanksjoner for brudd på opplysningsplikten, ga Lovavdelingen uttrykk for større tvil, og kom til at man på bakgrunn av den praksisen som forelå på det aktuelle tidspunktet, ikke med sikkerhet kunne konkludere med at myndighetsoverføringen var «lite inngripende». Lovavdelingen uttalte videre at ved tilfeller hvor det er tvilsomt om en myndighetsoverføring er å anse som «lite inngripende», må Stortingets egen vurdering være avgjørende for spørsmålet. Tolk-

ningsuttalelsen er nærmere omtalt under punkt 6.3. nedenfor.

I etterkant av uttalelsen har det vært en rettsutvikling. Særlig viktig er at Høyesterett har trukket opp rammene for læren om «lite inngripende» myndighetsoverføring i sin betenkning til Stortinget om innlemmelse av fjerde jernbanepakke, HR-2021-655-P (jernbanebetenkningen) og dom i HR-2023-2030-P om samtykke til innlemmelse av EUs tredje energimarkedspakke (ACER-dommen). I begge disse sakene ble den aktuelle myndighetsoverføringen vurdert som «lite inngripende».

Ikrafttreddelsen av ny støtteprosesslov 1. januar 2023 har gitt norske myndigheter utvidede muligheter til å innhente og utveksle de opplysninger som ESA trenger i sin saksbehandling og også rettslig grunnlag for å innhente informasjon fra markedsaktørene. Dette er nærmere omtalt i punkt 4.3.7.

Kommisjonens praksis ved bruk av bestemmelsene siden prosedyreforordningen trådte i kraft i EU i 2013, belyser rammene og vilkårene for å be om opplysninger fra foretak og deretter eventuelt ilegge tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr. Kommisjonen har kun benyttet myndigheten til å pålegge foretak opplysninger gjennom en enkel forespørsel i fem eldre saker knyttet til samme sakskompleks. Kommisjonen har aldri fattet vedtak med pålegg om opplysningsplikt, og aldri ilagt sanksjoner for brudd på opplysningsplikten, se omtale over i punkt 4.3.6.

I lys av denne rettsutviklingen var det etter departementets vurdering nødvendig med en fornyet uttalelse fra Lovavdelingen, for å sikre at Stortinget har et tilstrekkelig og oppdatert grunnlag for vurderingen av de konstitusjonelle spørsmålene. Departementet ba derfor i brev 2. juni 2025 om en uttalelse fra Lovavdelingen. I uttalelsen fra Lovavdelingen 12. november 2025 (referanse 25/3659) fremgår det at det etter Lovavdelingens syn nå er grunnlag for å konkludere med at myndighetsoverføringen ved innlemmelse av prosedyreforordningen kan anses som «lite inngripende», slik at Stortinget kan samtykke til innlemmelsen av forordningen i EØS-avtalen med

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

alminnelig flertall etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Departementet slutter seg til Lovavdelingens vurderinger og konklusjon i uttalelsen. Redegjørelsen nedenfor er i tråd med de vurderingene som fremgår av Lovavdelingens uttalelse.

6.2 Utgangspunktet for vurderingen

Grunnloven kan sies å bygge på en forutsetning om at den myndigheten som den omhandler, i hvert fall i utgangspunktet, bare skal utøves av norske statsorganer, jf. St.prp. nr. 50 (1998–99) punkt 4.3.2.

Etter sikker konstitusjonell praksis kan likevel Stortinget etter Grunnloven § 26 andre ledd med alminnelig flertall samtykke til myndighetsoverføring som er «lite inngripende». I jernbanebetenkingen og ACER-dommen slutter Høyesterett seg til denne langvarige praksisen, og bekrefter at Stortinget kan samtykke til myndighetsoverføring som er «lite inngripende» med alminnelig flertall etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Grunnloven gir selv ingen direkte veiledning for vurderingen av hva som utgjør «lite inngripende» myndighetsoverføring. Praksis, slik den er kommet til uttrykk i forbindelse med Stortingets behandling av tidligere saker, tar utgangspunkt i den enkelte kompetansebestemmelsen i Grunnloven som det er tale om å gripe inn i. Videre har det gjennom praksis blitt identifisert en rekke relevante momenter for vurderingen. I jernbanebetenkingen punkt 4 og ACER-dommen avsnitt 221 slutter Høyesterett seg til følgende oppsummering av disse momentene, som er hentet fra en uttalelse fra Lovavdelingen fra 30. mai 2017 (JDLOV-2015-6464) punkt 2.4:

Etter praksis er relevante momenter bl.a. den nærmere arten av myndigheten som overføres, omfanget av myndighetsoverføringen og i den forbindelse om overføringen gjelder et bestemt og avgrenset saksområde. Det har videre betydning om overføringen er basert på gjensidighet og likeverdig deltakelse. I praksis er det også lagt vekt på i hvilken grad norske myndigheter har mulighet til å avbøte uheldige virkninger av myndighetsoverføringen. Det må også legges vekt på arten av de samfunnsmessige og politiske interessene som berøres gjennom myndighetsoverføringen. I grensetilfeller kan Stortingets standpunkt i det enkelte tilfellet bli avgjørende for spørsmålet om Grunnloven § 26 kan brukes.

Videre fremhevet Høyesterett i jernbanebetenkingen at den reelle samfunnsmessige betydningen må tillegges stor vekt, og uttalte i den forbindelse i punkt 4 på side 22 at:

Den reelle samfunnsmessige betydningen av den konkrete myndighetsoverføringen må tillegges stor vekt (...). Dette må vurderes konkret ut fra hvilket samfunnsområde det dreier seg om, hvor avgrenset myndighet det gjelder, og om det i stor grad dreier seg om utøvelse av et faglig eller på annen måte avgrenset skjønn snarere enn å foreta brede samfunnsmessige avveininger. Hva slags muligheter norske myndigheter har til å gripe inn dersom det skulle vise seg at vedtaket har utilsiktede uheldige virkninger, vil også ha betydning.

Denne forståelsen av Grunnlovens regler for myndighetsoverføring legges også til grunn i ACER-dommen avsnitt 222.

6.3 Rettsutviklingen etter Lovavdelingens tolkningsuttalelse i 2014

I tolkningsuttalelsen 23. januar 2014 fant Lovavdelingen at den ikke med sikkerhet kunne konkludere med at myndighetsoverføringen i form av sanksjonskompetanse til ESA var «lite inngripende». Etter departementets vurdering må uttalelsen forstås i lys av rettskildebildet slik det forelå på tidspunktet for avgivelsen av uttalelsen.

Da uttalelsen ble avgitt bygget rettskildene stort sett på statspraksis. Det ble lagt til grunn at omfanget av myndighetsoverføringen etter prosedyreforordningen var mindre enn myndighetsoverføringen i konkurransesaker ved inngåelse av EØS-avtalen, der samtykke etter Grunnloven § 115 (daværende § 93) ble ansett nødvendig. Samtidig ble myndighetsoverføringen vurdert som mer inngripende enn i andre parallelle saker som tidligere var ansett å innebære «lite inngripende» myndighetsoverføring. Lovavdelingen viste til at reaksjons- og sanksjonsmyndigheten i prosedyreforordningen ikke på samme måte som i tidligere saker knyttet seg til en sektorspesifikk regulering, men derimot gjaldt håndheving av et sentralt, tverrgående regelverk i det indre markedet, nemlig statsstøtteregelverket. Prosedyreforordningen ble på denne bakgrunnen ansett å falle inn under en «mellomkategori», som verken fullt ut svarte til tilfeller som til da var vurdert å kreve samtykke etter Grunnloven § 115 eller tilfeller der

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Stortinget tidligere hadde samtykket med alminnelig flertall etter § 26 andre ledd.

Lovavdelingen viste til at det kan være svært vanskelig å fastslå gjeldende statsrett på dette området, selv om praksis i sammenlignbare tilfeller kan gi en viss veiledning. På bakgrunn av den praksisen som forelå, uttalte Lovavdelingen at det var vanskelig å konkludere med at myndighetsoverføringen ville være «lite inngripende». Lovavdelingen konkluderte ikke med at myndighetsoverføringen ville være *mer enn* «lite inngripende», men viste til at det vil være opp til Stortinget å treffe en avgjørelse i slike spørsmål der det kan være tvil. Dette understrekes også i Lovavdelingens uttalelse 12. november 2025.

Etter uttalelsen fra 2014 har det vært flere relevante utviklingstrekk, hvor det mest sentrale er nyere rettspraksis om læren om «lite inngripende» myndighetsoverføring. Jernbanebetenkingen og ACER-dommen har gitt læren om «lite inngripende» myndighetsoverføring en klarere rettskildemessig forankring, ved at tidligere statspraksis har fått sin tilslutning i enstemmige avgjørelser fra en samlet Høyesterett. Betenkingen og dommen har bidratt til å tydeliggjøre både det konstitusjonelle grunnlaget for Stortingets adgang til å samtykke til folkerettslige avtaler som innebærer myndighetsoverføring etter Grunnloven § 26 andre ledd, og rammene for vurderingen av hva som utgjør «lite inngripende» myndighetsoverføring. Sakene er også eksempler på tilfeller der Høyesterett har vurdert at den aktuelle myndighetsoverføringen er «lite inngripende», noe som gir konkret veiledning for fremtidige vurderinger. Betenkingen og dommen har samlet bidratt til viktig rettsavklaring.

Som det fremgår av Lovavdelingens uttalelse 12. november 2025, er selve vurderingen av hva som er «lite inngripende», nødvendigvis fortsatt skjønnsmessig. Verken jernbanebetenkingen eller ACER-dommen gjaldt grensetilfeller, og det er dermed fortsatt krevende å angi med sikkerhet hvor grensen går for hva som utgjør «lite inngripende» myndighetsoverføring.

Lovavdelingen viser i uttalelsen fra 2025 også til at det etter at tolkingsuttalelsen ble avsagt i 2014, har skjedd en viss utvikling av hva som anses som «lite inngripende» myndighetsoverføring i takt med samfunnsutviklingen og utviklingen i internasjonalt samarbeid. Det foreligger også ny praksis fra Stortingets behandling av saker om myndighetsoverføring, som bidrar til å klargjøre den konstitusjonelle vurderingen.

6.4 Overføring av myndighet til EFTA-domstolen

Som det fremgår av punkt 6.1, vil innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen og ODA, i tillegg til overføring av forvaltningsmyndighet til ESA, innebære overføring av myndighet til EFTA-domstolen, ved at domstolen kan overprøve ESAs vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. EFTA-domstolens myndighet er imidlertid en følge av at det legges forvaltningsmyndighet til ESA. Departementet viser her til Lovavdelingens uttalelse fra 2025, hvor det fremgår at overføringen av forvaltningsmyndighet til ESA er det mest sentrale ved innlemmelse av prosedyreforordningen, mens det får relativt begrenset selvstendig betydning for vurderingen etter Grunnloven at det også skjer en viss overføring av domsmyndighet. Lovavdelingen foretok heller ikke i 2014 noen separat vurdering av myndighetsoverføringen til EFTA-domstolen.

Departementet legger derfor til grunn at det for den konstitusjonelle vurderingen er avgjørende hvilken kompetanse som legges til ESA, og det er derfor denne myndighetsoverføringen som vurderes i lys av de relevante momentene gjengitt i punkt 6.2.

6.5 Opplysningsplikt

Departementet viser til redegjørelsen for opplysningsplikten etter prosedyreforordningen i punkt 4.3.2. Departementet viser videre til at ESA allerede i dag har en generell adgang til å be myndigheter og foretak i EFTA-statene direkte om de opplysningene de trenger for å oppfylle sine oppgaver etter ODA og EØS-avtalen, jf. ODA artikkel 6, jf. også EFTA-domstolens avgjørelse E-10/22 *Eviny* avsnitt 56. Prosedyreforordningen regulerer opplysningsplikten nærmere i saker om offentlig støtte, og fastsetter vilkårene for i hvilke situasjoner og i hvilken form foretakene kan pålegges å gi opplysninger. Selv om plikten til å avgi opplysninger kan rettes mot en relativt vid krets, tilsier arten av kompetansen som overføres at myndigheten som overføres er «lite inngripende».

Departementet viser også til at opplysningsplikten etter artikkel 7 er subsidiær, i den forstand at ESA først kan kreve opplysninger direkte fra et foretak dersom opplysninger gitt av norske myndigheter ikke er tilstrekkelige. Når det gjelder artikkel 25, må pålegg om å gi opplysninger hensynta forholdsmessighetsprinsippet. Dette tilsier,

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

etter departementets vurdering, at dersom opplysningene kan innhentes fra EFTA-statene, vil det ikke nødvendigvis være forholdsmessig å pålegge foretak opplysningsplikt. Praksis fra Kommisjonen underbygger denne forståelsen, idet Kommisjonen kun har innhentet opplysninger fra medlemsstatene innenfor rammen av en sektorundersøkelse, og aldri pålagt foretak opplysningsplikt etter artikkel 25.

Etter departementets syn er det ingen tvil om at overføringen av kompetanse til ESA til å innhente opplysninger direkte fra norske foretak må anses som «lite inngripende». Dette ble også lagt til grunn av Lovavdelingen i uttalelsen fra 2014. Lovavdelingen viste i den forbindelse til at ESA, allerede ved inngåelsen av EØS-avtalen, fikk overført kompetanse til å innhente opplysninger fra foretak i konkurransesaker. Overføringen av slik myndighet ble ansett å være lite inngripende, jf. St.prp. nr. 100 (1991–92) s. 346. I uttalelsen fra 2025 fremgår det at Lovavdelingen slutter seg til vurderingen i uttalelsen fra 2014 om at myndighetsoverføringen i form av å pålegge norske foretak opplysningsplikt, kan anses som «lite inngripende», og viser til begrunnelsen som ble gitt i uttalelsen fra 2014.

6.6 Økonomiske sanksjoner

6.6.1 Nærmere om ESAs myndighet til å ilegge sanksjoner

Som det fremgår av punkt 4.3.4, vil ESA etter prosedyreforordningen artikkel 8 på visse vilkår få myndighet til å ilegge sanksjoner i form av overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt ved brudd på opplysningsplikten. Det er ikke ethvert brudd på opplysningsplikten som kan gi grunnlag for sanksjoner. Hva slags sanksjoner som eventuelt kan pålegges, vil også være avhengig av om opplysningsplikten er pålagt foretakene gjennom en enkel forespørsel etter artikkel 7 nr. 6, eller et vedtak etter artikkel 7 nr. 7.

Dersom foretaket er pålagt opplysningsplikt gjennom en *enkel forespørsel* etter artikkel 7 nr. 6, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr på inntil én prosent av total omsetning i forrige regnskapsår, dersom foretaket gir feil eller villedende informasjon til ESA. Det er videre et vilkår for å pålegge overtredelsesgebyr, at foretaket har opptrådt med forsett eller grov uaktsomhet.

Ved brudd på opplysningsplikten som er pålagt ved en enkel forespørsel, har ESA ikke myndighet til å pålegge tvangsmulkt dersom foretaket velger å ikke svare på forespørselen.

Dette innebærer at dersom foretaket enten helt eller delvis lar være å inngi informasjon til ESA etter en enkel forespørsel, kan ESA ikke sanksjonere dette, verken med overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Vilkårene for å pålegge overtredelsesgebyr er også strenge, som det fremgår av redegjørelsen i punkt 4.3.4.

Dersom foretaket er pålagt opplysningsplikt gjennom et *vedtak* etter artikkel 7 nr. 7, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr på inntil én prosent av total omsetning i forrige regnskapsår, dersom foretaket gir feil, ufullstendig eller villedende informasjon til ESA, eller dersom de lar være å svare innen fristen ESA har satt. Det er videre et vilkår for å pålegge overtredelsesgebyr, at foretaket har opptrådt med forsett eller grov uaktsomhet.

Videre kan ESA ilegge tvangsmulkt på inntil fem prosent av gjennomsnittlig daglig omsetning i foregående regnskapsår, dersom opplysningsplikten er pålagt gjennom et vedtak etter artikkel 7 nr. 7, og foretaket ikke leverer fullstendig og korrekt informasjon innen fristen ESA har satt. Det er ikke noe krav om utvist skyld for å pålegge tvangsmulkt.

Før ESA kan pålegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, må ESA ha gitt foretaket en siste frist på to uker for å sende inn den utestående informasjonen, jf. artikkel 8 nr. 5.

Prosedyreforordningen artikkel 7 nr. 1 krever at ESA tar hensyn til forholdsmessighetsprinsippet ved bruken av myndigheten til å pålegge opplysningsplikt etter artikkel 7. Det innebærer at hvis det er tilstrekkelig å pålegge opplysningsplikt gjennom en enkel forespørsel etter artikkel 7 nr. 6, skal dette gjøres fremfor å fatte et vedtak etter artikkel 7 nr. 7. Dette får også konsekvenser for ESAs sanksjonsmyndighet, jf. redegjørelsen over, og innebærer at det skal mye til for at vilkårene for å ilegge sanksjoner for brudd på opplysningsplikten er oppfylt. Som nevnt har Kommisjonen siden ikrafttreddelsen av prosedyreforordningen kun pålagt opplysningsplikt gjennom enkel forespørsel i fem eldre saker knyttet til samme sakskompleks, og aldri gjennom vedtak. Kommisjonen har heller aldri ilagt sanksjoner.

6.6.2 Vurdering av myndigheten til å ilegge sanksjoner

6.6.2.1 Arten av myndighetsoverføringen

Når det gjelder *arten* av den myndigheten som overføres, er det her snakk om overføring av kompetanse til å ilegge økonomiske sanksjoner i form

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Overføring av denne type myndighet er av en mer inngripende karakter enn myndighet til å pålegge opplysningsplikt. Sanksjon i form av overtredelsesgebyr har et visst pønalt tilsnitt, siden ileggelse er en tilbakeskuende reaksjon som krever at opplysningsplikten er brutt forsettlig eller ved grov uaktsomhet. Tvangsmulkt derimot krever ikke subjektiv skyld, og er et virkemiddel for å tvinge frem oppfyllelse av opplysningsplikten, som bortfaller ved oppfyllelse. Overtredelsesgebyret kan utgjøre inntil én prosent av foretakets omsetning foregående år, mens tvangsmulkt kan utgjøre inntil fem prosent av dagsomsetningen foregående år. Det innebærer at beløpene i prinsippet kan bli betydelige.

Arten av og størrelsen på en eventuell sanksjon ved brudd på opplysningsplikt etter prosedyreforordningen ligger likevel innenfor det som har vært ansett av Lovavdelingen som lite inngripende i andre tilfeller, blant annet i elektrisitetsforordningen, JDLOV-2004-5639, hvor nivå på inntil én prosent av omsetningen ble vurdert som lite inngripende, og tilsvarende for pediatriforordningen, JDLOV-2012-933, hvor nivået var hhv. inntil fem prosent for overtredelsesgebyr og 2,5 prosent for tvangsmulkt, samt EASA, JDLOV-2009-7963, med inntil fire prosent for overtredelsesgebyr og 2,5 prosent for tvangsmulkt.

Departementet viser videre til at Lovavdelingen i uttalelsen fra 2025 vurderte at kompetansen etter prosedyreforordningen på flere punkter er sammenlignbar med sanksjonskompetansen i forordning (EF) nr. 714/2009 (grensehandelforordningen), som ble vurdert i ACER-dommen avsnitt 244 flg. Bøtekompetansen i grensehandelforordningen var i likhet med i prosedyreforordningen knyttet til pålegg om opplysninger fra foretak, jf. grensehandelforordningen artikkel 20. I avsnitt 245 uttaler Høyesterett at «[b]øtene kan bli betydelige, men de må være forholdsmessige og kan bringes inn for EFTA-domstolen til overprøving.» Tilsvarende følger det av prosedyreforordningen artikkel 8 nr. 3 at overtredelsesgebyr og tvangsmulkt må være forholdsmessige, og vedtakene kan også overprøves av EFTA-domstolen, jf. artikkel 8 nr. 6. Rammene for nivået på eventuelle overtredelsesgebyr er også det samme i begge forordningene.

Lovavdelingen sier i sin uttalelse fra 2025, under henvisning til ACER-dommen, at det kan se ut til at Høyesterett legger noe mindre vekt på at det overføres kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr, sammenliknet med det som er lagt til grunn i enkelte tidligere vurderinger fra Lovavde-

lingen. Lovavdelingen viser videre til at synspunktet også støttes av Tverberg, Grunnlovens regler om myndighetsoverføring etter jernbanebetenningen og ACER-dommen, Lov og Rett 2025/2 side 114–142 (på side 127–128).

Grensehandelforordningen gir ikke hjemmel til å ilegge tvangsmulkt, og dette spørsmålet ble derfor ikke vurdert av Høyesterett i ACER-dommen. Departementet vurderer i likhet med Lovavdelingen at tvangsmulkt oftest vil anses som en mindre inngripende myndighet enn overtredelsesgebyr, ettersom overtredelsesgebyr er en tilbakeskuende sanksjon rettet mot begåtte overtredelser.

6.6.2.2 Omfang av et myndighetsoverføringen

Når det gjelder *omfanget* av myndighetsoverføringen, og om den gjelder et bestemt og avgrenset område, må dette etter departementets vurdering sees i lys av vilkårene for å ilegge sanksjoner. Vilråene for å ilegge sanksjoner følger av artikkel 8 i prosedyreforordningen, og ileggelse forutsetter brudd på opplysningsplikt pålagt etter artikkel 7.

Regelverket om offentlig støtte er et generelt, tverrgående regelverk, og plikten til å avgi opplysninger, som kan håndheves med sanksjoner, kan rettes mot en vid krets. På dette området er det en forskjell fra grensehandelforordningen som ble vurdert av Høyesterett i ACER-dommen, og også fra andre tidligere saker som er knyttet til en mer sektorspesifikk regulering på et begrenset område.

Som det fremgår under punkt 4.3.2 er opplysningsplikten etter artikkel 7 generell, og kan omfatte ethvert foretak. Det avgjørende er at foretaket har opplysninger som kan være relevante for ESAs behandling av en sak. Som det fremgår av Lovavdelingens uttalelse er det nødvendig å undersøke de nærmere rammene for opplysningsplikten, og dermed sanksjonsmyndigheten, for å kartlegge det reelle omfanget av myndighetsoverføringen i prosedyreforordningen.

ESA kan bare pålegge foretak å avgi opplysninger i tilfeller der det er åpnet en formell undersøkelse. Som nevnt i punkt 4.3.8.1 skal ESA åpne formell undersøkelse dersom ESA etter den innledende saksbehandlingen er i tvil om tiltaket er forenlig med EØS-avtalen. Den reviderte prosedyreforordningen har ikke gjort endringer i vilkårene for å åpne formell undersøkelse, sammenliknet med prosedyreforordningen fra 1999. Dersom ESA ikke er i tvil, skal saken avsluttes med vedtak etter den foreløpige undersøkelsen, det vil si i den innledende fasen av saksbehandlingen, jf. prose-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

dyreforordningen artikkel 4 nr. 2 eller nr. 3. I tilfelle vil ikke vilkårene for å pålegge foretak opplysningsplikt være oppfylt.

ESA har siden ikrafttreddelsen av prosedyreforordningen fra 1999 i EØS-avtalen åpnet omtrent 2,1 formelle undersøkelser mot Norge i gjennomsnitt hvert år, og antallet er noe færre de siste årene enn de første årene etter ikrafttreddelsen. Dette underbygger at vilkårene om åpning av formell undersøkelse i praksis bare vil være oppfylt i et fåtall saker. Som også Lovavdelingen fremhever i sin uttalelse fra 2025, innebærer kravet om at det må være åpnet en formell undersøkelse en viktig praktisk begrensning av kompetansen som overføres, selv om vilkårene for å åpne en formell undersøkelse overlater skjønn til ESA.

Et foretak kan videre bare pålegges opplysningsplikt dersom den informasjonen staten selv har fremlagt under den innledende saksbehandlingen ikke er tilstrekkelig, jf. artikkel 7 nr. 1. Dette innebærer at det bare er hvis ESA ikke har fått tilstrekkelig informasjon fra den aktuelle EFTA-staten før formell undersøkelse åpnes, at vilkårene for å pålegge opplysningsplikt overfor foretak er oppfylt. ESA kan pålegge EFTA-statene å gi informasjon etter artikkel 5, og EFTA-statene plikter etter artikkel 2 nr. 2 å gi ESA den nødvendige informasjonen som ESA trenger for å fatte vedtak i saken. Bestemmelsene gjelder for notifikasjonssaker, og også i saker om ulovlig støtte og misbruk av støtte, jf. henvisningen i artikkel 12 og 15.

I artikkel 7 nr. 2 fremgår det i tillegg at opplysningsplikt kun kan pålegges etter åpning av formell undersøkelse, dersom ESA har vurdert den formelle undersøkelsesprosedyren så langt som ineffektiv. Også her vil det etter departementets vurdering være relevant hvilken informasjon den berørte EFTA-staten har gitt til ESA. I vurderingen av om det skal innhentes opplysninger fra foretak, må ESA videre ta hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig overfor små og mellomstore foretak. ESA kan dessuten bare kreve opplysninger som foretaket besitter, jf. artikkel 7 nr. 4. Det er grunn til å anta at ESA først og fremst vil bruke muligheten til å kreve opplysninger direkte fra markedsaktørene i teknisk kompliserte saker der det er avgjørende å hente inn informasjon fra markedsaktører for å kartlegge markedsforholdene, jf. også forutsetningen i artikkel 7 nr. 1. Derksom ESA vil pålegge en støttemottaker opplysningsplikt, kreves det i tillegg samtykke fra EFTA-staten som er part i saken.

Vilkårene knyttet til manglende opplysninger fra EFTA-statene og ineffektiv undersøkelsespro-

sedyre, innebærer at ESAs myndighet etter prosedyreforordningen er subsidiær, noe som også fremheves i Lovavdelingens uttalelse fra 2025.

Ved ikrafttreddelsen av ny støtteprosesslov i 2023 fikk norske myndigheter utvidet adgang til å innhente opplysninger fra private i saker om offentlig støtte, jf. § 8 og beskrivelsen i punkt 4.3.7. Norske myndigheter har nå et rettslig grunnlag for å kunne innhente og videreformidle de opplysningene fra norske foretak som ESA trenger i sin saksbehandling, og er dermed i bedre stand til å opplyse saker om offentlig støtte enn tidligere. Som følge av dette kan norske myndigheter i stor grad påvirke når ESAs kompetanse inntreffer, noe som forsterker den subsidiære karakteren av myndighetsoverføringen. Departementet viser i den sammenheng til at den subsidiære karakteren av myndighetsoverføringen ble vektlagt av Høyesterett i ACER-dommen avsnitt 246.

Samlet snevrer disse tilleggsvilkårene inn ESAs myndighet til å pålegge opplysningsplikt ytterligere, noe som på tilsvarende måte snevrer inn rammene for når ESA vil ha myndighet til å illegge sanksjoner, og dermed omfanget av myndighetsoverføringen. Som det fremgår av redegjørelsen i punkt 4.3.4 og 6.4.1, er det heller ikke alle brudd på opplysningsplikten som kan sanksjoneres. Videre gir artikkel 8 nr. 3 føringer for hvilke hensyn som skal vektlegges ved fastsettelsen av eventuell tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr. Det skal ses hen til overtredelsens karakter, alvorlighet og varighet, og tas hensyn til reaksjonens forholdsmessighet og egnethet. Foretaket skal etter artikkel 8 nr. 5 gis mulighet til å legge frem sine synspunkter før det fattes beslutning om sanksjoner. ESA kan også redusere eller frafalle krav om tvangsmulkt dersom foretaket senere inngir de opplysningene ESA har bedt om. Sanksjonsvedtakene kan også prøves fullt ut av EFTA-domstolen.

Som Lovavdelingen viser til i sin uttalelse, er ESAs myndighet til å kreve opplysninger etter artikkel 7 rammet inn på viktige måter, som etter Lovavdelingens syn innebærer at omfanget av myndighetsoverføringen er mindre enn man først kan få inntrykk av. Lovavdelingen uttaler videre at vilkårene for å innhente opplysninger og sanksjonere brudd på opplysningsplikten innebærer at ESAs myndighet må anses som relativt begrenset, til tross for bestemmelsenes brede anvendelsesområde. Departementet slutter seg til dette.

Når det gjelder vilkårene for opplysningsplikt ved *sektorundersøkelser* etter artikkel 25, stilles det ikke her krav om at det er åpnet formell undersøkelse. Som det fremgår av punkt 4.3.3, har Kom-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

misjonen kun iverksatt to sektorundersøkelser etter artikkel 25. I disse tilfellene har Kommisjonen kun innhentet informasjon fra medlemsstatene, og Kommisjonen har aldri pålagt opplysningsplikt overfor foretak i medhold av denne bestemmelsen. Det er dermed begrenset praksis om rekkevidden av opplysningsplikten i artikkel 25. Videre fremgår det av punkt 5.2 at artikkel 25 i EØS-tilpasset utgave innebærer at det vil være et vilkår at støtteinstrumentet påvirker det indre markedet i flere EFTA-stater eller at støtte i en bestemt sektor gjelder flere EFTA-stater, for at ESA kan iverksette undersøkelse etter artikkel 25 og innhente informasjon direkte fra de berørte foretakene. Kravet om at støtteinstrumentet eller støtten i den aktuelle sektoren påvirker det indre markedet i flere stater, samt den begrensede praksisen fra Kommisjonen, gir grunn til å tro at det svært sjelden vil være aktuelt for ESA å pålegge overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter brudd på opplysningsplikten i forbindelse med en sektorundersøkelse. Dette trekkes også frem av Lovavdelingen i uttalelsen fra 2025.

I 2014 ble det antatt at opplysningsplikt etter den reviderte prosedyreforordningen kunne være aktuell i omtrent 30 saker om offentlig støtte i EU per år. Som det fremgår av redegjørelsen i punkt 4.3.6, har Kommisjonen brukt myndigheten til å pålegge foretak opplysningsplikt etter artikkel 7 kun i fem eldre saker tilknyttet det samme sakskomplekset, og aldri pålagt foretak opplysningsplikt etter artikkel 25. Kommisjonen har heller aldri ilagt sanksjoner for brudd på opplysningsplikten.

Etter departementets syn viser den begrensede bruken av opplysningsplikten etter artikkel 7 og mangelen på innhenting av opplysninger fra foretak etter artikkel 25, at vilkårene for å pålegge opplysningsplikt sjelden vil være oppfylt. Dette innebærer at vilkårene for å ilegge sanksjoner for brudd på opplysningsplikten også sjelden vil være oppfylt. Etter departementets vurdering underbygger den faktiske bruken av myndigheten at omfanget av myndighetsoverføringen er begrenset.

6.6.2.3 Samlet vurdering av myndighetsoverføringens art og omfang

Kriteriene for å vurdere om myndighetsoverføringen er lite inngripende, kan gli noe over i hverandre i praksis, noe som også fremheves av Høyesterett i jernbanebetenkningen punkt 4 på s. 21. Etter departementets vurdering gjelder dette særlig vurderingen av arten og omfanget av myn-

dighetsoverføringen til ESA ved innlemmelse av prosedyreforordningen. Departementet vurderer imidlertid at argumentene som trekkes frem i redegjørelsen over, tilsier at både arten og omfanget av myndighetsoverføringen kan anses som lite inngripende etter de rammene som oppstilles av Høyesterett. Arten og omfanget av myndigheten ligger også innenfor rammene som er trukket i nyere praksis fra Stortinget om myndighetsoverføring ved innlemmelse av rettsakter i EØS-avtalen.

Også Lovavdelingen sammenligner arten og omfanget av myndighetsoverføringen i prosedyreforordningen med Stortingets praksis etter 2014, i sin uttalelse fra 2025. Lovavdelingen viser til at Stortinget etter 2014 har brukt Grunnloven § 26 andre ledd til å samtykke til innlemmelse av flere rettsakter som overfører kompetanse til å ilegge økonomiske sanksjoner, blant annet forordninger om CO₂-utslipp for biler og tunge kjøretøy, jf. Innst. 41 S (2018–2019) og Innst. 435 S (2021–2022), en endringsforordning om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR-refit), jf. Innst. 365 L (2023–2024), en forordning om tilsyn med verdipapiriseringsregister, jf. Innst. 187 L (2024–2025), en forordning om tilsyn med kryptoeiendeler (MiCA), jf. Innst. 264 S (2024–2025), en forordning om operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren (DORA), jf. Innst. 272 S (2024–2025), og en forordning om klasseselskap som inspiserer og besikter skip, jf. Innst. 405 S (2024–2025). I forbindelse med dette uttaler Lovavdelingen:

Disse sakene gjelder alle myndighetsoverføring innenfor en bestemt sektor. I sakene om verdipapiriseringsregister, operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren og kryptoeiendeler er det overført en relativt vid tilsynsadgang, deriblant kompetanse til å gjennomføre stedlig tilsyn og ilegge økonomiske sanksjoner. I sakene om CO₂-utslipp for biler og tunge kjøretøy og klasseselskaper er det overført kompetanse til å ilegge økonomiske sanksjoner for brudd på forordningenes materielle regler. I alle sakene legges det vekt på at det er få norske aktører i de aktuelle sektorene. Kompetansen som er overført i de nevnte sakene, har et mindre omfang enn prosedyreforordningen i den forstand at de kun gjelder innenfor avgrensede sektorer og overfor få aktører. Til gjengjeld fremstår kompetansen til å sanksjonere etterlevelse av opplysningsplikter som overføres i prosedyreforordningen, mindre inngripende enn den videre adgangen til å føre

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

tilsyn med private aktører som er overført i de nevnte sakene. Sammenholdt med hvordan kompetansen etter prosedyreforordningen er begrenset gjennom den klare innrammingen vi har redegjort for, taler arten og omfanget av myndighetsoverføringen etter vårt syn for at overføringen er «lite inngripende».

Departementet slutter seg til Lovavdelingens samlede vurdering av arten og omfanget av myndighetsoverføringen i prosedyreforordningen.

6.6.2.4 Gjensidighet og likeverdig deltakelse

Etter praksis skal det også vektlegges om overføringen er basert på gjensidighet og likeverdig deltakelse, og hvilke muligheter norske myndigheter har til å avbøte uheldige virkninger av myndighetsoverføringen.

Myndighetsoverføringen er ensidig. Ettersom ESA bare kan pålegge foretak en opplysningsplikt etter artikkel 7 dersom opplysningene som er gitt av norske myndigheter ikke anses tilstrekkelige, vil muligheten for ESA til å kreve opplysninger fra foretak, og sanksjonere brudd på opplysningsplikten, avhenge av hvilke opplysninger norske myndigheter har gitt. Når det gjelder opplysningsplikter rettet mot en støttemottaker, kan ESA bare innhente opplysninger direkte fra foretaket dersom norske myndigheter samtykker. Som det fremgår over, kan ESA pålegge norske myndigheter å gi informasjon, og norske myndigheter plikter også å gi ESA den informasjonen de trenger. I tillegg kan norske myndigheter innhente informasjon fra andre aktører etter støtteprosessloven, jf. punkt 4.3.7. Norske myndigheter har dermed mulighet til å påvirke ESAs myndighet etter prosedyreforordningen artikkel 7 og dermed også sanksjonskompetansen etter artikkel 8.

Også når det gjelder sektorundersøkelser etter artikkel 25, plikter norske myndigheter å gi ESA den informasjonen ESA etterspør etter artikkel 5. Kommisjonen har som nevnt kun innhentet informasjon etter artikkel 25 overfor medlemsstatene, og ikke overfor berørte foretak. Det er i bestemmelsen understreket at det skal tas tilbørlig hensyn til forholdsmessighet. Dette tilsier etter departementets vurdering, at dersom EFTA-statene selv kan skaffe til veie informasjonen ESA etterspør i forbindelse med en sektorundersøkelse, vil det ikke nødvendigvis være forholdsmessig å etterspørre denne informasjonen direkte fra foretakene. I så tilfelle vil heller ikke sanksjonskompetansen være aktuell.

6.6.2.5 Arten av de samfunnsmessige og politiske interessene som berøres

Prosedyreregulverket gjelder for saker om offentlig støtte. Regelverket om offentlig støtte er et sentralt, tverrgående regelverk av stor betydning for det indre markedets funksjon, og også for norske myndigheters handlingsrom. ESA håndhever allerede støtteregulverket, og har enekompetanse til å erklære støtte forenlig med EØS-avtalen. ESA kan også fatte vedtak om at støtte er ulovlig og uforenlig med EØS-avtalen, og kan pålegge norske myndigheter å kreve ulovlig støtte tilbakeført fra støttemottaker. ESAs myndighet etter den reviderte prosedyreforordningen knytter seg imidlertid ikke til myndighet til å treffe vedtak av materiell betydning for norske myndigheter, støttegivere eller støttemottakere.

Til sammenligning trakk Høyesterett i ACER-saken fram at selv om myndighetsoverføringen gjaldt innenfor et viktig samfunnsområde, gjaldt den konkrete myndighetsoverføringen ikke de store samfunnsmessige valgene, men knyttet seg til fastsetting av praktiske og funksjonelle løsninger for å få strømforsyningen over landegrensene til å virke best mulig, jf. ACER-dommen avsnitt 238. Høyesterett påpekte at dette begrenset den samfunnsmessige og politiske betydningen av selve myndighetsoverføringen.

Tilsvarende synspunkter gjør seg etter departementets vurdering gjeldende her. Myndigheten som vil bli overført til ESA etter prosedyreforordningen, er i realiteten verktøy som gir ESA mulighet til å håndheve den kompetansen ESA allerede er gitt i saker om offentlig støtte etter EØS-avtalen og ODA, på en mest mulig effektiv måte ved å sikre at saken kan bli tilstrekkelig opplyst. Eventuelle pålegg om opplysningsplikt vil gjenspeile ESAs faglige vurderinger av hva slags opplysninger ESA trenger for å kunne vurdere sakene ESA har til behandling, og vil som nevnt særlig være aktuelt i teknisk kompliserte saker. Dette trekkes etter departementets vurdering i retning av at myndighetsoverføringen kan vurderes som lite inngripende.

Høyesterett uttaler i jernbanebetenkningen at den reelle samfunnsmessige betydningen av den konkrete myndighetsoverføringen må tillegges stor vekt, jf. jernbanebetenkningen punkt 4 siste avsnitt, på s. 22. Redegjørelsen for myndighetsoverføringen etter prosedyreforordningen viser at den reelle samfunnsmessige betydningen av myndighetsoverføringen er begrenset. Dette legges også til grunn av Lovavdelingen i uttalelsen fra 2025.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Lovavdelingen oppsummerer sin konklusjon på vurderingen av myndighetsoverføringen i prosedyreforordningen i punkt 4 i uttalelsen som følger:

I lys av Høyesteretts avklaringer i jernbanebetenkningen og ACER-dommen og den mer omfattende statspraksisen om overføring av myndighet til å ilegge økonomiske sanksjoner som nå foreligger, er det etter vårt syn nå grunnlag for å konkludere med at myndighetsoverføringen ved en innlemmelse av prosedyreforordningen kan anses som «lite inngripende», og at samtykke dermed kan innhentes med alminnelig flertall i Stortinget etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Det er ikke tvilsomt at overføringen av kompetansen til å pålegge norske foretak en opplysningsplikt er «lite inngripende». Overføringen av domsmyndighet er beskjedent, og har begrenset selvstendig betydning ved vurderingen av myndighetsoverføringen ettersom den følger som en konsekvens av at det legges forvaltningsmyndighet til ESA.

Overføring av myndighet til å ilegge overtreddesgebyr og tvangsmulkt er i utgangspunktet myndighet av mer inngripende art, der det må vurderes nærmere om myndighetsoverføringen er mer enn «lite inngripende». På bakgrunn av Høyesteretts vurderinger, særlig i ACER-dommen, og nyere statspraksis synes det å være grunnlag for å legge noe mindre vekt på den særlige arten av myndighetsoverføring som ileggelse av slike økonomiske sanksjoner innebærer. Det reelle omfanget av myndighetsoverføringen blir i slike tilfeller sentralt. Selv om myndigheten som overføres i prosedyreforordningen, ikke er begrenset til en bestemt sektor og dermed i prinsippet kan gjelde en vid krets av norske foretak, legger vi

stor vekt på at den er rammet inn på en måte som innebærer vesentlige begrensninger i omfanget av myndighetsoverføringen. Det er også av stor betydning at myndigheten som overføres til ESA, er av faglig karakter, og at den må sies å ha en nokså begrenset reell samfunnsmessig betydning.

Etter departementets vurdering er Lovavdelingens oppsummering dekkende for det reelle omfanget og samfunnsmessige betydningen av myndighetsoverføringen til ESA ved innlemmelse av prosedyreforordningen.

6.6.2.5.1 Oppsummering og konklusjon

Departementet understreker at Høyesterett i ACER-dommen uttaler at Stortingets syn på grunnlovsspørsmålet spiller en betydelig rolle, forutsatt at Stortinget klart har vurdert og bygget på at myndighetsoverføringen ikke er mer enn lite inngripende, jf. ACER-dommen avsnitt 139. Dette forutsetter ifølge Høyesterett at Stortinget har lagt til grunn en riktig forståelse av hva som utgjør myndighetsoverføring, og at vurderingen av hva som er lite inngripende, er gjort ut fra kriteriene som Høyesterett slutter seg til i jernbanebetenkningen.

Gjennomgangen i dette punktet av de konstitusjonelle spørsmålene som reises ved innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen, gjør rede for omfanget av myndighetsoverføringen, og vurderer overføringen i lys av de kriteriene som er lagt til grunn av Høyesterett. På bakgrunn av dette mener departementet at den myndigheten som overføres i forbindelse med innlemmelse av prosedyreforordningen, kan anses som «lite inngripende», og at Stortinget kan samtykke til innlemmelsen etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Innlemmelse av den reviderte prosedyreforordningen i EØS-avtalen vil først og fremst innebære en effektivisering av håndhevingen av regelverket om offentlig støtte, som vil føre til et mer målrettet og effektivt ESA. De reviderte reglene skal gjøre det lettere for ESA å prioritere saker der det er et reelt konkurranseproblem, og sørge for at de vanskeligste sakene blir best mulig belyst før ESA fattet sin beslutning.

De reviderte prosedyrereglene innebærer en skjerpning av de formelle kravene for å få en klage behandlet av ESA. ESA vil for det første få adgang til å avvise klager der klagen ikke oppfyller formelle minstekrav satt til klagens utforming. Når det gjelder formkravene til klage, vil disse etter departementets vurdering være relativt enkle å oppfylle og bidra til å gjøre klagene mer systematiske og enklere å behandle. Skjemaene vil kunne gjøre det enklere for klager å vurdere hvilke opplysninger som er relevante og også om det er grunnlag for klage. Dette vil trolig også redusere behovet for at ESA må be om ytterligere informasjon fra klager. For det andre vil ESA kunne avvise klager der den som klager ikke har tilstrekkelig konkurransemessig tilknytning til saken, det vil si er å anse som «berørt part». Eksempler på klager som kan avvises, er klager fra naboer, andre privatpersoner eller organisasjoner som gjelder lokale reguleringssaker eller andre lokale politiske vedtak. ESA er ikke rettslig forpliktet til å avvise slike klager, og kan fortsatt behandle saken dersom ESA mener at det er hensiktsmessig.

For ordens skyld understreker departementet at endringene i prosedyreregelverket knyttet til klageadgang, kun gjelder vilkårene for å klage en sak om påstått ulovlig støtte eller misbruk av støtte inn for ESA. Endringene berører ikke adgangen etter norsk rett til å påklage norske myndigheters avgjørelser etter forvaltningsretten, eller bringe slike avgjørelser inn for domstolene, under henvisning til at de er i strid med regelverket om offentlig støtte.

I dag må ESA realitetsbehandle alle klager ESA mottar. I de fleste sakene er det nødvendig at ESA innhenter informasjon fra norske myndigheter, og i mange saker er det også behov for

flere runder med informasjonsinnhenting. ESA har som nevnt opplyst at ESA siden den reviderte prosedyreforordningen trådte i kraft i EU, har mottatt 93 klager om angivelig ulovlig støtte. Av disse kunne omlag 42 prosent ha blitt avvist av ESA under den reviderte prosedyreforordningen. Flere av sakene som kunne vært avvist, har vært saker med behov for omfattende saksbehandling, hvor saksbehandlingen pågår i lang tid, og i noen tilfeller i flere år.

En reduksjon i antall klagesaker på over 40 prosent vil frigjøre ressurser både hos ESA og hos nasjonale myndigheter, som i stedet kan brukes på andre, prioriterte saker om offentlig støtte. Det foreligger en usikkerhet både for norske myndigheter, støttemottaker og støttemottakers konkurrenter i markedet så lenge ESAs behandling av en klage pågår. Slik usikkerhet kan også få betydning for foretakenes investeringsbeslutninger. Det er dermed en fordel for de berørte aktørene at klager om påstått ulovlig støtte blir behandlet mer effektivt, og at perioden med usikkerhet reduseres. En innføring av adgangen til å avvise klager vil dermed føre til forenkling og effektivisering.

Det kan reises spørsmål om ESAs utvidede mulighet til å avvise klager kan være negativt for næringslivet, dersom det er en risiko for at saker om offentlig støtte som har stor betydning for konkurransen, ikke vil bli behandlet av ESA. Etter departementets vurdering vil det primært være saker av mindre betydning for konkurransen og samhandelen som vil bli avvist av ESA under den reviderte prosedyreforordningen. ESAs gjennomgang viser også at det primært er klager som gjelder lokale forhold, som kunne ha blitt avvist under de nye reglene. Departementet vurderer derfor at risikoen for avvisning av klager over viktige saker som kan ha stor påvirkning på konkurransen og samhandelen er relativt lav. Dessuten vil støttemottakers konkurrenter og deres næringsorganisasjoner fortsatt ha rettslig klageinteresse etter den reviderte prosedyreforordningen, ved at de vil regnes som «berørt part», jf. redegjørelsen i punkt 4.1.1. Videre kan ESA velge å ta en klage til behandling, selv om de formelle vilkårene for klageinteresse ikke er oppfylt. Departementet

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

antar at dette særlig kan være aktuelt dersom ESA vurderer at saken kan ha stor betydning for konkurransen og samhandelen, jf. også formålet med reformen av prosedyreregulverket om å prioritere håndheving av de største og viktigste sakene, som nevnt i punkt 2.2.

Under enhver omstendighet kan klager håndheve saker som gjelder påstått ulovlig støtte ved å klage på et vedtak om støtte etter forvaltningslovens regler, eller ved å bringe inn en sak for nasjonale domstoler etter støtteprosessloven. Klager vil derfor ikke være uten rettsmidler, selv om ESA skulle avvise klagen. Statsforvalter kan også gjennomføre lovlighetskontroll av kommunale og fylkeskommunale vedtak etter kommuneloven. Dette omfatter også kontroll av om et vedtak innebærer ulovlig offentlig støtte.

Adgangen for ESA til å avvise klager kan potensielt føre til en økning i antallet søksmål om offentlig støtte for nasjonale domstoler fra aktører som avvises av ESA. Antallet tvister om offentlig støtte for domstolene i Norge er imidlertid lavt, og de økonomiske og administrative konsekvensene av en eventuell økt pågang for nasjonale domstoler som skyldes innskjerpningen, antas å være begrensede.

ESAs adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak vil kunne medføre merkostnader for de foretakene som blir berørt. Gjennomgangen i denne proposisjonen viser imidlertid at det sjelden vil være aktuelt for ESA å bruke myndigheten. En rekke vilkår må være oppfylt for at kompetansen skal kunne benyttes. Det er hovedsakelig dersom norske myndigheter ikke selv har gitt ESA den informasjonen ESA trenger, at det vil være aktuelt for ESA å be om opplysninger direkte fra norske foretak.

Effekten av at ESA får adgang til å innhente opplysninger direkte fra foretak etter reglene i prosedyreforordningen, er at ESA vil få bedre og mer presis informasjon, noe som vil kunne føre til raske og bedre beslutninger. Dette kan igjen bidra til å redusere usikkerheten som oppstår i markedet mens den formelle undersøkelsesprosedyren pågår. Videre vil det kunne føre til bedre vedtak i første instans og dermed redusere risikoen for at vedtaket blir omgjort av EFTA-domstolen.

ESA vil på nærmere vilkår få kompetanse til å ilegge private foretak økonomiske reaksjoner i form av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, dersom foretaket bryter opplysningsplikten. Overtredelsesgebyrene og tvangsmulktene kan potensielt komme opp i betydelige beløp.

Reaksjonene kan bare ilegges ved manglende oppfyllelse av opplysningsplikten, og på strenge vilkår. Departementet viser til redegjørelsen i punkt 4.3 og 6.6 for vilkårene for ileggelse av sanksjoner, og metoden for utmåling. Formålet med reaksjonsadgangen er å sikre at foretakene faktisk svarer og at opplysningene som sendes inn er korrekte. Den angitte andelen av omsetningen som gebyret og mulkten kan utgjøre, oppstiller en terskel for hvor høyt beløpet kan bli, men sier ikke noe om hvilket konkret beløp som kan påregnes ved utmåling av overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Kommisjonen har så langt ikke ilagt overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter denne bestemmelsen, se nærmere om dette i punkt 4.3.8.1. Det foreligger derfor ikke veiledning fra praksis for hvilket nivå overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt vil kunne ligge på, innenfor de øvre tersklene. Som nevnt vil ESA praktisere regelverket på samme måte som Kommisjonen hittil har gjort. Det vil dermed svært sjelden være aktuelt at norske foretak ilegges gebyrer eller tvangsmulkt etter det reviderte regelverket. De økonomiske effektene av de nye hjemlene er etter departementets vurdering derfor begrenset.

Dersom ESA legger overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, vil beløpet etter at årsregnskapet er gjort opp returneres EFTA-statene etter gjeldende fordelingsnøkkel, det vil si 89 prosent for Norge, 9 prosent for Island og 2 prosent for Liechtenstein. Fordelingsnøkkelene følger av ESAs «Financial Regulations» artikkel 8, sist endret ved ESA/Court Committee Decision 03/2017.

Oppsummert anses de økonomiske og administrative konsekvensene av å gjennomføre de reviderte prosedyrereglene i norsk rett for å være begrensede, både for offentlige myndigheter og private aktører. Den viktigste konsekvensen vil være mer effektiv bruk av ESAs og norske myndigheters ressurser på saker om offentlig støtte, som følge av adgangen til å avvise klager. Ingen av de økonomiske effektene er prissatt.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

8 Konklusjon og tilråding

Prosedyreforordningen angir hvilke saksbehandlingsregler EFTAs overvåkningsorgan, ESA, og nasjonale myndigheter skal følge ved behandling av saker om offentlig støtte. I 2013 vedtok EU endringer i prosedyreforordningen fra 1999, gjennom forordning (EU) nr. 734/2013. Denne ble i 2015 ble erstattet av en konsolidert versjon, forordning (EU) 2015/1589. Den reviderte prosedyreforordningen gjennomfører en effektivisering av prosedyrene for behandling av saker om offentlig støtte. Ved at den reviderte prosedyreforordningen innlemmes i EØS-avtalen og tas inn i ODA, og at endringene i gjennomføringsforordningen, forordning (EF) 794/2004, innlemmes i EØS-avtalen, vil prosedyrereglene for offentlig støtte i EFTA-statene bringes i samsvar med gjeldende prosedyreregler i EU. Dermed sikres fortsatt ensartet håndheving av reglene om offentlig støtte innenfor hele EØS, slik EØS-avtalen forutsetter.

Innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen nødvendiggjør lovendring og anses også som en sak av «særlig stor viktighet», da den medfører overføring av myndighet til ESA til å pålegge opplysningsplikt overfor foretak og sanksjonere brudd på opplysningsplikten med overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Stortingets samtykke er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 andre ledd. I tråd med konklusjonen fra Lovavdelingen i tolkningsuttalelsen 12. november 2025 vurderer

departementet at myndighetsoverføringen er «lite inngripende». Dette innebærer at Stortinget kan samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen og inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til ODA, med alminnelig flertall etter prosedyren i Grunnloven § 26 andre ledd. For ikke å forsinke ikrafttreddelsen av beslutningen ber departementet om Stortingets forhåndssamtykke til å delta i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av prosedyreforordningen i EØS-avtalen, og til å inngå avtale om endring av protokoll 3 til ODA.

Endringene i protokoll 3 til ODA må gjennomføres i norsk rett. Departementet foreslår en ny lovbestemmelse i støtteprosessloven, som gjør ODA protokoll 3 del II til norsk lov.

Nærings- og fiskeridepartementet tilrår at Stortinget gjør vedtak til lov om endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykker til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA).

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

9 Merknader til bestemmelsene

Til § 4

Gjeldende bestemmelse i *første ledd* om støttegi-vers notifikasjonsplikt henviser til både «EFTAs overvåkningsorgan (ESA)» og «Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)». Den opprinnelige teksten til ODA i norsk oversettelse bruker betegnelsen «overvåkningsorgan», slik at det er dette som i denne sammenhengen vil være det formelt riktige begrepet. I tråd med dette viser ordlyden i forslaget til ny § 6a til «Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)». Når gjeldende § 4 første ledd bruker betegnelsen «overvåkningsorgan» beror dette derfor på en inkurie. For å sikre at begrepsbruken er den samme i hele støtteprosessloven, foreslås det derfor en teknisk justering av ordlyden i § 4 første ledd.

Som følge av endringene i ODA protokoll 3 del II, jf. forslaget til § 6 a og punkt 3 i proposisjonen, er det behov for en teknisk justering i henvisningen i *andre ledd bokstav d* til støtte som anses som eksisterende støtte som følge av utløp av foreldelsesfristen for ESAs vedtak om tilbakeføring av ulovlig støtte. Henvisningen til artikkel 15 må etter de reviderte reglene endres slik at den viser til artikkel 17, som tilsvarende bestemmelsen i gjeldende artikkel 15.

Til § 6 a

Bestemmelsen gjennomfører ODA protokoll 3 del II i norsk rett. Når avtalen mellom EFTA-statene om endring av ODA protokoll 3 trer i kraft, vil bestemmelsene i den reviderte prosedyreforordningen bli inntatt i ODA protokoll 3 del II, og inkorporasjonsbestemmelsen innebærer dermed at de reviderte prosedyrereglene vil gjelde som norsk lov.

ODA protokoll 3 del II i gjeldende versjon, som inneholder bestemmelsene i prosedyreforordningen fra 1999 uten endringene fra 2013, er gjennomført i prosedyreforskriften § 1. Når loven settes i kraft, vil departementet sørge for at denne forskriftsgjennomføringen samtidig oppheves med virkning fra samme dag.

Avtalen om endringen i ODA inngås etter at Stortinget har gitt sitt samtykke, men før lovendringen settes i kraft. Henvisningen til ODA i støtteprosessloven vil dermed være til ODA slik den lyder etter at endringsavtalen er trådt i kraft. Dette innebærer at det vil være ODA med de reviderte prosedyrereglene inntatt i protokoll 3 del II, som vil bli gjort til norsk lov.

Forslaget er nærmere omtalt i punkt 3.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og vedtak om samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA), i samsvar med et vedlagt forslag.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

A

Forslag

til lov om endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning)

I

I lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte gjøres følgende endringer:

I § 4 første ledd skal uttrykket «overvåkningsorgan» endres til «overvåkningsorgan».

§ 4 andre ledd bokstav d skal lyde:

d. anses som eksisterende støtte etter artikkel 17 i del II av Protokoll 3 til ODA

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a *Prosedyreregler for offentlig støtte*

Del II i Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) protokoll 3 om oppgaver og myndighet for EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med statsstøtte gjelder som lov.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

B

Forslag

til vedtak om samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

I

Stortinget samtykker til

1. deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om

revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte)

2. inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA).

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Vedlegg 1

Rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 om endring av forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93

RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR
under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 109,
under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,
under henvisning til uttalelse fra Europaparlamentet og
ut fra følgende betraktninger:

- 1) Som ledd i en gjennomgripende modernisering av statsstøttereglene, som skal bidra til både gjennomføringen av Europa 2020-strategien for vekst¹ og til konsolideringen av budsjettet, bør det sikres en effektiv og ensartet anvendelse av artikkel 107 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) i hele Unionen. Ved forordning (EF) nr. 659/1999² ble Kommisjonens tidligere praksis kodifisert og styrket for å øke rettssikkerheten og støtte utviklingen av statsstøttepolitikken i et gjennomsiktig miljø. I lys av erfaringene med dens anvendelse og den seneste utvikling, for eksempel utvidelsen av Unionen og den økonomiske og finansielle krisen, bør imidlertid enkelte aspekter ved forordning (EF) nr. 659/1999 endres for at Kommisjonen skal kunne arbeide mer effektivt.
- 2) For å vurdere om en meldt eller ulovlig statsstøtte er forenlig med det indre marked, der Kommisjonen har enekompetanse i henhold til artikkel 108 i TEUV, bør det sikres at Kommisjonen, for å kunne håndheve statsstøttereglene, har myndighet til å kreve alle nødvendige markedsopplysninger fra medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak dersom den er i tvil om det berørte tiltaket er forenlig med Unionens regler og har innledet prosedyre for formell undersøkelse. Kommisjonen bør særlig utøve denne myndighet i

saker der det er nødvendig å foreta en omfattende og grundig vurdering. Når Kommisjonen vurderer om den skal utøve denne myndighet, bør den ta behørig hensyn til den foreløpige undersøkelsens varighet.

- 3) For å vurdere om et støttetiltak er forenlig etter at en prosedyre for formell undersøkelse er innledet, og særlig i forbindelse med teknisk kompliserte tilfeller som krever en grundig vurdering, bør Kommisjonen ved en enkel forespørsel eller ved beslutning kunne kreve at medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak framlegger alle markedsopplysninger som er nødvendige for at den skal kunne avslutte sin vurdering, dersom opplysningene som den berørte medlemsstaten har framlagt under den foreløpige undersøkelsen, ikke er tilstrekkelige, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
- 4) I lys av det særlige forholdet mellom støttemottakere og den berørte medlemsstaten bør Kommisjonen kunne anmode om opplysninger fra en støttemottaker bare med den berørte medlemsstatens samtykke. Det at mottakeren av det berørte støttetiltaket framlegger opplysninger, utgjør ikke et rettslig grunnlag for bilaterale forhandlinger mellom Kommisjonen og den berørte støttemottakeren.
- 5) Kommisjonen bør velge ut mottakerne av anmodninger om opplysninger på grunnlag av objektive kriterier som fastsettes fra sak til sak, samtidig som den sikrer at utvalget av opplysningsgivere er representativt innenfor hver kategori når anmodningen rettes til et utvalg av foretak eller sammenslutninger av foretak. Opplysningene det bes om, bør særlig omfatte faktaopplysninger om selskapet og markedet samt faktabaserte analyser av hvordan markedet virker.
- 6) Kommisjonen, som tar initiativet til prosedyren, bør være ansvarlig for å kontrollere overføringen av opplysninger fra medlemsstatene,

¹ Kommisjonsmelding «Europa 2020, en strategi for intelligent og bærekraftig vekst for alle» av 3. mars 2010 (KOM(2010) 2020 endelig).

² EFT L 83 av 27.3.1999, s. 1.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

foretakene eller sammenslutningene av foretak samt fortroligheten av opplysningene som skal formidles.

- 7) For å sikre at ethvert foretak eller enhver sammenslutning av foretak etterkommer Kommisjonen anmodninger om opplysninger, bør den ved behov kunne ilegge forholdsmessige overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt. Ved fastsettelsen av størrelsen på overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt bør Kommisjonen ta behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet, særlig for små og mellomstore bedrifter. Rettighetene til partene som anmodes om å framlegge opplysninger, bør ivaretas ved at de får mulighet til å framlegge sine synspunkter før det tas en eventuell beslutning om å ilegge overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt. Den europeiske unions domstol bør ha full domsmyndighet med hensyn til slike overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt i henhold til artikkel 261 i TEUV.
- 8) Idet det tas behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet bør Kommisjonen kunne redusere tvangsmulktene eller ettergi dem når mottakere av anmodninger framlegger opplysningene det anmodes om, selv om dette skjer etter fristens utløp.
- 9) Medlemsstatene kan ikke ilegges overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt, ettersom de i henhold til artikkel 4 i traktaten om Den europeiske union (TEU) har plikt til å samarbeide lojalt med Kommisjonen og gi Kommisjonen alle opplysninger som kreves for at den skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til forordning (EF) nr. 659/1999.
- 10) For å ivareta den berørte medlemsstats rett til et forsvar bør den motta kopier av de anmodningene om opplysninger som sendes til andre medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak, og ha mulighet til å framlegge sine synspunkter på de mottatte merknadene. Den bør også underrettes om hvilke foretak og sammenslutninger av foretak som er anmodet om å framlegge opplysninger, med mindre disse enhetene har godtgjort at de har et legitimt behov for at deres identitet ikke avsløres.
- 11) Kommisjonen bør ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse i å beskytte sine forretningshemmeligheter. Den bør i en beslutning ikke kunne anvende opplysningsgiveres fortrolige opplysninger dersom disse ikke kan aggregeres eller anonymiseres på annen måte, med mindre den på forhånd har innhentet deres tillatelse til å formidle disse opplysningene til den berørte medlemsstaten.
- 12) I tilfeller der opplysninger som er merket som fortrolige, ikke ser ut til å være omfattet av taushetsplikt, bør det innføres en ordning som gir Kommisjonen mulighet til å avgjøre i hvilket omfang slike opplysninger kan formidles. I enhver slik beslutning om å avvise et krav om fortrolig behandling bør det angis en frist ved hvis utløp opplysningene vil bli formidlet, slik at opplysningsgiveren får mulighet til å påberope seg det rettslige vernet vedkommende har tilgjengelig, herunder midlertidig forføyning.
- 13) Kommisjonen bør på eget initiativ kunne undersøke opplysninger om ulovlig støtte fra enhver kilde for å sikre overholdelse av artikkel 108 i TEUV, særlig meldingsplikten og iverksettelsesforbudet fastsatt i artikkel 108 nr. 3 i TEUV, og vurdere støttens forenlighet med det indre marked. I den forbindelse er klager en viktig kilde til opplysninger som kan bidra til å avsløre overtredelser av Unionens statsstøtteregele.
- 14) For å forbedre kvaliteten på klagen som overendes til Kommisjonen, og samtidig øke gjennomsiktigheten og rettssikkerheten er det hensiktsmessig å fastsette de vilkårene en klage bør oppfylle, for å sikre at Kommisjonen får opplysninger om en påstått ulovlig støtte, og at en foreløpig undersøkelse kan iverksettes. Klager som ikke oppfyller disse vilkårene, bør behandles som alminnelige markedsopplysninger og bør ikke nødvendigvis føre til undersøkelser som iverksettes på eget initiativ.
- 15) Klager bør pålegges å godtgjøre at de er berørte parter i tråd med artikkel 108 nr. 2 i TEUV og artikkel 1 bokstav h) i forordning (EF) nr. 659/1999. De bør også pålegges å framlegge en viss mengde opplysninger i en form som Kommisjonen gis myndighet til å fastsette i en gjennomføringsbestemmelse. For ikke å avskrekke mulige klager bør det i gjennomføringsbestemmelsen tas hensyn til at kravene som stilles til berørte parter i forbindelse med inngivelse av klage, ikke bør være for tyngende.
- 16) Av hensyn til rettssikkerheten er det hensiktsmessig å fastsette foreldelsesfrister for ilegging og innkreving av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt.
- 17) For å sikre at Kommisjonen behandler lignende spørsmål på en ensartet måte i hele det indre marked, er det hensiktsmessig å utfylle Kommisjonens nåværende myndighet ved å fastsette et særskilt rettslig grunnlag for å kunne iverksette undersøkelser av økonomiske sektorer eller av bestemte støtteinstru-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

menter i flere medlemsstater. Av forholdsmessighetshensyn og i lys av den store administrative byrden som slike undersøkelser medfører, bør sektorundersøkelser gjennomføres bare dersom tilgjengelige opplysninger underbygger en berettiget mistanke om at statsstøttetiltak i en bestemt sektor kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre marked innenfor flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor innenfor flere medlemsstater ikke er eller ikke lenger er forenlige med det indre marked. Slike undersøkelser vil gjøre det mulig for Kommisjonen å behandle overordnede spørsmål om statsstøtte på en effektiv og gjennomiktig måte og å skaffe seg oversikt over den berørte sektor på forhånd.

- 18) En ensartet anvendelse av statsstøttereglene forutsetter at det fastsettes ordninger for samarbeid mellom medlemsstatenes domstoler og Kommisjonen. Et slikt samarbeid er relevant for alle domstoler i medlemsstatene som anvender artikkel 107 nr. 1 og artikkel 108 i TEUV. De nasjonale domstolene bør særlig kunne anmode Kommisjonen om opplysninger eller uttalelser om anvendelsen av statsstøttereglene. Kommisjonen bør dessuten ha mulighet til å framlegge skriftlige eller muntlige merknader for domstoler som har ansvar for anvendelsen av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV. Når Kommisjonen bistår nasjonale domstoler på dette området, bør den opptre i samsvar med sin plikt til å forsvare den offentlige interesse.
- 19) Disse merknadene og synspunktene fra Kommisjonen bør ikke berøre artikkel 267 i TEUV og bør ikke være rettslig bindende for de nasjonale domstolene. De bør avgis innenfor rammen av nasjonale rettergangsregler og nasjonal praksis, herunder slike som ivaretar partenes rettigheter, med full respekt for de nasjonale domstolenes uavhengighet. Kommisjonen bør avgi uttalelser på eget initiativ bare i saker som er viktige for en ensartet anvendelse av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV, særlig i saker som er av betydning for håndhevingen eller videreutviklingen av Unions rettspraksis i forbindelse med statsstøtte.
- 20) I gjennomsiktighetens og rettssikkerhetens interesse bør Kommisjonens beslutninger offentliggjøres. Det er derfor hensiktsmessig å offentliggjøre beslutninger om å ilegge overtredelsesgebyrer eller tvangsmulfter, etter som de berører de berørte kildenes interesser. Når Kommisjonen offentliggjør sine beslutnin-

ger, bør den overholde reglene om taushetsplikt, herunder vern av alle fortrolige opplysninger og personopplysninger, i samsvar med artikkel 339 i TEUV.

- 21) Kommisjonen bør i nært samarbeid med Den rådgivende komité for statsstøtte kunne vedta gjennomføringsbestemmelser som fastsetter nærmere regler for form, innhold og andre kriterier som gjelder klager som inngis i henhold til forordning (EF) nr. 659/1999.
- 22) Forordning (EF) nr. 659/1999 bør derfor endres.

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 659/1999 gjøres følgende endringer:

- 1) Forordningens tittel skal lyde:
«Rådsforordning (EF) nr. 659/1999 av 22. mars 1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om den europeiske unions virkemåte».
- 2) Overskriften til artikkel 5 skal lyde:
«Anmodning om opplysninger rettet til medlemsstaten».
- 3) Nye artikler skal lyde:

«Artikkel 6a

Anmodninger om opplysninger rettet til andre kilder

1. Etter innledningen av prosedyren for formell undersøkelse angitt i artikkel 6 og særlig i forbindelse med teknisk kompliserte tilfeller som krever en grundig vurdering, kan Kommisjonen, dersom opplysningene som den berørte medlemsstaten har framlagt under den foreløpige undersøkelsen, ikke er tilstrekkelige, anmode en annen medlemsstat, et foretak eller en sammenlutning av foretak om å framlegge alle markedsopplysninger som er nødvendige for at Kommisjonen skal kunne fullføre sin vurdering av det berørte tiltaket, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
2. Kommisjonen kan bare anmode om opplysninger
 - a) dersom disse begrenses til prosedyrer for formell undersøkelse som ifølge

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Kommisjonen har vært ineffektive hittil, og

- b) når det gjelder støttemottakere, dersom den berørte medlemsstaten gir sitt samtykke til anmodningen.
- 3. Foretak eller sammenslutninger av foretak som framlegger opplysninger etter en anmodning fra Kommisjonen om markedsopplysninger i henhold til nr. 6 og 7, skal oversende sine svar samtidig til Kommisjonen og den berørte medlemsstaten, forutsatt at de framlagte dokumentene ikke inneholder opplysninger som er fortrolige med hensyn til den berørte medlemsstaten.

Kommisjonen skal styre og overvåke overføringen av opplysninger mellom de berørte medlemsstatene, foretakene eller sammenslutningene av foretak og kontrollere den påståtte fortrolige arten av opplysningene som overføres.

- 4. Kommisjonen skal bare anmode om opplysninger som er tilgjengelige for medlemsstaten, foretaket eller sammenslutningen av foretak som berøres av anmodningen.
- 5. Medlemsstatene skal framlegge opplysningene på grunnlag av en enkel forespørsel og innen en frist Kommisjonen fastsetter, som vanligvis ikke bør overstige én måned. Dersom en medlemsstat ikke framlegger opplysningene det anmodes om, innen fristen, eller dersom den framlegger ufullstendige opplysninger, skal Kommisjonen sende en purring.
- 6. Kommisjonen kan ved enkel forespørsel be et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge opplysninger. Når Kommisjonen sender en enkel forespørsel om opplysninger til et foretak eller en sammenslutning av foretak, skal den opplyse om det rettslige grunnlaget og formålet for anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en rimelig frist for framlegging av opplysningene. Den skal også vise til overtredelsesgebyrene omhandlet i artikkel 6b nr. 1 som ilegges når det gis uriktige eller villedende opplysninger.
- 7. Kommisjonen kan ved en beslutning be et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge opplysninger. Når Kommisjonen ved en beslutning ber et foretak eller en sammenslutning av foretak om opplysninger, skal den opplyse om det rettslige grunnlaget og formålet for anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en rimelig frist for framlegging av

opplysningene. Den skal også vise til overtredelsesgebyrene omhandlet i artikkel 6b nr. 1 og vise til eller ilegge tvangsmulktene omhandlet i artikkel 6b nr. 2, alt etter det som er relevant. Den skal i tillegg vise til den rett foretaket eller sammenslutningen av foretak har til å få beslutningen prøvet ved Den europeiske unions domstol.

- 8. Når Kommisjonen oversender en anmodning i henhold til nr. 1 eller 6 eller treffer en beslutning i henhold til nr. 7, skal Kommisjonen også samtidig oversende den berørte medlemsstat en kopi av den. Kommisjonen skal angi de kriteriene den anvendte da den valgte ut mottakerne av anmodningen eller beslutningen.
- 9. Foretakenes eiere eller deres representanter eller, dersom det gjelder juridiske personer eller selskaper eller foreninger som ikke er juridiske personer, de personene som i henhold til lov eller vedtekter har fullmakt til å representere dem, skal framlegge de opplysningene det anmodes om eller som kreves, på vegne av foretakene. Personer med behørig fullmakt kan framlegge opplysningene på vegne av sine klienter. Sistnevnte skal likevel ha det fulle ansvaret dersom de framlagte opplysningene er uriktige, ufullstendige eller villedende.

Artikkel 6b

Overtredelsesgebyrer og tvangsmulfter

- 1. Kommisjonen kan, dersom det anses nødvendig og rimelig, ved beslutning ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak overtredelsesgebyrer på opptil 1 % av den samlede omsetningen i foregående regnskapsår dersom de forsettlig eller ved grov uaktsomhet
 - a) framlegger uriktige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 6a nr. 6,
 - b) framlegger uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på en beslutning truffet i henhold til artikkel 6a nr. 7, eller ikke framlegger opplysningene innen den fastsatte fristen.
- 2. Kommisjonen kan ved beslutning ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulfter dersom et foretak eller en sammenslutning av foretak ikke framlegger fullstendige og riktige opplysninger som Kommisjonen har anmodet om ved en

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

beslutning truffet i henhold til artikkel 6a nr. 7.

Tvangsmulktene skal ikke overstige 5 % av det berørte foretakets eller sammenslutningens gjennomsnittlige daglige omsetning i foregående regnskapsår for hver virkedag fristen overskrides, beregnet fra det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen, inntil det eller den framlegger fullstendige og riktige opplysninger i henhold til Kommisjonens anmodning eller krav.

3. Når overtredelsesgebyrets eller tvangsmulktens størrelse fastsettes, skal det tas hensyn til overtredelsens art, grovhet og varighet, idet det tas behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
4. Når foretakene eller sammenslutningene av foretak har oppfylt den forpliktelsen som tvangsmulkten gjelder, kan Kommisjonen redusere tvangsmulktens endelige størrelse til et mindre beløp enn i den opprinnelige beslutningen om å ilegge tvangsmulker. Kommisjonen kan også ettergi en tvangsmulkt.
5. Før Kommisjonen treffer en beslutning i henhold til nr. 1 eller 2, skal den fastsette en siste frist på to uker for mottakelse av de manglende markedsopplysningene fra de berørte foretakene eller sammenslutningene av foretak, og også gi dem mulighet til å framlegge sine synspunkter.
6. Den europeiske unions domstol skal ha full domsmyndighet i henhold til artikkel 261 i TEUV til å prøve beslutninger der Kommisjonen har ilagt overtredelsesgebyrer eller tvangsmulker. Den kan oppheve, redusere eller forhøye det ilagte overtredelsesgebyret eller tvangsmulkten.»

4) I artikkel 7 skal nye numre lyde:

- «8. Før Kommisjonen treffer en beslutning i henhold til nr. 2–5, skal den gi de berørte medlemsstatene mulighet til å framlegge sine synspunkter innen en frist som vanligvis ikke skal overskride én måned, på opplysningene som er mottatt av Kommisjonen og oversendt til medlemsstatene i henhold til artikkel 6a nr. 3.

9. Kommisjonen skal i en beslutning som er truffet i samsvar med nr. 2–5, ikke anvende opplysningsgiveres fortrolige opplysninger som ikke kan aggregeres eller anonymiseres på annen måte, med mindre den har innhentet deres tillatelse til å formidle disse opplysningene til den berørte medlemsstaten. Kommisjonen kan treffe en begrunnet beslutning som skal meddeles det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak, der den fastslår at opplysninger som framlagt av en opplysningsgiver og merket som fortrolige, ikke er vernet, og fastsetter en frist for når opplysningene vil bli formidlet. Fristen skal være på minst én måned.

10. Kommisjonen skal ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse for å beskytte sine forretningshemmeligheter og andre fortrolige opplysninger. Et foretak eller en sammenslutning av foretak som gir opplysninger i henhold til artikkel 6a, og som ikke er begunstiget av det berørte statsstøttetiltaket, kan av hensyn til mulige skadevirkninger, anmode om at dets/dens identitet ikke røpes for den berørte medlemsstaten.»

5) I artikkel 10 skal nr. 1 og 2 lyde:

- «1. Uten at det berører artikkel 20 kan Kommisjonen på eget initiativ undersøke opplysningene om påstått ulovlig støtte fra enhver kilde.

Kommisjonen skal uten unødig opphold undersøke enhver klage som inngis av en berørt part i henhold til artikkel 20 nr. 2, og skal sikre at den berørte medlemsstaten holdes fullt og regelmessig underrettet om undersøkelsens forløp og resultater.

2. Ved behov skal Kommisjonen anmode om opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Artikkel 2 nr. 2 og artikkel 5 nr. 1 og 2 får tilsvarende anvendelse.

Etter innledningen av prosedyren for formell undersøkelse kan Kommisjonen også anmode om opplysninger fra en annen medlemsstat, et foretak eller en sammenslutning av foretak i samsvar med artikkel 6a og 6b, som får tilsvarende anvendelse.»

6) Etter artikkel 14 innsettes følgende kapitteleverskrift:

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

«Kapittel IIIA Foreldelsesfrister».

7) Overskriften til artikkel 15 skal lyde:

«Foreldelsesfrist for krav om tilbakebetaling av støtte».

8) Nye artikler skal lyde:

«Artikkel 15a

Foreldelsesfrist for ilegging av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt

1. Den myndighet som er tillagt Kommisjonen ved artikkel 6b, skal ha en foreldelsesfrist på tre år.
2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen overtredelsen omhandlet i artikkel 6b skjer. Ved fortsatte eller gjentatte overtredelser skal imidlertid fristen regnes fra den dagen overtredelsen opphører.
3. Ethvert tiltak som er truffet av Kommisjonen med henblikk på undersøkelser eller prosedyrer i forbindelse med en overtredelse omhandlet i artikkel 6b, skal avbryte foreldelsesfristen for ilegging av overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt med virkning fra det tidspunktet tiltaket ble meddelt det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak.
4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt. Foreldelsesfristen skal imidlertid utløpe senest den dagen det har gått seks år uten at Kommisjonen har ilagt overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt. Denne fristen skal forlenges med den tiden foreldelsesfristen har vært utsatt i henhold til nr. 5.
5. Foreldelsesfristen for ilegging av overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt skal utsettes mens Kommisjonens beslutning behandles av Den europeiske unions domstol.

Artikkel 15b

Foreldelsesfrister for inndrivelse av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt

1. Kommisjonens myndighet til å håndheve beslutninger som er truffet i henhold til artikkel 6b, skal ha en foreldelsesfrist på fem år.

2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen beslutningen som er truffet i henhold til artikkel 6b, er endelig.
3. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 skal avbrytes
 - a) ved underretning om en beslutning der overtredelsesgebyrets eller tvangsmulktens opprinnelige beløp blir endret, eller der en anmodning om slik endring blir avslått,
 - b) ved ethvert tiltak som treffes av Kommisjonen eller av en medlemsstat etter anmodning fra Kommisjonen for å tvangsinndrive overtredelsesgebyret eller tvangsmulkt.
4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt.
5. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 skal utsettes så lenge
 - a) opplysningsgiveren har betalingsutsettelse,
 - b) tvangsfullbyrdelsen er utsatt i henhold til en beslutning truffet av Den europeiske unions domstol.»

9) Artikkel 16 skal lyde:

«Artikkel 16

Uriktig brukt støtte

Uten at det berører artikkel 23 kan Kommisjonen ved uriktig brukt støtte innlede prosedyre for formell undersøkelse i henhold til artikkel 4 nr. 4. Artikkel 6, 6a, 6b, 7, 9 og 10, artikkel 11 nr. 1 og artikkel 12–15 får tilsvarende anvendelse.»

10) I artikkel 20 skal nr. 2 lyde:

«2. Alle berørte parter kan inngi en klage for å underrette Kommisjonen om påstått ulovlig støtte eller påstått uriktig brukt støtte. Den berørte parten skal i den forbindelse behørig fylle ut et skjema som er fastsatt i en gjennomføringsbestemmelse omhandlet i artikkel 27, og skal framlegge de obligatoriske opplysningene det anmodes om der.

Dersom Kommisjonen mener at den berørte parten ikke har fulgt det obligatoriske klageskjemaet, eller at de faktiske og rettslige omstendighetene som den berørte parten beskriver, ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å kunne påvise, etter en innledende undersøkelse, at det foreligger ulovlig støtte eller uriktig brukt støtte, skal den underrette den berørte parten om

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

dette og oppfordre den til å framlegge merknader innen en fastsatt frist som vanligvis ikke skal overstige én måned. Der- som den berørte parten ikke har framsatt sine merknader innen den fastsatte fristen, skal klagen anses for å være trukket tilbake. Kommisjonen skal underrette den berørte medlemsstaten når en klage anses for å være trukket tilbake.

Kommisjonen skal sende klageren en kopi av beslutningen i en sak som gjelder klagens innhold.»

11) Etter artikkel 20 innsettes følgende kapittel:

«Kapittel VIA

Undersøkelser av økonomiske sektorer og av støtteinstrumenter

Artikkel 20a

Undersøkelser av økonomiske sektorer og av støtteinstrumenter

1. Dersom tilgjengelige opplysninger gir rimelig grunn til mistanke om at statsstøtte- tiltak i en bestemt sektor eller på grunnlag av et bestemt støtteinstrument kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre marked innenfor flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor innenfor flere medlemsstater ikke er eller ikke lenger er forenelige med det indre marked, kan Kommisjonen undersøke denne økonomiske sektoren eller bruken av det berørte støtteinstrumentet i flere medlemsstater. I forbindelse med undersøkelsen kan Kommisjonen anmode medlemsstatene og/eller de berørte foretakene eller sammenslutningene av foretak om å gi opplysningene som er nødvendige for anvendelsen av artikkel 107 og 108 i TEUV, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet.

Kommisjonen skal begrunne undersøkelsen og valg av mottakere i alle anmodninger om opplysninger i henhold til denne artikkel.

Kommisjonen skal offentliggjøre en rapport om resultatene av sin undersøkelse av bestemte økonomiske sektorer eller av bestemte støtteinstrumenter i forskjellige medlemsstater, og skal oppfordre medlemsstatene og alle berørte foretak eller sammenslutninger av foretak til å framlegge merknader.

2. Opplysninger som innhentes fra sektorundersøkelser, kan anvendes innenfor rammen av denne forordnings prosedyrer.
3. Artikkel 5, 6a og 6b får tilsvarende anvendelse.»

12) Etter artikkel 23 innsettes følgende kapittel:

«Kapittel VIIA

Samarbeid med nasjonale domstoler

Artikkel 23a

Samarbeid med nasjonale domstoler

1. Ved anvendelse av artikkel 107 nr. 1 og artikkel 108 i TEUV kan medlemsstatenes domstoler anmode Kommisjonen om å oversende opplysninger den har i sin besittelse, eller uttalelser om spørsmål som gjelder anvendelsen av statsstøtteregele.
2. Dersom det er nødvendig for en ensartet anvendelse av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV, kan Kommisjonen på eget initiativ framlegge skriftlige merknader for de av medlemsstatenes domstoler som har ansvar for anvendelsen av statsstøtteregele. Med tillatelse fra den berørte domstolen kan den også framlegge muntlige merknader.

Kommisjonen skal underrette den berørte medlemsstaten om at den har til hensikt å framlegge merknader, før den framlegger dem formelt.

Bare når formålet er å utarbeide merknader, kan Kommisjonen anmode medlemsstatens relevante domstol om å oversende de dokumentene som domstolen har tilgjengelig, og som er nødvendige for Kommisjonens vurdering av spørsmålet.»

13) Artikkel 25 skal lyde:

«Artikkel 25

Beslutningens adressater

1. Beslutningene som treffes i henhold til artikkel 6a nr. 7, artikkel 6b nr. 1 og 2 og artikkel 7 nr. 9, skal rettes til det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak. Kommisjonen skal uten opphold underrette adressaten om beslutningen og gi adressaten mulighet til å meddele Kommisjonen hvilke opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

2. Alle andre beslutninger som treffes av Kommisjonen i henhold til kapittel II, III, IV, V og VII, skal rettes til den berørte medlemsstaten. Kommisjonen skal uten opphold underrette den berørte medlemsstaten om dem og gi medlemsstaten mulighet til å meddele Kommisjonen hvilke opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.»
- a) form, innhold og andre enkeltheter i meldinger,
b) form, innhold og andre enkeltheter i årlige rapporter,
c) form, innhold og andre enkeltheter i klager inngitt i samsvar med artikkel 10 nr. 1 og artikkel 20 nr. 2,
d) enkeltheter i forbindelse med frister og beregning av frister og
e) rentesatsen nevnt i artikkel 14 nr. 2.»

14) I artikkel 26 skal nytt nummer lyde:

«2a. Kommisjonen skal i Den europeiske unions tidende kunngjøre de beslutningene den treffer i henhold til artikkel 6b nr. 1 og 2.»

15) Artikkel 27 skal lyde:

«Artikkel 27

Gjennomføringsbestemmelser

Kommisjonen skal i samsvar med prosedyren fastsatt i artikkel 29 ha myndighet til å vedta gjennomføringsbestemmelser om

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel 22. juli 2013.

For Rådet

C. ASHTON

Formann

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Vedlegg 2

Rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (kodifisering)

RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR
under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 109,
under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,
under henvisning til uttalelse fra Europaparlamentet¹ og
ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonsforordning (EF) nr. 659/1999² er blitt betydelig endret flere ganger³. Av klarhetshensyn og av praktiske årsaker bør nevnte forordning kodifiseres.
- 2) Uten å berøre de spesielle saksbehandlingsreglene som er fastsatt i forordninger innen visse sektorer, bør denne forordning få anvendelse på støtte i alle sektorer. I forbindelse med anvendelsen av artikkel 93 og 107 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) har Kommisjonen etter traktatens artikkel 108 særlig myndighet til å avgjøre om statsstøtte er forenlig med det indre marked når den undersøker eksisterende støtte, når den treffer beslutninger om ny eller endret støtte, og når den treffer tiltak som gjelder manglende overholdelse av dens beslutninger eller av meldingsplikten.
- 3) I et modernisert system av statsstøtteregler som skal bidra til både gjennomføringen av Europa 2020-strategien for vekst og til konsolideringen av budsjettet, bør artikkel 107 i TEUV anvendes effektivt og ensartet i hele Unionen. Forordning (EF) nr. 659/1999 konsoliderte og styrket Kommisjonens tidligere praksis for å øke rettssikkerheten og støtte

utviklingen av statsstøttepolitikken i et gjennomsiktig miljø.

- 4) Av hensyn til rettssikkerheten bør det bestemmes under hvilke omstendigheter støtte skal anses som eksisterende støtte. Gjennomføringen og videreutviklingen av det indre marked er en gradvis prosess som gjenspeiles i den kontinuerlige utviklingen av politikken på området statsstøtte. Som følge av denne utvikling kan tiltak som ikke utgjorde statsstøtte på det tidspunktet da de ble iverksatt, ha blitt det siden.
- 5) I henhold til artikkel 108 nr. 3 i TEUV skal Kommisjonen underrettes om alle planer om å innføre nye støtteordninger, og slike planer kan ikke iverksettes før Kommisjonen har gitt sitt samtykke.
- 6) I henhold til artikkel 4 nr. 3 i traktaten om Den europeiske union (TEU) plikter medlemsstatene å samarbeide med Kommisjonen og gi den alle de opplysninger som er nødvendige for at den skal kunne oppfylle sine forpliktelser i henhold til denne forordning.
- 7) Kommisjonens frist for å avslutte sin foreløpige undersøkelse av meldt støtte bør settes til to måneder fra den har mottatt en fullstendig melding eller en behørig begrunnet erklæring fra den berørte medlemsstaten om at den anser meldingen som fullstendig fordi de tilleggsopplysningene som Kommisjonen har krevd, ikke er tilgjengelige eller allerede er oversendt. Av hensyn til rettssikkerheten bør denne undersøkelsen avsluttes gjennom en beslutning.
- 8) I alle de tilfeller der Kommisjonen etter å ha avsluttet sin foreløpige undersøkelse ikke kan fastslå at støtten er forenlig med det indre marked, bør det innledes en prosedyre for formell undersøkelse slik at Kommisjonen kan innhente alle de opplysninger den trenger for å kunne vurdere støttens forenlighet, og slik at

¹ Uttalelse avgitt 29. april 2015 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

² Rådsforordning (EF) nr. 659/1999 av 22. mars 1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (EUT L 83 av 27.3.1999, s. 1).

³ Se vedlegg I.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

de berørte parter kan framlegge sine merknader. Prosedyren for formell undersøkelse i henhold til artikkel 108 nr. 2 i TEUV er den tryggeste måten å ivareta de berørte parter interesser på.

- 9) For å vurdere om en meldt eller ulovlig statsstøtte er forenlig med det indre marked, der Kommisjonen har enekompetanse i henhold til artikkel 108 i TEUV, bør det sikres at Kommisjonen for å kunne håndheve statsstøttereglene har myndighet til å kreve alle nødvendige markedsopplysninger fra medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak dersom den er i tvil om det berørte tiltaket er forenlig med Unionens regler og har innledet prosedyre for formell undersøkelse. Kommisjonen bør særlig utøve denne myndighet i saker der det er nødvendig å foreta en omfattende og grundig vurdering. Kommisjonen bør når den vurderer om den skal utøve denne myndighet, ta behørig hensyn til den foreløpige undersøkelsens varighet.
- 10) For å vurdere om et støttetiltak er forenlig etter at en prosedyre for formell undersøkelse er innledet, og særlig i forbindelse med teknisk kompliserte tilfeller som krever en grundig vurdering, bør Kommisjonen ved en enkel forespørsel eller beslutning kunne kreve at medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak gir alle markedsopplysninger som er nødvendige for at den skal kunne avslutte sin vurdering, dersom opplysningene som den berørte medlemsstaten har framlagt under den foreløpige undersøkelsen, ikke er tilstrekkelige, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
- 11) I lys av det særlige forholdet mellom støttetaker og den berørte medlemsstaten bør Kommisjonen kunne anmode om opplysninger fra en støttetaker bare med den berørte medlemsstatens samtykke. Det at mottakeren av det berørte støttetiltaket framlegger opplysninger, utgjør ikke et rettslig grunnlag for bilaterale forhandlinger mellom Kommisjonen og den berørte støttetakeren.
- 12) Kommisjonen bør velge ut mottakerne av anmodninger om opplysninger på grunnlag av objektive kriterier som fastsettes fra sak til sak, samtidig som den sikrer at utvalget av opplysningsgivere er representativt innenfor hver kategori når anmodningen rettes til et utvalg av foretak eller sammenslutninger av foretak. Opplysningene det bes om, bør særlig omfatte faktaopplysninger om selskapet og markedet samt faktabaserte analyser av hvordan markedet virker.
- 13) Kommisjonen, som tar initiativet til prosedyren, bør være ansvarlig for å kontrollere overføringen av opplysninger fra medlemsstatene, foretakene eller sammenslutningene av foretak samt fortroligheten av opplysningene som skal formidles.
- 14) For å sikre at ethvert foretak eller enhver sammenslutning av foretak etterkommer Kommisjonens anmodninger om opplysninger, bør den ved behov kunne ilegge forholdsmessige overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt. Ved fastsettelsen av størrelsen på overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt bør Kommisjonen ta behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet, særlig for små og mellomstore bedrifter. Rettighetene til partene som anmodes om å framlegge opplysninger, bør ivaretas ved at de får mulighet til å framlegge sine synspunkter før det tas en eventuell beslutning om å ilegge overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt. Den europeiske unions domstol bør ha full domsmyndighet med hensyn til slike overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt i henhold til artikkel 261 i TEUV.
- 15) Idet det tas behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet bør Kommisjonen kunne redusere tvangsmulktene eller ettergi dem når mottakere av anmodninger framlegger opplysningene det anmodes om, selv om dette skjer etter fristens utløp.
- 16) Medlemsstater kan ikke ilegges overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt, ettersom de i henhold til artikkel 4 nr. 3 i TEU har plikt til å samarbeide lojalt med Kommisjonen og gi Kommisjonen alle opplysninger som kreves for at den skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne forordning.
- 17) Etter å ha vurdert de merknader som de berørte parter har framlagt, bør Kommisjonen avslutte sin undersøkelse gjennom en endelig beslutning så snart tvilen er fjernet. Dersom undersøkelsen ikke er avsluttet innen 18 måneder etter at prosedyren ble innledet, bør den berørte medlemsstaten ha mulighet til å be om en beslutning, som Kommisjonen så bør treffe innen to måneder.
- 18) For å ivareta den berørte medlemsstatens rett til et forsvar bør den motta kopier av de anmodningene om opplysninger som sendes til andre medlemsstater, foretak eller sammenslutninger av foretak, og ha mulighet til å framlegge sine synspunkter på de mottatte merknader.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

dene. Den bør også underrettes om hvilke foretak og sammenslutninger av foretak som er anmodet om å framlegge opplysninger, med mindre disse enhetene har godtgjort at de har et legitimt behov for at deres identitet ikke avsløres.

- 19) Kommisjonen bør ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse i å beskytte sine forretningshemmeligheter. Den bør i en beslutning ikke kunne anvende opplysningsgiveres fortrolige opplysninger dersom disse ikke kan aggregeres eller anonymiseres på annen måte, med mindre den på forhånd har innhentet deres tillatelse til å formidle disse opplysningene til den berørte medlemsstaten.
- 20) I tilfeller der opplysninger som er merket som fortrolige, ikke ser ut til å være omfattet av taushetsplikt, bør det finnes en ordning som gir Kommisjonen mulighet til å avgjøre i hvilket omfang slike opplysninger kan formidles. I enhver slik beslutning om å avvise et krav om fortrolig behandling bør det angis en frist ved hvis utløp opplysningene vil bli formidlet, slik at opplysningsgiveren får mulighet til å påberope seg det rettslige vernet vedkommende har tilgjengelig, herunder midlertidig forføyning.
- 21) For å sikre en korrekt og effektiv anvendelse av reglene for statsstøtte bør Kommisjonen ha mulighet til å tilbakekalle en beslutning som er truffet på grunnlag av feilaktige opplysninger.
- 22) For å sikre at artikkel 108 i TEUV overholdes, særlig med hensyn til meldingsplikten og iverksettelsesforbudet i artikkel 108 nr. 3, bør Kommisjonen undersøke alle tilfeller av ulovlig støtte. Av hensyn til gjennomsiktigheten og rettssikkerheten bør det fastsettes prosedyrer som skal følges i slike saker. Dersom en medlemsstat ikke har overholdt meldingsplikten eller iverksettelsesforbudet, bør Kommisjonen ikke være bundet av frister.
- 23) Kommisjonen bør på eget initiativ kunne undersøke opplysninger om ulovlig støtte fra enhver kilde for å sikre overholdelse av artikkel 108 i TEUV, særlig meldingsplikten og iverksettelsesforbudet fastsatt i artikkel 108 nr. 3 i TEUV, og vurdere støttens forenlighet med det indre marked.
- 24) I tilfeller av ulovlig støtte bør Kommisjonen ha rett til å innhente alle nødvendige opplysninger for å kunne treffe en beslutning og gjenopprette like konkurransevilkår. Kommisjonen bør derfor ha mulighet til å treffe midlertidige forføyninger rettet mot den berørte medlems-

staten. Disse midlertidige forføyningene kan bestå i påbud om å gi opplysninger, påbud om stans eller påbud om tilbakebetaling. Dersom et påbud om å gi opplysninger ikke overholdes, bør Kommisjonen kunne treffe en beslutning på grunnlag av de tilgjengelige opplysninger, og dersom et påbud om stans eller tilbakebetaling ikke overholdes, bør den kunne forelegge saken direkte for Domstolen i samsvar med artikkel 108 nr. 2 annet ledd i TEUV.

- 25) I tilfeller av ulovlig støtte som er uforenlig med det indre marked, bør effektiv konkurranse gjenopprettes. For dette formål er det nødvendig at støtten, inklusive renter, umiddelbart betales tilbake. Det er hensiktsmessig at tilbakebetalingen skjer i samsvar med de prosedyrene som nasjonal rett fastsetter. Anvendelsen av disse prosedyrene bør ikke forsinke gjenoprettelsen av effektiv konkurranse ved at de hindrer en øyeblikkelig og effektiv gjennomføring av Kommisjonens beslutning. For å nå dette mål bør medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at Kommisjonens beslutning virker etter hensikten.
- 26) Av hensyn til rettssikkerheten bør det innføres en foreldelsesfrist på ti år for ulovlig støtte, slik at det ikke kan kreves noen form for tilbakebetaling etter fristens utløp.
- 27) Av hensyn til rettssikkerheten bør det innføres foreldelsesfrister for ilegging og innkreving av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt.
- 28) Misbruk av støtte kan ha virkninger for det indre markeds virkemåte som tilsvarer virkningene av ulovlig støtte, og slik bruk bør derfor behandles etter tilsvarende prosedyrer. I motsetning til ulovlig støtte er imidlertid støtte som muligens er blitt brukt uriktig, støtte som tidligere er godkjent av Kommisjonen. Kommisjonen bør derfor ikke ha adgang til å gi påbud om tilbakebetaling ved uriktig brukt støtte.
- 29) I henhold til artikkel 108 nr. 1 i TEUV skal Kommisjonen sammen med medlemsstatene kontinuerlig undersøke alle eksisterende støtteordninger. I gjennomsiktighetens og rettssikkerhetens interesse er det hensiktsmessig å fastsette omfanget av samarbeidet i henhold til nevnte artikkel.
- 30) For å sikre at eksisterende støtteordninger er forenlige med det indre marked, bør Kommisjonen i samsvar med artikkel 108 nr. 1 i TEUV foreslå hensiktsmessige tiltak når en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke lenger er forenlig med det indre marked, og innlede prosedyren fastsatt i artikkel 108 nr. 2 i TEUV

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- dersom den berørte medlemsstaten nekter å gjennomføre de foreslåtte tiltakene.
- 31) Det er hensiktsmessig å fastsette alle de muligheter tredjemann har til rådighet for å forsvare sine interesser i prosedyrer som gjelder statsstøtte.
- 32) Klager er en viktig informasjonskilde for å avsløre overtredelser av unionsregler om statsstøtte. For å sikre kvaliteten på klagene som oversendes til Kommisjonen, og samtidig sørge for gjennomsiktighet og rettssikkerhet er det hensiktsmessig å fastsette vilkår som en klage bør oppfylle, slik at Kommisjonen får tilgang til opplysninger om den påståtte ulovlige støtten og kan iverksette en foreløpig undersøkelse. Klager som ikke oppfyller disse vilkårene, bør behandles som alminnelige markedsopplysninger og bør ikke nødvendigvis føre til undersøkelser som iverksettes på eget initiativ.
- 33) Klagere bør pålegges å godtgjøre at de er berørte parter i tråd med artikkel 108 nr. 2 i TEUV og artikkel 1 bokstav h) i denne forordning. De bør også pålegges å framlegge en viss mengde opplysninger i en form som Kommisjonen gis myndighet til å fastsette i en gjennomføringsbestemmelse. For ikke å avskrekke mulige klagere bør det i gjennomføringsbestemmelsen tas hensyn til at kravene som stilles til berørte parter i forbindelse med inngivelse av klage, ikke bør være for tyngende.
- 34) For å sikre at Kommisjonen behandler lignende spørsmål på en ensartet måte i hele det indre marked, er det hensiktsmessig å fastsette et særskilt rettslig grunnlag for å kunne iverksette undersøkelser av økonomiske sektorer eller av bestemte støtteinstrumenter i flere medlemsstater. Av forholdsmessighets-hensyn og i lys av den store administrative byrden som slike undersøkelser medfører, bør sektorundersøkelser gjennomføres bare dersom tilgjengelige opplysninger underbygger en berettiget mistanke om at statsstøttetiltak i en bestemt sektor kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre marked innenfor flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor innenfor flere medlemsstater ikke er eller ikke lenger er forenlige med det indre marked. Slike undersøkelser vil gjøre det mulig for Kommisjonen å behandle overordnede spørsmål om statsstøtte på en effektiv og gjennomsiktig måte og å skaffe seg oversikt over den berørte sektor på forhånd.
- 35) For at Kommisjonen effektivt skal kunne kontrollere at dens beslutninger overholdes, og for å lette samarbeidet mellom Kommisjonen og medlemsstatene med henblikk på den kontinuerlige undersøkelsen av eksisterende støtteordninger i medlemsstatene i henhold til artikkel 108 nr. 1 i TEUV, er det nødvendig å fastsette en generell rapporteringsplikt for samtlige eksisterende støtteordninger.
- 36) I tilfeller der Kommisjonen er i alvorlig tvil om hvorvidt dens beslutninger overholdes, bør den kunne benytte ytterligere virkemidler som setter den i stand til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kunne kontrollere om dens beslutninger faktisk blir overholdt. For dette formål er stedlig kontroll et hensiktsmessig og nyttig virkemiddel, særlig dersom det foreligger mistanke om uriktig bruk av støtte. Kommisjonen bør derfor ha myndighet til å foreta kontroller på stedet, og den bør samarbeide med vedkommende myndigheter i medlemsstatene når et foretak motsetter seg et slikt kontrollbesøk.
- 37) En ensartet anvendelse av statsstøttereglene forutsetter at det fastsettes ordninger for samarbeid mellom medlemsstatenes domstoler og Kommisjonen. Et slikt samarbeid er relevant for alle domstoler i medlemsstatene som anvender artikkel 107 nr. 1 og artikkel 108 i TEUV. De nasjonale domstolene bør særlig kunne anmode Kommisjonen om opplysninger eller uttalelser om anvendelsen av statsstøttereglene. Kommisjonen bør dessuten ha mulighet til å framlegge skriftlige eller muntlige merknader for domstoler som har ansvar for anvendelsen av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV. Når Kommisjonen bistår nasjonale domstoler på dette området, bør den opptre i samsvar med sin plikt til å forsvare den offentlige interesse.
- 38) Disse merknadene og synspunktene fra Kommisjonen bør ikke berøre artikkel 267 i TEUV og bør ikke være rettslig bindende for de nasjonale domstolene. De bør avgis innenfor rammen av nasjonale rettergangsregler og nasjonal praksis, herunder slike som ivaretar partenes rettigheter, med full respekt for de nasjonale domstolenes uavhengighet. Kommisjonen bør avgi uttalelser på eget initiativ bare i saker som er viktige for en ensartet anvendelse av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV, særlig i saker som er av betydning for håndhevingen eller videreutviklingen av Unions rettspraksis i forbindelse med statsstøtte.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- 39) I gjennomsiktighetens og rettssikkerhetens interesse bør Kommisjonens beslutninger offentliggjøres, samtidig som prinsippet om at beslutninger i saker om statsstøtte skal være rettet til den berørte medlemsstaten, fastholdes. Det er derfor hensiktsmessig å offentliggjøre i sin helhet eller i sammendrags form alle beslutninger som kan påvirke de berørte parter interesser, eller å stille kopier av beslutningene til rådighet for partene dersom de ikke er blitt offentliggjort eller ikke er blitt offentliggjort i sin helhet.
- 40) Når Kommisjonen offentliggjør sine beslutninger, bør den overholde reglene om taushetsplikt, herunder vern av alle fortrolige opplysninger og personopplysninger, i samsvar med artikkel 339 i TEUV.
- 41) Kommisjonen bør i nært samarbeid med Den rådgivende komité for statsstøtte kunne vedta gjennomføringsbestemmelser som fastsetter nærmere regler for prosedyrene i henhold til denne forordning.

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Kapittel I

Generelt

Artikkel 1

Definisjoner

I denne forordning menes med

- a) «støtte» ethvert tiltak som oppfyller alle kriterier fastsatt i artikkel 107 nr. 1 i TEUV,
- b) «eksisterende støtte»
 - i) uten å berøre artikkel 144 og 172 i tiltredelsesakten for Østerrike, Finland og Sverige, nr. 3 og tillegget til vedlegg IV til tiltredelsesakten for Den tsjekkiske republikk, Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenia og Slovakia, nr. 2 og nr. 3 bokstav b) og tillegget til vedlegg V til tiltredelsesakten for Bulgaria og Romania og nr. 2 og nr. 3 bokstav b) og tillegget til vedlegg IV til tiltredelsesakten for Kroatia, all støtte som eksisterte før TEUV trådte i kraft i de respektive medlemsstatene, det vil si støtteordninger og individuell støtte som var innført før og fortsatt gjelder etter TEUVs ikrafttredelse i de respektive medlemsstatene,

- ii) godkjent støtte, det vil si støtteordninger og individuell støtte som er godkjent av Kommisjonen eller Rådet,
- iii) støtte som anses for å være godkjent i henhold til artikkel 4 nr. 6 i forordning (EF) nr. 659/1999 eller artikkel 4 nr. 6 i denne forordning eller før forordning (EF) nr. 659/1999, men i samsvar med denne prosedyren,
- iv) støtte som anses som eksisterende støtte i henhold til artikkel 17 i denne forordning,
- v) støtte som anses som eksisterende støtte fordi det kan godtgjøres at den ikke utgjorde støtte på tidspunktet da den ble innført, men som uten å være blitt endret av medlemsstaten, er blitt en form for støtte på grunn av utviklingen i det indre marked. Tiltak som blir til støtte som følge av at en virksomhet liberaliseres av unionsretten, skal ikke anses som eksisterende støtte etter datoen som er satt for liberaliseringen,
- c) «ny støtte» all støtte, det vil si støtteordninger og individuell støtte, som ikke er eksisterende støtte, herunder endringer i eksisterende støtte,
- d) «støtteordning» enhver rettsakt som, uten at det kreves ytterligere gjennomføringstiltak, gir grunnlag for å gi individuell støtte til foretak som er definert i rettsakten på en generell og abstrakt måte, samt enhver rettsakt som gir grunnlag for at støtte som ikke er knyttet til et særskilt prosjekt, kan gis til ett eller flere foretak for et ubestemt tidsrom og/eller med et ubestemt beløp,
- e) «individuell støtte» støtte som ikke gis på grunnlag av en støtteordning, og meldingspliktig støtte som gis på grunnlag av en støtteordning,
- f) «ulovlig støtte» ny støtte som innføres i strid med artikkel 108 nr. 3 i TEUV,
- g) «uriktig brukt støtte» støtte brukt av støttetakeren i strid med en beslutning truffet i henhold til artikkel 4 nr. 3 eller artikkel 7 nr. 3 eller 4 i forordning (EF) nr. 659/1999 eller artikkel 4 nr. 3 eller artikkel 9 nr. 3 eller 4 i denne forordning,
- h) «berørt part» enhver medlemsstat og enhver person, ethvert foretak eller enhver sammenlutning av foretak hvis interesser vil kunne bli berørt av tildelingen av støtte, særlig støttetakeren, konkurrerende foretak og bransjeorganisasjoner.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Kapittel II

Prosedyre ved meldt støtte

Artikkel 2

Melding om ny støtte

1. Med mindre annet er fastsatt i forordninger vedtatt i henhold til artikkel 109 i TEUV eller andre relevante bestemmelser i traktaten, skal alle planer om å gi ny støtte i god tid meldes til Kommisjonen av den berørte medlemsstaten. Kommisjonen skal uten opphold underrette den berørte medlemsstaten om at den har mottatt meldingen.
2. I meldingen skal den berørte medlemsstaten framlegge alle de opplysninger som er nødvendige for at Kommisjonen skal kunne treffe en beslutning i henhold til artikkel 4 og 9 («fullstendig melding»).

Artikkel 3

Iverksettelsesforbud

Støtte som skal meldes etter artikkel 2 nr. 1, kan iverksettes bare dersom Kommisjonen har truffet en beslutning eller anses for å ha truffet en beslutning om godkjenning av slik støtte.

Artikkel 4

Foreløpig undersøkelse av meldingen og Kommisjonens beslutning

1. Kommisjonen skal undersøke meldingen så snart den er mottatt. Uten at det berører artikkel 10 skal Kommisjonen treffe en beslutning i henhold til nr. 2, 3 eller 4 i denne artikkel.
2. Dersom Kommisjonen etter en foreløpig undersøkelse fastslår at det meldte tiltaket ikke utgjør støtte, skal den gjøre dette kjent gjennom en beslutning.
3. Dersom Kommisjonen etter en foreløpig undersøkelse fastslår at det meldte tiltaket, såfremt det kommer under virkeområdet for artikkel 107 nr. 1 i TEUV, ikke gir grunn til tvil om at det er forenlig med det indre marked, skal den treffe beslutning om at tiltaket er forenlig med det indre marked («beslutning om ikke å gjøre innsigelse»). I beslutningen skal det angis hvilket unntak i TEUV som er blitt anvendt.
4. Dersom Kommisjonen etter en foreløpig undersøkelse fastslår at det meldte tiltaket gir grunn til tvil om at det er forenlig med det indre marked, skal den treffe beslutning om å innlede prosedyren fastsatt i artikkel 108 nr. 2 i

TEUV («beslutning om å innlede prosedyre for formell undersøkelse»).

5. Beslutningene nevnt i nr. 2, 3 og 4 i denne artikkel skal treffes innen to måneder. Denne fristen skal løpe fra dagen etter at fullstendig melding ble mottatt. Meldingen skal anses som fullstendig dersom Kommisjonen innen to måneder etter å ha mottatt meldingen eller de tilleggsopplysninger den måtte ha anmodet om, ikke anmoder om flere opplysninger. Fristen kan forlenges etter avtale mellom Kommisjonen og den berørte medlemsstaten. Kommisjonen kan eventuelt fastsette kortere frister.
6. Dersom Kommisjonen ikke har truffet beslutning i samsvar med nr. 2, 3 eller 4 innen fristen fastsatt i nr. 5, skal støtten anses som godkjent av Kommisjonen. Den berørte medlemsstaten kan da gjennomføre de aktuelle tiltakene etter på forhånd å ha underrettet Kommisjonen, med mindre Kommisjonen treffer beslutning i henhold til denne artikkel innen en frist på 15 virkedager fra den dagen den mottok nevnte underretning.

Artikkel 5

Anmodning om opplysninger rettet til meldermedlemsstaten

1. Dersom Kommisjonen anser at de opplysninger den berørte medlemsstaten har framlagt om et tiltak meldt i henhold til artikkel 2, er ufullstendige, skal den anmode om alle nødvendige tilleggsopplysninger. Dersom en medlemsstat besvarer en slik anmodning, skal Kommisjonen underrette medlemsstaten om at den har mottatt svaret.
2. Dersom den berørte medlemsstaten ikke framlegger opplysningene det anmodes om, innen den fristen Kommisjonen har satt, eller dersom den framlegger ufullstendige opplysninger, skal Kommisjonen sende en purring der den fastsetter en passende utvidet frist for framlegging av opplysningene.
3. Dersom de opplysningene det anmodes om, ikke er framlagt innen den fastsatte fristen, skal meldingen anses for å være trukket tilbake, med mindre fristen innen utløpet er blitt forlenget etter avtale mellom Kommisjonen og den berørte medlemsstaten, eller den berørte medlemsstaten innen utløpet av fristen ved en behørig begrunnet erklæring underretter Kommisjonen om at den anser meldingen for å være fullstendig, siden de ønskede tilleggsopplysningene ikke er til-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

gjengelige eller allerede er blitt framlagt. I så fall skal fristen nevnt i artikkel 4 nr. 5 begynne å løpe dagen etter at erklæringen er mottatt. Dersom meldingen anses for å være trukket tilbake, skal Kommisjonen underrette medlemsstaten om dette.

Artikkel 6

Prosedyre for formell undersøkelse

1. Beslutningen om å innlede en prosedyre for formell undersøkelse skal inneholde et sammendrag av de relevante faktiske og juridiske forhold og Kommisjonens foreløpige undersøkelse av om det foreslåtte tiltaket kan sies å ha karakter av støtte, og skal angi grunnene for at tiltakets forenlighet med det indre marked betviles. I beslutningen skal den berørte medlemsstaten og de øvrige berørte partene oppfordres til å framlegge sine merknader innen en fastsatt frist, som normalt ikke skal overstige én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan Kommisjonen forlenge denne fastsatte fristen.
2. De mottatte merknadene skal oversendes den berørte medlemsstaten. Enhver berørt part kan av hensyn til mulige skadevirkninger anmode om at dens identitet ikke røpes for den berørte medlemsstaten. Den berørte medlemsstaten har anledning til å svare på de merknadene som er oversendt, innen en fastsatt frist som normalt ikke skal overstige én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan Kommisjonen forlenge denne fastsatte fristen.

Artikkel 7

Anmodninger om opplysninger rettet til andre kilder

1. Etter innledningen av prosedyren for formell undersøkelse fastsatt i artikkel 6 og særlig i forbindelse med teknisk kompliserte tilfeller som krever en grundig vurdering, kan Kommisjonen, dersom opplysningene som den berørte medlemsstaten har gitt under den foreløpige undersøkelsen, ikke er tilstrekkelige, anmode en annen medlemsstat, et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge alle markedsopplysninger som er nødvendige for at Kommisjonen skal kunne fullføre sin vurdering av det berørte tiltaket, idet den tar behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
2. Kommisjonen kan anmode om opplysninger

- a) bare dersom disse begrenses til prosedyrer for formell undersøkelse som ifølge Kommisjonen har vært ineffektive hittil, og
- b) fra støttemottakere bare dersom den berørte medlemsstaten gir sitt samtykke til anmodningen.

3. Foretak eller sammenslutninger av foretak som framlegger opplysninger etter en anmodning fra Kommisjonen om markedsopplysninger i henhold til nr. 6 og 7, skal oversende sine svar samtidig til Kommisjonen og den berørte medlemsstaten, forutsatt at de framlagte dokumentene ikke inneholder opplysninger som er fortrolige med hensyn til den berørte medlemsstaten.

Kommisjonen skal styre og overvåke overføringen av opplysninger mellom medlemsstatene, foretakene eller sammenslutningene av foretak og kontrollere den påståtte fortrolige arten av opplysningene som overføres.

4. Kommisjonen skal bare anmode om opplysninger som er tilgjengelige hos medlemsstaten, foretaket eller sammenslutningen av foretak som berøres av anmodningen.
5. Medlemsstatene skal framlegge opplysningene på grunnlag av en enkel forespørsel og innen en frist Kommisjonen fastsetter, som vanligvis ikke bør overstige én måned. Dersom en medlemsstat ikke framlegger opplysningene det anmodes om, innen fristen, eller dersom den framlegger ufullstendige opplysninger, skal Kommisjonen sende en purring.
6. Kommisjonen kan ved en enkel forespørsel be et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge opplysninger. Når Kommisjonen sender en enkel forespørsel om opplysninger til et foretak eller en sammenslutning av foretak, skal den opplyse om det rettslige grunnlaget og formålet for anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en rimelig frist for framlegging av opplysningene. Den skal også vise til overtredelsesgebyrene omhandlet i artikkel 8 nr. 1 som ilegges når det gis uriktige eller villedende opplysninger.
7. Kommisjonen kan ved en beslutning be et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge opplysninger. Når Kommisjonen ved en beslutning ber et foretak eller en sammenslutning av foretak om opplysninger, skal den opplyse om det rettslige grunnlaget og formålet for anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en rimelig frist for framlegging av opplysningene. Den skal også vise til overtredelsesgebyrene omhandlet

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

i artikkel 8 nr. 1 og vise til eller ilegge tvangsmultene omhandlet i artikkel 8 nr. 2, alt etter det som er relevant. Den skal i tillegg vise til den rett foretaket eller sammenslutningen av foretak har til å få beslutningen prøvet ved Den europeiske unions domstol.

8. Når Kommisjonen oversender en anmodning i henhold til nr. 1 eller 6 i denne artikkel eller treffer en beslutning i henhold til nr. 7, skal Kommisjonen også samtidig oversende den berørte medlemsstaten en kopi av den. Kommisjonen skal angi de kriteriene den anvendte da den valgte ut mottakerne av anmodningen eller beslutningen.
9. Foretakenes eiere eller deres representanter eller, dersom det gjelder juridiske personer eller selskaper eller foreninger som ikke er juridiske personer, de personene som i henhold til lov eller vedtekter har fullmakt til å representere dem, skal framlegge de opplysningene det anmodes om eller som kreves, på vegne av foretakene. Personer med behørig fullmakt kan framlegge opplysningene på vegne av sine klienter. Sistnevnte skal likevel ha det fulle ansvaret dersom de framlagte opplysningene er uriktige, ufullstendige eller villedende.

Artikkel 8

Overtredelsesgebyrer og tvangsmulfter

1. Kommisjonen kan, dersom det anses nødvendig og rimelig, ved beslutning ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak overtredelsesgebyrer på opptil 1 % av den samlede omsetningen i foregående regnskapsår dersom de forsettlig eller ved grov uaktsonhet
 - a) framlegger uriktige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 7 nr. 6,
 - b) framlegger uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på en beslutning truffet i henhold til artikkel 7 nr. 7, eller ikke framlegger opplysningene innen den fastsatte fristen.
2. Kommisjonen kan ved beslutning ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulfter dersom et foretak eller en sammenslutning av foretak ikke framlegger fullstendige og riktige opplysninger som Kommisjonen har anmodet om ved en beslutning truffet i henhold til artikkel 7 nr. 7.

Tvangsmultene skal ikke overstige 5 % av det berørte foretakets eller sammenslutningens gjennomsnittlige daglige omsetning i

foregående regnskapsår for hver virkedag fristen overskrides, beregnet fra det tidspunkt som er fastsatt i beslutningen, inntil den framlegger fullstendige og riktige opplysninger i henhold til Kommisjonens anmodning eller krav.

3. Når overtredelsesgebyrets eller tvangsmulftens størrelse fastsettes, skal det tas hensyn til overtredelsens art, grovhet og varighet, idet det tas behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
4. Når foretakene eller sammenslutningene av foretak har oppfylt den forpliktelsen som tvangsmulften gjelder, kan Kommisjonen redusere tvangsmulftens endelige størrelse til et mindre beløp enn i den opprinnelige beslutningen om å ilegge tvangsmulfter. Kommisjonen kan også ettergi en tvangsmulft.
5. Før Kommisjonen treffer en beslutning i henhold til nr. 1 eller 2 i denne artikkel, skal den fastsette en siste frist på to uker for mottakelse av de manglende markedsopplysningene fra de berørte foretakene eller sammenslutningene av foretak, og også gi dem mulighet til å framlegge sine synspunkter.
6. Den europeiske unions domstol skal ha full domsmyndighet i henhold til artikkel 261 i TEUV til å prøve beslutninger der Kommisjonen har ilagt overtredelsesgebyrer eller tvangsmulfter. Den kan oppheve, redusere eller forhøye det ilagte overtredelsesgebyret eller tvangsmulften.

Artikkel 9

Kommisjonens beslutning om å avslutte prosedyren for formell undersøkelse

1. Uten at det berører artikkel 10 skal en prosedyre for formell undersøkelse avsluttes ved at det treffes en beslutning i samsvar med nr. 2–5 i denne artikkel.
2. Dersom Kommisjonen fastslår at det meldte tiltaket, eventuelt etter å ha blitt endret av den berørte medlemsstaten, ikke utgjør støtte, skal den gjøre dette kjent gjennom en beslutning.
3. Dersom Kommisjonen fastslår at tvilen om hvorvidt et meldt tiltak er forenlig med det indre marked, er fjernet, eventuelt etter å ha blitt endret av den berørte medlemsstaten, skal den treffe beslutning om at støtten er forenlig med det indre marked («positiv beslutning»). I beslutningen skal det angis hvilket unntak i TEUV som er blitt anvendt.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

4. Kommisjonen kan til en positiv beslutning knytte vilkår for at støtte skal anses som forenlig med det indre marked, og den kan fastsette forpliktelser som gjør det mulig å kontrollere at dens beslutning blir overholdt («betinget beslutning»).
5. Dersom Kommisjonen fastslår at den meldte støtten er uforenlig med det indre marked, skal den treffe beslutning om at støtten ikke kan iverksettes («negativ beslutning»).
6. Beslutninger som treffes i henhold til nr. 2–5, skal treffes så snart tvilen omhandlet i artikkel 4 nr. 4 er fjernet. Kommisjonen skal i den grad det er mulig bestrebe seg på å treffe beslutninger innen en frist på 18 måneder etter at prosedyren er innledet. Denne fristen kan forlenges etter avtale mellom Kommisjonen og den berørte medlemsstaten.
7. Etter utløpet av fristen omhandlet i nr. 6 i denne artikkel, og dersom den berørte medlemsstaten anmoder om det, skal Kommisjonen innen en frist på to måneder treffe en beslutning på grunnlag av de opplysninger den har til rådighet. Dersom de framlagte opplysningene ikke gjør det mulig å fastslå forenlighet, skal Kommisjonen eventuelt treffe en negativ beslutning.
8. Før Kommisjonen treffer en beslutning i henhold til nr. 2–5, skal den gi de berørte medlemsstatene mulighet til å framlegge sine synspunkter innen en frist som vanligvis ikke skal overskride én måned, på opplysningene som er mottatt av Kommisjonen og oversendt til de berørte medlemsstatene i henhold til artikkel 7 nr. 3.
9. Kommisjonen skal i en beslutning som er truffet i samsvar med nr. 2–5 i denne artikkel, ikke anvende opplysningsgiveres fortrolige opplysninger som ikke kan aggregeres eller anonymiseres på annen måte, med mindre den har innhentet deres tillatelse til å formidle disse opplysningene til den berørte medlemsstaten. Kommisjonen kan treffe en begrunnet beslutning som skal meddeles det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak, der den fastslår at opplysninger som er framlagt av en opplysningsgiver og merket som fortrolige, ikke er vernet, og fastsetter en frist for når opplysningene vil bli formidlet. Fristen skal være på minst én måned.
10. Kommisjonen skal ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse i å beskytte sine forretningshemmeligheter og andre fortrolige opplysninger. Et foretak eller en sammenslutning av foretak som gir opplysninger i hen-

hold til artikkel 7, og som ikke er begunstiget av det berørte statsstøttetiltaket, kan av hensyn til mulige skadevirkninger anmode om at dets/dens identitet ikke røpes for den berørte medlemsstaten.

Artikkel 10

Tilbaketrekking av en melding

1. Medlemsstaten kan trekke tilbake en melding i henhold til artikkel 2 i god tid før Kommisjonen har truffet en beslutning i samsvar med artikkel 4 eller artikkel 9.
2. Dersom Kommisjonen har innledet en prosedyre for formell undersøkelse, skal den avslutte prosedyren.

Artikkel 11

Oppheving av en beslutning

Kommisjonen kan oppheve en beslutning truffet i henhold til artikkel 4 nr. 2 eller 3 eller artikkel 9 nr. 2, 3 eller 4 etter å ha gitt den berørte medlemsstaten mulighet til å framlegge sine merknader, dersom beslutningen ble truffet på grunnlag av feilaktige opplysninger som ble framlagt under prosedyren, og som har hatt avgjørende betydning for beslutningen. Før Kommisjonen opphever en beslutning og treffer en ny, skal den innlede en prosedyre for formell undersøkelse i henhold til artikkel 4 nr. 4. Artikkel 6, 9 og 12, artikkel 13 nr. 1 samt artikkel 15, 16 og 17 får tilsvarende anvendelse.

Kapittel III

Prosedyre ved ulovlig støtte

Artikkel 12

Undersøkelse, anmodning om opplysninger og påbud om å gi opplysninger

1. Uten at det berører artikkel 24 kan Kommisjonen på eget initiativ undersøke opplysningene om påstått ulovlig støtte fra enhver kilde.
Kommisjonen skal uten unødig opphold undersøke enhver klage som inngis av en berørt part i henhold til artikkel 24 nr. 2, og skal sikre at den berørte medlemsstaten holdes fullt og regelmessig underrettet om undersøkelsens forløp og resultater.
2. Ved behov skal Kommisjonen anmode om opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Artikkel 2 nr. 2 og artikkel 5 nr. 1 og 2 får tilsvarende anvendelse.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Etter innledningen av prosedyren for formell undersøkelse kan Kommisjonen også anmode om opplysninger fra en annen medlemsstat, et foretak eller en sammenslutning av foretak i samsvar med artikkel 7 og 8, som får tilsvarende anvendelse.

3. Dersom den berørte medlemsstaten tross purring i henhold til artikkel 5 nr. 2 ikke framlegger opplysningene det anmodes om, innen den fristen Kommisjonen har satt, eller dersom den framlegger ufullstendige opplysninger, skal Kommisjonen treffe en beslutning med krav om å framlegge opplysningene («påbud om å gi opplysninger»). I beslutningen skal det angis hva slags opplysninger som kreves, og det skal fastsettes en passende frist for oversending av opplysningene.

Artikkel 13

Påbud om stans eller midlertidig tilbakebetaling av støtte

1. Kommisjonen kan, etter å ha gitt den berørte medlemsstaten mulighet til å framlegge sine merknader, treffe en beslutning der medlemsstaten pålegges å stanse utbetalingen av all ulovlig støtte inntil Kommisjonen har truffet en beslutning om hvorvidt støtten er forenlig med det indre marked («påbud om stans»).
2. Kommisjonen kan, etter å ha gitt den berørte medlemsstaten mulighet til å framlegge sine merknader, treffe en beslutning der medlemsstaten pålegges å kreve midlertidig tilbakebetaling all ulovlig utbetalt støtte inntil Kommisjonen har truffet en beslutning om hvorvidt støtten er forenlig med det indre marked («påbud om tilbakebetaling»), forutsatt at følgende kriterier er oppfylt:
 - a) i henhold til fastlagt praksis foreligger det ingen tvil om at det aktuelle tiltaket har karakter av støtte,
 - b) det er viktig å handle raskt,
 - c) det er alvorlig risiko for betydelig og uopprettelig skade for en konkurrent.

Tilbakebetalingen skal skje i samsvar med prosedyren fastsatt i artikkel 16 nr. 2 og 3. Når støtten faktisk er tilbakebetalt, skal Kommisjonen treffe en beslutning innen de frister som gjelder for meldt støtte.

Kommisjonen kan tillate at medlemsstaten kombinerer tilbakebetalingen av støtten med utbetaling av krisestøtte til det berørte foretaket.

Bestemmelsene i dette nummer får anvendelse bare på ulovlig støtte som er iverksatt et-

ter at forordning (EF) nr. 659/1999 har trådt i kraft.

Artikkel 14

Manglende overholdelse av et påbud

Dersom medlemsstaten unnlater å overholde et påbud om stans eller om tilbakebetaling, skal Kommisjonen ha myndighet til, samtidig som den undersøker sakens faktiske forhold på grunnlag av tilgjengelige opplysninger, å forelegge saken for Den europeiske unions domstol og begjære at den manglende overholdelsen erklæres som en krenkelse av TEUV.

Artikkel 15

Kommisjonens beslutninger

1. Etter undersøkelsen av en mulig ulovlig støtte skal det treffes en beslutning i henhold til artikkel 4 nr. 2, 3 eller 4. Dersom det beslutes å innlede prosedyren for formell undersøkelse, skal saken avsluttes ved en beslutning i henhold til artikkel 9. Dersom en medlemsstat unnlater å overholde et påbud om å gi opplysninger, skal beslutningen treffes på grunnlag av tilgjengelige opplysninger.
2. Dersom det foreligger et tilfelle av mulig ulovlig støtte, og uten at det berører artikkel 13 nr. 2, skal Kommisjonen ikke være bundet av fristen fastsatt i artikkel 4 nr. 5, artikkel 9 nr. 6 og artikkel 9 nr. 7.
3. Artikkel 11 får tilsvarende anvendelse.

Artikkel 16

Tilbakebetaling av støtte

1. Dersom det treffes en negativ beslutning i forbindelse med ulovlig støtte, skal Kommisjonen beslutte at den berørte medlemsstaten skal treffe alle nødvendige tiltak for å få tilbakebetalt støtten fra støttemottakeren («beslutning om tilbakebetaling»). Kommisjonen skal ikke kreve støtten tilbakebetalt dersom dette vil være i strid med et alminnelig prinsipp i unionsretten.
2. Støtten som skal tilbakebetales i henhold til en beslutning om tilbakebetaling, skal omfatte renter beregnet etter en passende sats fastsatt av Kommisjonen. Rentene skal løpe fra den dagen da den ulovlige støtten ble stilt til støttemottakerens rådighet, og fram til tilbakebetalingsdagen.
3. Uten at det påvirker en eventuell beslutning i Den europeiske unions domstol etter artikkel

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

278 i TEUV skal tilbakebetalingen skje uten opphold og i samsvar med prosedyrene fastsatt i den berørte medlemsstatens nasjonale rett, såfremt prosedyrene tillater en umiddelbar og effektiv gjennomføring av Kommisjonens beslutning. For dette formål, og i tilfelle søksmål ved de nasjonale domstoler, skal de berørte medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak som er til rådighet i deres respektive rettsordener, herunder midlertidige tiltak, uten at dette påvirker unionsretten.

Kapittel IV

Foreldelsesfrister

Artikkel 17

Foreldelsesfrist for krav om tilbakebetaling av støtte

1. Kommisjonens myndighet til å kreve støtte tilbakebetalt skal ha en foreldelsesfrist på ti år.
2. Foreldelsesfristen skal løpe fra den dagen da den ulovlige støtten tildeles støttemottakeren enten som individuell støtte eller som støtte etter en støtteordning. Ethvert tiltak med hensyn til den ulovlige støtten som treffes av Kommisjonen eller av en medlemsstat etter anmodning fra Kommisjonen, avbryter foreldelsesfristen. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt. Foreldelsesfristen skal utsettes mens Kommisjonens beslutning behandles av Den europeiske unions domstol.
3. Enhver støtte der foreldelsesfristen er utløpt, skal anses som eksisterende støtte.

Artikkel 18

Foreldelsesfrister for ilegging av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt

1. Den myndighet som er tillagt Kommisjonen ved artikkel 8, skal ha en foreldelsesfrist på tre år.
2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen overtredelsen omhandlet i artikkel 8 skjer. Ved fortsatte eller gjentatte overtredelser skal imidlertid fristen regnes fra den dagen overtredelsen opphører.
3. Ethvert tiltak som er truffet av Kommisjonen med henblikk på undersøkelser eller prosedyrer i forbindelse med en overtredelse omhandlet i artikkel 8, skal avbryte foreldelsesfristen for ilegging av overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt med virkning fra det tidspunktet tiltaket ble meddelt det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak.

4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt. Foreldelsesfristen skal imidlertid utløpe senest den dagen det har gått seks år uten at Kommisjonen har ilagt overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt. Denne fristen skal forlenges med den tiden foreldelsesfristen har vært utsatt i henhold til nr. 5 i denne artikkel.
5. Foreldelsesfristen for ilegging av overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt skal utsettes mens Kommisjonens beslutning behandles av Den europeiske unions domstol.

Artikkel 19

Foreldelsesfrister for inndrivelse av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt

1. Kommisjonens myndighet til å håndheve beslutninger som er truffet i henhold til artikkel 8, skal ha en foreldelsesfrist på fem år.
2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen beslutningen som er truffet i henhold til artikkel 8, er endelig.
3. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 i denne artikkel skal avbrytes
 - a) ved underretning om en beslutning der overtredelsesgebyrets eller tvangsmulktens opprinnelige beløp blir endret, eller der en anmodning om slik endring blir avslått,
 - b) ved ethvert tiltak som treffes av Kommisjonen eller av en medlemsstat etter anmodning fra Kommisjonen for å tvangsinn drive overtredelsesgebyret eller tvangsmulkt.
4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt.
5. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 skal utsettes så lenge
 - a) opplysningsgiveren har betalingsutsettelse,
 - b) tvangsfullbyrdelsen er utsatt i henhold til en beslutning truffet av Den europeiske unions domstol.

Kapittel V

Prosedyre ved uriktig brukt støtte

Artikkel 20

Uriktig brukt støtte

Uten at det berører artikkel 28 kan Kommisjonen ved uriktig brukt støtte innlede prosedyre for formell undersøkelse i henhold til artikkel 4 nr. 4. Artikkel 6–9, 11 og 12, artikkel 13 nr. 1 og artikkel 14–17 får tilsvarende anvendelse.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Kapittel VI

Prosedyre i forbindelse med eksisterende støtteordninger

Artikkel 21

Samarbeid i henhold til artikkel 108 nr. 1 i TEUV

1. Kommisjonen skal av den berørte medlemsstaten få alle opplysninger som er nødvendige for undersøkelsen i samarbeid med medlemsstaten av eksisterende støtteordninger i henhold til artikkel 108 nr. 1 i TEUV.
2. Dersom Kommisjonen anser at en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke lenger er forenlig med det indre marked, skal den underrette den berørte medlemsstaten om denne foreløpige konklusjonen og gi den mulighet til å framlegge sine merknader innen en frist på én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan Kommisjonen forlenge denne fristen.

Artikkel 22

Forslag til hensiktsmessige tiltak

Dersom Kommisjonen i lys av de opplysninger som medlemsstaten har framlagt i henhold til artikkel 21, kommer til den konklusjonen at en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke lenger er forenlig med det indre marked, skal den rette en henstilling til den berørte medlemsstaten med forslag til hensiktsmessige tiltak som kan treffes. Henstillingen kan særlig inneholde forslag om å

- a) foreta grunnleggende endringer i støtteordningen,
- b) innføre saksbehandlingskrav eller
- c) avvikle støtteordningen.

Artikkel 23

Rettsvirkninger av et forslag til hensiktsmessige tiltak

1. Dersom den berørte medlemsstaten godtar de foreslåtte tiltakene og underretter Kommisjonen om dette, skal Kommisjonen ta dette til etterretning og underrette medlemsstaten om det. Ved å godta tiltakene er medlemsstaten forpliktet til å gjennomføre de hensiktsmessige tiltakene.
2. Dersom den berørte medlemsstaten ikke godtar de foreslåtte tiltakene og Kommisjonen

fortsatt anser tiltakene som nødvendige etter å ha vurdert de argumentene medlemsstaten framlegger, skal Kommisjonen innlede prosedyrene fastsatt i artikkel 4 nr. 4. Artikkel 6, 9 og 11 får tilsvarende anvendelse.

Kapittel VII

Berørte parter

Artikkel 24

De berørte parters rettigheter

1. Enhver berørt part kan framlegge merknader i henhold til artikkel 6 etter at Kommisjonen har truffet beslutning om å innlede prosedyren for formell undersøkelse. Enhver berørt part som har framlagt slike merknader, og enhver mottaker av individuell støtte skal motta en kopi av beslutningen Kommisjonen har truffet i henhold til artikkel 9.
2. Alle berørte parter kan inngi en klage for å underrette Kommisjonen om påstått ulovlig støtte eller påstått uriktig brukt støtte. Den berørte parten skal i den forbindelse behørig fylle ut et skjema som er fastsatt i en gjennomføringsbestemmelse omhandlet i artikkel 33, og skal framlegge de obligatoriske opplysningene det anmodes om der.

Dersom Kommisjonen mener at den berørte parten ikke har fulgt det obligatoriske klageskjemaet, eller at de faktiske og rettslige omstendighetene som den berørte part beskriver, ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å kunne påvise, etter en innledende undersøkelse, at det foreligger ulovlig støtte eller uriktig brukt støtte, skal den underrette den berørte parten om dette og oppfordre den til å framlegge merknader innen en fastsatt frist som vanligvis ikke skal overstige én måned. Dersom den berørte parten ikke har framsatt sine merknader innen den fastsatte fristen, skal klagen anses for å være trukket tilbake. Kommisjonen skal underrette den berørte medlemsstaten når en klage anses for å være trukket tilbake.

Kommisjonen skal sende klageren en kopi av beslutningen i en sak som gjelder klagens innhold.

3. Enhver berørt part skal etter anmodning få en kopi av enhver beslutning truffet i henhold til artikkel 4 og 9, artikkel 12 nr. 3 og artikkel 13.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Kapittel VIII

Undersøkelser av økonomiske sektorer og av støtteinstrumenter

Artikkel 25

Undersøkelser av økonomiske sektorer og av støtteinstrumenter

1. Dersom tilgjengelige opplysninger gir rimelig grunn til mistanke om at statsstøttetiltak i en bestemt sektor eller på grunnlag av et bestemt støtteinstrument kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre marked innenfor flere medlemsstater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor innenfor flere medlemsstater ikke er eller ikke lenger er forenelige med det indre marked, kan Kommisjonen undersøke denne økonomiske sektoren eller bruken av det berørte støtteinstrumentet i flere medlemsstater. I forbindelse med undersøkelsen kan Kommisjonen anmode medlemsstatene og/eller de berørte foretakene eller sammenslutningene av foretak om å gi opplysningene som er nødvendige for anvendelsen av artikkel 107 og 108 i TEUV, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet.

Kommisjonen skal begrunne undersøkelsen og valg av mottakere i alle anmodninger om opplysninger i henhold til denne artikkel.

Kommisjonen skal offentliggjøre en rapport om resultatene av sin undersøkelse av bestemte økonomiske sektorer eller av bestemte støtteinstrumenter i flere medlemsstater, og skal oppfordre medlemsstatene og alle berørte foretak eller sammenslutninger av foretak til å framlegge merknader.

2. Opplysninger som innhentes fra sektorundersøkelser, kan anvendes innenfor rammen av denne forordnings prosedyrer.
3. Artikkel 5, 7 og 8 i denne forordning får tilsvarende anvendelse.

Kapittel IX

Kontroll

Artikkel 26

Årlige rapporter

1. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen årlige rapporter om alle eksisterende støtteordninger som ikke er underlagt en særlig rapporteringsplikt etter en betinget beslutning truffet i henhold til artikkel 9 nr. 4.

2. Dersom en medlemsstat tross purring unnlater å framlegge en årlig rapport, kan Kommisjonen handle i samsvar med artikkel 22 med hensyn til den aktuelle støtteordningen.

Artikkel 27

Kontroll på stedet

1. Dersom Kommisjonen er i alvorlig tvil om hvorvidt beslutninger om ikke å gjøre innsigelse, positive beslutninger eller betingede beslutninger med hensyn til individuell støtte overholdes, skal den berørte medlemsstaten, etter å ha fått anledning til å framlegge sine merknader, tillate Kommisjonen å foreta kontroller på stedet.
2. Ved kontroll av om den aktuelle beslutningen er overholdt, skal Kommisjonens representanter som har fullmakt, ha myndighet til å
 - a) få adgang til alle lokaler og all grunn som tilhører det aktuelle foretaket,
 - b) be om muntlige forklaringer på stedet,
 - c) kontrollere bøker og andre forretningsdokumenter og til å ta eller be om kopier.
 Kommisjonen kan eventuelt bistås av uavhengige sakkyndige.
3. Kommisjonen skal i god tid underrette den berørte medlemsstaten skriftlig om kontrollen på stedet og om identiteten til de representanter og sakkyndige som har fått fullmakt til å foreta den. Dersom medlemsstaten har behørig begrunnede innvendinger mot Kommisjonens valg av sakkyndige, skal de sakkyndige oppnevnes etter avtale med nevnte medlemsstat. Kommisjonens representanter og sakkyndige som har fått fullmakt til å foreta kontrollen på stedet, skal ved ankomsten framlegge en skriftlig fullmakt som angir gjenstanden for og formålet med kontrollen.
4. Representanter for medlemsstaten på hvis territorium kontrollen skal foretas, kan være til stede under kontrollen.
5. Kommisjonen skal gi medlemsstaten en kopi av enhver rapport som utarbeides etter kontrollen.
6. Dersom et foretak motsetter seg en kontroll pålagt ved en beslutning truffet av Kommisjonen i henhold til denne artikkel, skal den berørte medlemsstaten yte representantene og de sakkyndige som har fått fullmakt fra Kommisjonen, den bistand som er nødvendig for at de skal kunne utføre kontrollen.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Artikkel 28

Manglende overholdelse av beslutninger og dommer

1. Dersom den berørte medlemsstaten ikke overholder en betinget eller negativ beslutning, særlig i tilfeller som omhandlet i artikkel 16 i denne forordning, kan Kommisjonen forelegge saken direkte for Den europeiske unions domstol i samsvar med artikkel 108 nr. 2 i TEUV.
2. Dersom Kommisjonen anser at den berørte medlemsstaten ikke har overholdt en dom avsagt av Den europeiske unions domstol, kan Kommisjonen forfølge saken i samsvar med artikkel 260 i TEUV.

Kapittel X

Samarbeid med nasjonale domstoler

Artikkel 29

Samarbeid med nasjonale domstoler

1. Ved anvendelse av artikkel 107 nr. 1 og artikkel 108 i TEUV kan medlemsstatenes domstoler anmode Kommisjonen om å oversende opplysninger den har i sin besittelse, eller uttalelser om spørsmål som gjelder anvendelsen av statsstøttereglene.
2. Dersom det er nødvendig for en ensartet anvendelse av artikkel 107 nr. 1 eller artikkel 108 i TEUV, kan Kommisjonen på eget initiativ framlegge skriftlige merknader for de av medlemsstatenes domstoler som har ansvar for anvendelsen av statsstøttereglene. Med tillatelse fra den berørte domstolen kan den også framlegge muntlige merknader.

Kommisjonen skal underrette den berørte medlemsstaten om at den har til hensikt å framlegge merknader, før den framlegger dem formelt.

Bare når formålet er å utarbeide merknader, kan Kommisjonen anmode medlemsstatens relevante domstol om å oversende de dokumentene som domstolen har tilgjengelig, og som er nødvendige for Kommisjonens vurdering av spørsmålet.

Kapittel XI

Felles bestemmelser

Artikkel 30

Taushetsplikt

Kommisjonen og medlemsstatene, deres tjenestemenn og andre ansatte, herunder uavhengige sakkyndige oppnevnt av Kommisjonen, skal ikke gi videre opplysninger som de har innhentet i anvendelsen av denne forordning, og som er underlagt taushetsplikt.

Artikkel 31

Beslutningenes adressater

1. Beslutningene som treffes i henhold til artikkel 7 nr. 7, artikkel 8 nr. 1 og 2 og artikkel 9 nr. 9, skal rettes til det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak. Kommisjonen skal uten opphold underrette adressaten om beslutningene og gi adressaten mulighet til å meddele Kommisjonen hvilke opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.
2. Alle andre beslutninger som treffes av Kommisjonen i henhold til kapittel II, III, V, VI og IX, skal rettes til den berørte medlemsstaten. Kommisjonen skal uten opphold underrette den berørte medlemsstaten om dem og gi medlemsstaten mulighet til å meddele Kommisjonen hvilke opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.

Artikkel 32

Kunngjøring av beslutninger

1. Kommisjonen skal i *Den europeiske unions tidende* kunngjøre en kortfattet melding om de beslutningene den har truffet i henhold til artikkel 4 nr. 2 og 3 og artikkel 22 sammenholdt med artikkel 23 nr. 1. Av meldingen skal det framgå at det er mulig å få en kopi av beslutningene på deres originalspråk.
2. Kommisjonen skal i *Den europeiske unions tidende* kunngjøre de beslutningene den trefte i henhold til artikkel 4 nr. 4, på deres originalspråk. I de utgavene av EUT som offentliggjøres på andre språk enn beslutningens originalspråk, skal originalbeslutningen følges av et dekkende sammendrag på den aktuelle EUT-utgavens språk.
3. Kommisjonen skal i *Den europeiske unions tidende* kunngjøre de beslutningene den trefte

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

fer i henhold til artikkel 8 nr. 1 og 2 og artikkel 9.

4. I de tilfeller der artikkel 4 nr. 6 eller artikkel 10 nr. 2 får anvendelse, skal det i *Den europeiske unions tidende* kunngjøres en kortfattet melding.
5. Rådet kan enstemmig vedta å kunngjøre i *Den europeiske unions tidende* de beslutninger som er truffet i henhold til artikkel 108 nr. 2 tredje ledd i TEUV.

Artikkel 33

Gjennomføringsbestemmelser

Kommisjonen skal etter prosedyren fastsatt i artikkel 34 ha myndighet til å vedta gjennomføringsbestemmelser om

- a) form, innhold og andre enkeltheter i meldinger,
- b) form, innhold og andre enkeltheter i årlige rapporter,
- c) form, innhold og andre enkeltheter i klager inngitt i samsvar med artikkel 12 nr. 1 og artikkel 24 nr. 2,
- d) enkeltheter i forbindelse med frister og beregning av frister og
- e) rentesatsen nevnt i artikkel 16 nr. 2.

Artikkel 34

Samråd med Den rådgivende komité for statsstøtte

1. Før Kommisjonen vedtar eventuelle gjennomføringsbestemmelser i henhold til artikkel 33, skal den rådføre seg med Den rådgivende komité for statsstøtte opprettet ved rådsforordning (EU) 2015/1588⁴ («komiteen»).
2. Samrådet med komiteen skal finne sted på et møte sammenkalt av Kommisjonen. Utkast og dokumenter som skal undersøkes, skal være vedlagt møteinnkallingen. Møtet skal finne sted tidligst to måneder etter at møteinnkallingen

er sendt ut. Dette tidsrommet kan reduseres i hastetilfeller.

3. Kommisjonens representant skal framlegge for komiteen et utkast til tiltak som skal treffes. Komiteen skal uttale seg om utkastet, om nødvendig ved avstemning, innen en frist som lederen kan fastsette etter hvor mye saken haster.
4. Uttalelsen skal protokollføres. I tillegg skal hver medlemsstat ha rett til å anmode om å få sitt standpunkt protokollført. Komiteen kan anbefale at denne uttalelsen kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.
5. Kommisjonen skal i størst mulig grad ta hensyn til komiteens uttalelse. Kommisjonen skal underrette komiteen om på hvilken måte den har tatt hensyn til uttalelsen.

Artikkel 35

Oppheving

Forordning (EF) nr. 659/1999 oppheves.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg II.

Artikkel 36

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel 13. juli 2015.

For Rådet

F. ETGEN

Formann

⁴ Rådsforordning (EU) 2015/1588 av 13. juli 2015 om anvendelse av artikkel 107 og 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte på visse kategorier horisontal statsstøtte (se EUT L 248 av 24.09.2015, s. 1.).

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

VEDLEGG I

Opphevet forordning med liste over endringer

Rådsforordning (EF) nr. 659/1999	(EFT L 83 av 27.3.1999, s. 1)
Punkt 5.6 i vedlegg II til tiltredelsesakten fra 2003	
Rådsforordning (EF) nr. 1791/2006	(EUT L 363 av 20.12.2006, s. 1)
Rådsforordning (EU) nr. 517/2013	(EUT L 158 av 10.6.2013, s. 1)
Rådsforordning (EU) nr. 734/2013	(EUT L 204 av 31.7.2013, s. 15)

VEDLEGG II

Sammenligningstabell

Forordning (EF) nr. 659/1999	Denne forordning
Artikkel 1–6	Artikkel 1–6
Artikkel 6a	Artikkel 7
Artikkel 6b	Artikkel 8
Artikkel 7	Artikkel 9
Artikkel 8	Artikkel 10
Artikkel 9	Artikkel 11
Artikkel 10	Artikkel 12
Artikkel 11 nr. 1	Artikkel 13 nr. 1
Artikkel 11 nr. 2 første ledd innledende tekst	Artikkel 13 nr. 2 første ledd innledende tekst
Artikkel 11 nr. 2 første ledd første strekpunkt	Artikkel 13 nr. 2 første ledd bokstav a)
Artikkel 11 nr. 2 første ledd annet strekpunkt	Artikkel 13 nr. 2 første ledd bokstav b)
Artikkel 11 nr. 2 første ledd tredje strekpunkt	Artikkel 13 nr. 2 første ledd bokstav c)
Artikkel 11 nr. 2 annet, tredje og fjerde ledd	Artikkel 13 nr. 2 annet, tredje og fjerde ledd
Artikkel 12	Artikkel 14
Artikkel 13	Artikkel 15
Artikkel 14	Artikkel 16
Artikkel 15	Artikkel 17
Artikkel 15a	Artikkel 18
Artikkel 15b	Artikkel 19
Artikkel 16	Artikkel 20
Artikkel 17	Artikkel 21
Artikkel 18	Artikkel 22
Artikkel 19	Artikkel 23
Artikkel 20	Artikkel 24

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Forordning (EF) nr. 659/1999	Denne forordning
Artikkel 20a	Artikkel 25
Artikkel 21	Artikkel 26
Artikkel 22	Artikkel 27
Artikkel 23	Artikkel 28
Artikkel 23a	Artikkel 29
Artikkel 24	Artikkel 30
Artikkel 25	Artikkel 31
Artikkel 26 nr. 1 og 2	Artikkel 32 nr. 1 og 2
Artikkel 26 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 32 nr. 3
Artikkel 26 nr. 3	Artikkel 32 nr. 3
Artikkel 26 nr. 4	Artikkel 32 nr. 4
Artikkel 26 nr. 5	Artikkel 32 nr. 5
Artikkel 27	Artikkel 33
Artikkel 28	—
Artikkel 29	Artikkel 34
—	Artikkel 35
Artikkel 30	Artikkel 36
—	Vedlegg I
—	Vedlegg II

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Vedlegg 3

EØS-komiteens beslutning nr. [...] av [...] om endring av EØS-avtalens protokoll 26 om myndighet og oppgaver for EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med statsstøtte

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98, og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 om endring av forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93¹ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 2) Rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte² skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 3) Forordning (EU) 2015/1589 opphever rådsforordning (EF) nr. 659/1999³, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 4) EØS-avtalens protokoll 26 bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens protokoll 26 gjøres følgende endringer:

1. I artikkel 2 nr. 1 (rådsforordning (EF) nr. 659/1999) skal nytt strekpunkt lyde:
 ”– **32013 R 0734:** Rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 (EUT L 204 av 31.7.2013, s. 15).”
2. Teksten i artikkel 2 nr. 1 (rådsforordning (EF) nr. 659/1999) skal lyde:

”**32015 R 1589:** Rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (EUT L 248 av 24.9.2015, s. 9).”

Artikkel 2

Teksten til forordning (EU) nr. 734/2013 og (EU) 2015/1589 på islandsk og norsk, som skal kunngjøres i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft [...], forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt⁴.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel [...]

<i>For EØS-komiteen</i>	<i>EØS-komiteens</i>
<i>Formann</i>	<i>sekretærer</i>
[...]	[...]

¹ EUT L 204 av 31.7.2013, s. 15.

² EUT L 248 av 24.9.2015, s. 9.

³ EUT L 83 av 27.3.1999, s. 1.

⁴ [Ingen forfatningsrettslige krav angitt.] [Forfatningsrettslige krav angitt.]

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Vedlegg 4

Agreement amending protocol 3 to the Agreement between the EFTA states on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice

THE REPUBLIC OF ICELAND
THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN
THE KINGDOM OF NORWAY

Having regard to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice, hereinafter referred to as the Surveillance and Court Agreement, and in particular Article 49 thereof,

Having consulted the EFTA Surveillance Authority,

Having regard to Council Regulation (EU) No 734/2013 of 22 July 2013 amending Regulation (EC) No 659/1999 laying down detailed rules for the application of Article 93 of the EC Treaty,

Having regard to Council Regulation (EU) 2015/1589 of 13 July 2015 laying down detailed rules for the application of Article 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union (codification),

Having regard to the Decision No xx of the EEA Joint Committee of xx amending Protocol 26 (State Aid) to the EEA Agreement,

Whereas, therefore, Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement should be amended,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Part II of Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement shall be replaced by the text as specified in the Annex to this Agreement.

Avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol

REPUBLIKKEN ISLAND, FYRSTEDØMMET
LIECHTENSTEIN OG KONGERIKET NORGE

HAR under henvisning til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (heretter kalt «overvåknings- og domstolsavtalen»), særlig artikkel 49,

etter samråd med EFTAs overvåkningsorgan,

under henvisning til rådsforordning (EU) nr. 734/2013 av 22. juli 2013 om endring av forordning (EF) nr. 659/1999 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93,

under henvisning til rådsforordning (EU) 2015/1589 av 13. juli 2015 om fastsettelse av nærmere regler for anvendelsen av artikkel 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (kodifisering),

under henvisning til EØS-komiteens beslutning nr. [./.] av [...] om endring av EØS-avtalens protokoll 26 (Statsstøtte),

og at protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen derfor bør endres.

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

Del II i protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen skal erstattes med teksten angitt i vedlegget til denne avtalen.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Article 2

1. This Agreement, drawn up in a single copy and authentic in the English language, shall be approved by the EFTA States in accordance with their respective constitutional requirements.

Before the end of a period of six months from its entry into force, this Agreement shall be drawn up and authenticated in German, Icelandic and Norwegian.

2. This Agreement shall be deposited with the Government of Norway which shall notify all other EFTA States. The instruments of acceptance shall be deposited with the Government of Norway which shall notify all other EFTA States.
3. This Agreement shall enter into force on the day all instruments of acceptance have been deposited by the EFTA States, or on the day the corresponding Decision of the EEA Joint Committee amending Protocol 26 to the EEA Agreement enters into force, whichever date is the later.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Brussels, xx.

... FOR THE REPUBLIC OF ICELAND
 ... FOR THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN
 ... FOR THE KINGDOM OF NORWAY

Annex to Agreement amending protocol 3 to the Agreement between the EFTA states on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice

The text of Part II of Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement shall be replaced by the following:

PART II, Implementing provisions, Chapter I, Procedural rules for the implementation of Article 1 in Part 1,

Artikkel 2

1. Denne avtalen, som er utarbeidet i ett eksemplar med gyldighet på engelsk, skal godkjennes av EFTA-statene i samsvar med deres forfatningsrettslige krav.

Innen seks måneder etter at denne avtalen er trådt i kraft, skal den utarbeides og gis samme gyldighet på tysk, islandsk og norsk.

2. Denne avtalen skal deponeres hos Kongeriket Norges regjering, som skal underrette de øvrige EFTA-statene. Godtakelsesdokumentene skal deponeres hos Kongeriket Norges regjering, som skal underrette de øvrige EFTA-statene.
3. Denne avtalen trer i kraft den dagen alle godtakelsesdokumentene er deponert av EFTA-statene, eller den dagen EØS-komiteens beslutning om endring av protokoll 26 til EØS-avtalen trer i kraft, avhengig av hvilken dato som kommer sist.

TIL BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som har behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtalen.

Utferdiget i Brussel [...].

... FOR REPUBLIKKEN ISLAND
 ... FOR FYRSTEDØMMET LIECHTENSTEIN
 ... FOR KONGERIKET NORGE

Vedlegg til avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol

Teksten i del II i protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen erstattes med følgende:

«Del II gjennomføringsbestemmelser kapittel i saksbehandlingsregler for gjennomføringen av artikkel 1 i del i avsnitt i generelt

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Section I

General

Article 1

Definitions

For the purpose of this Chapter:

- (a) 'aid' shall mean any measure fulfilling all the criteria laid down in Article 61(1) of the EEA Agreement;
- (b) 'existing aid' shall mean:
 - (i) all aid which existed prior to the entry into force of the EEA Agreement in the respective EFTA States, that is to say, aid schemes and individual aid which were put into effect before, and are still applicable after, the entry into force of the EEA Agreement;
 - (ii) authorised aid, that is to say, aid schemes and individual aid which have been authorised by the EFTA Surveillance Authority or, by common accord as laid down in Part I, Article 1 (2) subparagraph 3, by the EFTA States.
 - (iii) aid which is deemed to have been authorised pursuant to Article 4(6) of this Chapter as set out in the Agreement between the EFTA States amending Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement of 10 December 2001, or to Article 4(6) of this Chapter or prior to the Agreement between the EFTA States amending Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement of 10 December 2001 but in accordance with this procedure;
 - (iv) aid which is deemed to be existing aid pursuant to Article 17 of this Chapter;
 - (v) aid which is deemed to be an existing aid because it can be established that at the time it was put into effect it did not constitute an aid, and subsequently became an aid due to the evolution of the European Economic Area and without having been altered by the EFTA State. Where certain measures become aid following the liberalisation of an activity by EEA law, such measures shall not be considered as existing aid after the date fixed for liberalisation;
- (c) 'new aid' shall mean all aid, that is to say, aid schemes and individual aid, which is not existing aid, including alterations to existing aid;
- (d) 'aid scheme' shall mean any act on the basis of which, without further implementing measures being required, individual aid awards may

Avsnitt I

Generelt

Artikkel 1

Definisjoner

I dette kapittel menes med

- (a) «støtte» ethvert tiltak som oppfyller samtlige kriterier fastsatt i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1,
- (b) «eksisterende støtte»
 - (i) all støtte som eksisterte før EØS-avtalen trådte i kraft i vedkommende EFTA-stat, dvs. støtteordninger og individuell støtte som var iverksatt før og som fortsatt gjelder etter EØS-avtalens ikrafttredelse,
 - (ii) godkjent støtte, dvs. støtteordninger og individuell støtte som er godkjent av EFTAs overvåkningsorgan eller, ved felles overenskomst som fastsatt i del I artikkel 1 nr. 2 tredje ledd, av EFTA-statene,
 - (iii) støtte som anses for å være godkjent i samsvar med artikkel 4 nr. 6 i dette kapittel som fastsatt i avtalen mellom EFTA-statene om endring av protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen av 10. desember 2001, eller med artikkel 4 nr. 6 i dette kapittel, eller før avtalen mellom EFTA-statene om endring av protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen av 10. desember 2001, men i samsvar med denne framgangsmåten,
 - (iv) støtte som anses som eksisterende støtte i henhold til artikkel 17 i dette kapittel,
 - (v) støtte som anses som eksisterende støtte fordi det kan godtgjøres at den ikke utgjorde statsstøtte på tidspunktet da den ble iverksatt, og som uten å ha blitt endret av EFTA-staten deretter er blitt en form for støtte på grunn av utviklingen i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde. Der som visse tiltak blir til støtte som følge av at en virksomhet liberaliseres av EØS-retten, skal slike tiltak ikke anses som eksisterende støtte etter datoen som er fastsatt for liberaliseringen,
- (c) «ny støtte» all støtte, dvs. støtteordninger eller individuell støtte som ikke er eksisterende støtte, herunder endringer i eksisterende støtte,
- (d) «støtteordning» enhver rettsakt som uten at det kreves ytterligere gjennomføringstiltak, gir grunnlag for å gi individuell støtte til fore-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

be made to undertakings defined within the act in a general and abstract manner and any act on the basis of which aid which is not linked to a specific project may be awarded to one or several undertakings for an indefinite period of time and/or for an indefinite amount;

- (e) 'individual aid' shall mean aid that is not awarded on the basis of an aid scheme and notifiable awards of aid on the basis of an aid scheme;
- (f) 'unlawful aid' shall mean new aid put into effect in contravention of Article 1(3) in Part I;
- (g) 'misuse of aid' shall mean aid used by the beneficiary in contravention of a decision taken pursuant to Article 4(3) or Article 7(3) or (4) of this Chapter as set out in the Agreement between the EFTA States amending Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement of 10 December 2001, or Article 4(3) or Article 9(3) or (4) of this Chapter.
- (h) 'interested party' shall mean any State being a Contracting Party to the EEA Agreement and any person, undertaking or association of undertakings whose interests might be affected by the granting of aid, in particular the beneficiary of the aid, competing undertakings and trade associations.

tak som er definert i rettsakten på en generell og abstrakt måte, samt enhver rettsakt som gir grunnlag for at støtte som ikke er knyttet til et særskilt prosjekt, kan gis til ett eller flere foretak for et ubestemt tidsrom og/eller for et ubestemt beløp,

- (e) «individuell støtte» støtte som ikke gis på grunnlag av en støtteordning, og meldepliktig støtte som gis på grunnlag av en støtteordning,
- (f) «ulovlig støtte» ny støtte som iverksettes i strid med artikkel 1 nr. 3 i del I,
- (g) «uriktig brukt støtte» støtte brukt av mottakeren i strid med et vedtak som er gjort i henhold til artikkel 4 nr. 3 eller artikkel 7 nr. 3 eller 4 i dette kapittel, som fastsatt i avtalen mellom EFTA-statene om endring av protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen av 10. desember 2001, eller artikkel 4 nr. 3 eller artikkel 9 nr. 3 eller 4 i dette kapittel,
- (h) «berørt part» enhver stat som er en avtalepart i EØS-avtalen, og enhver person, ethvert foretak eller enhver foretakssammenslutning hvis interesser vil kunne bli berørt ved at det gis støtte, særlig støttemottakeren, konkurrerende foretak og yrkessammenslutninger.

Section II

Procedure regarding notified aid

Article 2

Notification of new aid

1. Save as otherwise provided in this Protocol or relevant provisions of the EEA Agreement, any plans to grant new aid shall be notified to the EFTA Surveillance Authority in sufficient time by the EFTA State concerned. The EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State concerned without delay of the receipt of a notification.
2. In a notification, the EFTA State concerned shall provide all necessary information in order to enable the EFTA Surveillance Authority to take a decision pursuant to Articles 4 and 7 of this Chapter (hereinafter referred to as 'complete notification').

Article 3

Standstill clause

Aid notifiable pursuant to Article 2(1) of this Chapter shall not be put into effect before the EFTA Sur-

Avsnitt II

Framgangsmåte ved meldt støtte

Artikkel 2

Melding av ny støtte

1. Med mindre annet er fastsatt i denne protokoll eller relevante bestemmelser i EØS-avtalen, skal alle planer om å gi ny støtte i god tid meldes til EFTAs overvåkningsorgan av den berørte EFTA-staten. EFTAs overvåkningsorgan skal uten opphold underrette den berørte EFTA-staten om at det har mottatt meldingen.
2. I meldingen skal den berørte EFTA-staten framlegge alle de opplysningene som er nødvendige for at EFTAs overvåkningsorgan skal kunne gjøre vedtak i henhold til artikkel 4 og 7 i dette kapittel (heretter kalt «fullstendig melding»).

Artikkel 3

Klausul om midlertidig stans

Støtte som skal meldes etter artikkel 2 nr. 1 i dette kapittel, kan iverksettes bare dersom EFTAs over-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

veillance Authority has taken, or is deemed to have taken, a decision authorising such aid.

våkningsorgan har gjort vedtak eller anses for å ha gjort vedtak om godkjenning av slik støtte.

Article 4

Preliminary examination of the notification and decisions of the EFTA Surveillance Authority

1. The EFTA Surveillance Authority shall examine the notification as soon as it is received. Without prejudice to Article 10 of this Chapter, the EFTA Surveillance Authority shall take a decision pursuant to paragraphs 2, 3 or 4 of this Article.
2. Where the EFTA Surveillance Authority, after a preliminary examination, finds that the notified measure does not constitute aid, it shall record that finding by way of a decision.
3. Where the EFTA Surveillance Authority, after a preliminary examination, finds that no doubts are raised as to the compatibility with the functioning of the EEA Agreement of a notified measure, in so far as it falls within the scope of Article 61(1) of the EEA Agreement, it shall decide that the measure is compatible with the functioning of the EEA Agreement (hereinafter referred to as a 'decision not to raise objections'). The decision shall specify which exception under the EEA Agreement has been applied.
4. Where the EFTA Surveillance Authority, after a preliminary examination, finds that doubts are raised as to the compatibility with the functioning of the EEA Agreement of a notified measure, it shall decide to initiate proceedings pursuant to Article 1(2) in Part I (hereinafter referred to as a 'decision to initiate the formal investigation procedure').
5. The decisions referred to in paragraphs 2, 3 and 4 shall be taken within two months. That period shall begin on the day following the receipt of a complete notification. The notification will be considered as complete if, within two months from its receipt, or from the receipt of any additional information requested, the EFTA Surveillance Authority does not request any further information. The period can be extended with the consent of both the EFTA Surveillance Authority and the EFTA State concerned. Where appropriate, the EFTA Surveillance Authority may fix shorter time limits.
6. Where the EFTA Surveillance Authority has not taken a decision in accordance with paragraphs 2, 3 or 4 within the period laid down in paragraph 5, the aid shall be deemed to have

Artikkel 4

Foreløpig gransking av meldingen og EFTAs overvåkningsorgans vedtak

1. EFTAs overvåkningsorgan skal granske meldingen så snart den er mottatt. Med forbehold for artikkel 10 i dette kapittel skal EFTAs overvåkningsorgan gjøre vedtak i henhold til nr. 2, 3 eller 4 i denne artikkel.
2. Dersom EFTAs overvåkningsorgan etter en foreløpig gransking fastslår at det meldte tiltaket ikke utgjør støtte, skal det gjøre dette kjent gjennom et vedtak.
3. Dersom EFTAs overvåkningsorgan etter en foreløpig gransking fastslår at et meldt tiltak, såfremt det hører inn under virkeområdet for EØS-avtalens artikkel 61 nr. 1, ikke gir grunn til tvil om at det er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, skal det gjøre vedtak om at tiltaket er forenlig med EØS-avtalens virkemåte (heretter kalt «vedtak om ikke å gjøre innsigelse»). I vedtaket skal det presiseres hvilket unntak i EØS-avtalen som er blitt anvendt.
4. Dersom EFTAs overvåkningsorgan etter en foreløpig gransking fastslår at et meldt tiltak gir grunn til tvil om hvorvidt det er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, skal det gjøre vedtak om å innlede framgangsmåten fastsatt i artikkel 1 nr. 2 i del I (heretter kalt «vedtak om å innlede framgangsmåte for formell gransking»).
5. Vedtakene nevnt i nr. 2, 3 og 4 skal gjøres innen to måneder. Denne fristen skal løpe fra dagen etter at fullstendig melding er mottatt. Meldingen skal anses som fullstendig dersom EFTAs overvåkningsorgan innen to måneder etter å ha mottatt meldingen eller de tilleggsopplysningene den måtte ha anmodet om, ikke anmoder om flere opplysninger. Fristen kan forlenges etter samtykke fra både EFTAs overvåkningsorgan og den berørte EFTA-staten. EFTAs overvåkningsorgan kan eventuelt fastsette kortere frister.
6. Dersom EFTAs overvåkningsorgan ikke har gjort vedtak i samsvar med nr. 2, 3 eller 4 innen fristen fastsatt i nr. 5, skal støtten anses som godkjent av EFTAs overvåkningsorgan.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

been authorised by the EFTA Surveillance Authority. The EFTA State concerned may thereupon implement the measures in question after giving the EFTA Surveillance Authority prior notice thereof, unless the EFTA Surveillance Authority takes a decision pursuant to this Article within a period of 15 working days following receipt of the notice.

Den berørte EFTA-staten kan da iverksette de aktuelle tiltakene etter på forhånd å ha underrettet EFTAs overvåkningsorgan, med mindre EFTAs overvåkningsorgan gjør vedtak i henhold til denne artikkel innen en frist på 15 virkedager etter at underretningen er mottatt.

Article 5

Request for information made to the notifying Member State

1. Where the EFTA Surveillance Authority considers that information provided by the EFTA State concerned with regard to a measure notified pursuant to Article 2 of this Chapter is incomplete, it shall request all necessary additional information. Where an EFTA State responds to such a request, the EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State of the receipt of the response.
2. Where the EFTA State concerned does not provide the information requested within the period prescribed by the EFTA Surveillance Authority or provides incomplete information, the EFTA Surveillance Authority shall send a reminder, allowing an appropriate additional period within which the information shall be provided.
3. The notification shall be deemed to be withdrawn if the requested information is not provided within the prescribed period, unless before the expiry of that period, either the period has been extended with the consent of both the EFTA Surveillance Authority and the EFTA State concerned, or the EFTA State concerned, in a duly reasoned statement, informs the EFTA Surveillance Authority that it considers the notification to be complete because the additional information requested is not available or has already been provided. In that case, the period referred to in Article 4(5) of this Chapter shall begin on the day following receipt of the statement. If the notification is deemed to be withdrawn, the EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State thereof.

Article 6

Formal investigation procedure

1. The decision to initiate the formal investigation procedure shall summarise the relevant issues of fact and law, shall include a prelimi-

Artikkel 5

Anmodning om opplysninger rettet til meldermedlemsstaten

1. Dersom EFTAs overvåkningsorgan anser at de opplysningene den berørte EFTA-staten har framlagt om et tiltak meldt i henhold til artikkel 2 i dette kapittel er ufullstendige, skal det anmode om alle nødvendige tilleggsopplysninger. Dersom en EFTA-stat besvarer en slik anmodning, skal EFTAs overvåkningsorgan underrette EFTA-staten om at svaret er mottatt.
2. Dersom den berørte EFTA-staten ikke framlegger opplysningene det anmodes om innen fristen fastsatt av EFTAs overvåkningsorgan eller framlegger ufullstendige opplysninger, skal EFTAs overvåkningsorgan sende en purring der det fastsetter en passende utvidet frist for framlegging av opplysningene.
3. Dersom de ønskede opplysningene ikke er framlagt innen den fastsatte fristen, skal meldingen anses for å være trukket tilbake, med mindre fristen er blitt forlenget etter avtale mellom EFTAs overvåkningsorgan og den berørte EFTA-staten, eller den berørte EFTA-staten innen utløpet av den fastsatte fristen ved en behørig begrunnet erklæring underretter EFTAs overvåkningsorgan om at den anser meldingen for å være fullstendig, siden de ønskede tilleggsopplysningene ikke er tilgjengelige eller allerede er blitt framlagt. I så fall begynner fristen nevnt i artikkel 4 nr. 5 i dette kapittel å løpe dagen etter at erklæringen er mottatt. Dersom meldingen anses for å være trukket tilbake, skal EFTAs overvåkningsorgan underrette EFTA-staten om dette.

Artikkel 6

Framgangsmåte for formell gransking

1. Vedtaket om å innlede en framgangsmåte for formell gransking skal inneholde et sammendrag av de relevante faktiske og rettslige

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

nary assessment of the EFTA Surveillance Authority as to the aid character of the proposed measure and shall set out the doubts as to its compatibility with the functioning of the EEA Agreement. The decision shall call upon the EFTA State concerned and upon other interested parties to submit comments within a prescribed period which shall normally not exceed one month. In duly justified cases, the EFTA Surveillance Authority may extend the prescribed period.

2. The comments received shall be submitted to the EFTA State concerned. If an interested party so requests, on grounds of potential damage, its identity shall be withheld from the EFTA State concerned. The EFTA State concerned may reply to the comments submitted within a prescribed period which shall normally not exceed one month. In duly justified cases, the EFTA Surveillance Authority may extend the prescribed period.

Article 7

Request for information made to other sources

1. After the initiation of the formal investigation procedure provided for in Article 6, in particular as regards technically complex cases subject to substantive assessment, the EFTA Surveillance Authority may, if the information provided by an EFTA State concerned during the course of the preliminary investigation is not sufficient, request any other EFTA State, an undertaking or an association of undertakings to provide all market information necessary to enable the EFTA Surveillance Authority to complete its assessment of the measure at stake taking due account of the principle of proportionality, in particular for small and medium-sized enterprises.
2. The EFTA Surveillance Authority may request information only:
 - (a) if it is limited to formal investigation procedures that have been identified by the EFTA Surveillance Authority as being ineffective to date; and
 - (b) in so far as aid beneficiaries are concerned, if the EFTA State concerned agrees to the request.
3. The undertakings or associations of undertakings providing information following a request by the EFTA Surveillance Authority for market information based on paragraphs 6 and 7 shall submit their answer simultaneously to the

omstendighetene og EFTAs overvåkningsorgans foreløpige vurdering av om det foreslåtte tiltaket kan sies å ha karakter av støtte, og angi grunnene til at tiltakets forenlighet med EØS-avtalens virkemåte betviles. I vedtaket skal den berørte EFTA-staten og øvrige berørte parter oppfordres til å framlegge sine merknader innen en fastsatt frist, som normalt ikke skal overstige én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan EFTAs overvåkningsorgan forlenge den fastsatte fristen.

2. De mottatte merknadene skal oversendes den berørte EFTA-staten. En berørt part kan, av hensyn til mulige skadevirkninger, anmode om at dens identitet ikke avdekkes for den berørte EFTA-staten. Den berørte EFTA-staten kan svare på de merknadene som er oversendt innen en fastsatt frist som normalt ikke skal overstige én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan EFTAs overvåkningsorgan forlenge den fastsatte fristen.

Artikkel 7

Anmodning om opplysninger rettet til andre kilder

1. Etter innledningen av framgangsmåten for formell gransking fastsatt i artikkel 6, særlig når det gjelder teknisk kompliserte saker som er underlagt av en grundig vurdering, kan EFTAs overvåkningsorgan, dersom opplysningene som framlegges av en EFTA-medlemsstat i løpet av den foreløpige granskningen, ikke er tilstrekkelige, anmode enhver annen EFTA-stat, ethvert annet foretak eller sammenslutning av foretak om å framlegge alle markedsopplysninger som er nødvendige for at EFTAs overvåkningsorgan skal kunne fullføre sin vurdering av det aktuelle støttetiltaket, under behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet, særlig for små og mellomstore bedrifter.
2. EFTAs overvåkningsorgan kan anmode om opplysninger bare
 - a) dersom det er begrenset til framgangsmåter for formell gransking som EFTAs overvåkningsorgan har fastslått å være ineffektive så langt og,
 - b) når det gjelder støttemottakere, dersom den berørte EFTA-staten samtykker i anmodningen.
3. Foretakene eller sammenslutningene av foretak som framlegger opplysninger etter en anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan om markedsopplysninger i henhold til nr. 6 og 7, skal oversende sine svar samtidig til EFTAs

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

EFTA Surveillance Authority and to the EFTA State concerned, to the extent that the documents provided do not include information that is confidential vis-à-vis that EFTA State.

The EFTA Surveillance Authority shall steer and monitor the information transmission between the EFTA States, undertakings or associations of undertakings concerned, and verify the purported confidentiality of the information transmitted.

4. The EFTA Surveillance Authority shall request only information that is at the disposal of the EFTA State, undertaking or association of undertakings concerned by the request.
5. EFTA States shall provide the information on the basis of a simple request and within a time limit prescribed by the EFTA Surveillance Authority which should normally not exceed one month. Where an EFTA State does not provide the information requested within that period or provides incomplete information, the EFTA Surveillance Authority shall send a reminder.
6. The EFTA Surveillance Authority may, by simple request, require an undertaking or an association of undertakings to provide information. Where the EFTA Surveillance Authority sends a simple request for information to an undertaking or an association of undertakings, it shall state the legal basis and the purpose of the request, specify what information is required and prescribe a proportionate time limit within which the information is to be provided. It shall also refer to the fines provided for in Article 8(1) for supplying incorrect or misleading information.
7. The EFTA Surveillance Authority may, by decision, require an undertaking or an association of undertakings to provide information. Where the EFTA Surveillance Authority, by decision, requires an undertaking or an association of undertakings to supply information, it shall state the legal basis, the purpose of the request, specify what information is required and prescribe a proportionate time limit within which the information is to be provided. It shall also indicate the fines provided for in Article 8(1) and shall indicate the periodic penalties payments provided for in Article 8(2), as appropriate. In addition, it shall indicate the right of the undertaking or association of undertakings to have the decision reviewed by the EFTA Court.
8. When issuing a request under paragraph 1 or 6, or adopting a decision under paragraph 7,

overvåkningsorgan og til den berørte EFTA-staten, i den utstrekning de framlagte dokumentene ikke inneholder opplysninger som er fortrolige overfor den EFTA-staten.

EFTAs overvåkningsorgan skal lede og overvåke overføringen av opplysninger mellom de berørte EFTA-statene, foretakene eller sammenslutningene av foretak og kontrollere hvorvidt opplysningene som overføres faktisk må behandles fortrolig.

4. EFTAs overvåkningsorgan skal bare anmode om opplysninger som er til rådighet for den EFTA-staten, det foretaket eller den sammenslutningen av foretak som berøres av anmodningen.
5. EFTA-statene skal framlegge opplysningene på grunnlag av en enkel anmodning og innen en frist fastsatt av EFTAs overvåkningsorgan som normalt ikke bør overstige én måned. Dersom en EFTA-stat ikke framlegger opplysningene det anmodes om innen fristen, eller framlegger ufullstendige opplysninger, skal EFTAs overvåkningsorgan sende en purring.
6. EFTAs overvåkningsorgan kan ved en enkel anmodning be et foretak eller en sammenslutning av foretak om å framlegge opplysninger. Dersom EFTAs overvåkningsorgan sender en enkel anmodning om opplysninger til et foretak eller en sammenslutning av foretak, skal det angi det rettslige grunnlaget for og formålet med anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves og fastsette en passende frist for framlegging av opplysningene. Det skal også vise til bøtene fastsatt i artikkel 8 nr. 1 for framlegging av uriktige eller villedende opplysninger.
7. EFTAs overvåkningsorgan kan gjennom vedtak kreve at et foretak eller en sammenslutning av foretak framlegger opplysninger. Dersom EFTAs overvåkningsorgan gjennom vedtak krever at foretak eller en sammenslutning av foretak framlegger opplysninger, skal det angi det rettslige grunnlaget og formålet for anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en rimelig frist for framlegging av opplysningene. Det skal også vise til bøtene fastsatt i artikkel 8 nr. 1 og eventuelt til tvangsmulktene fastsatt i artikkel 8 nr. 2. I tillegg skal den vise til den rett foretaket eller sammenslutningen av foretak har til å bringe vedtaket inn for EFTA-domstolen for gjennomgang.
8. Når EFTAs overvåkningsorgan oversender en anmodning i henhold til nr. 1 eller 6 eller gjør

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

the EFTA Surveillance Authority shall also simultaneously provide the EFTA State concerned with a copy thereof. The EFTA Surveillance Authority shall indicate the criteria by which it selected the recipients of the request or decision.

9. The owners of the undertakings or their representatives, or, in the case of legal persons, companies, firms or associations having no legal personality, the persons authorised to represent them by law or by their constitution, shall supply on their behalf the information requested or required. Persons duly authorised to act may supply the information on behalf of their clients. The latter shall nevertheless be held fully responsible if the information supplied is incorrect, incomplete or misleading.

Article 8

Fines and periodic penalty payments

1. The EFTA Surveillance Authority may, if deemed necessary and proportionate, impose by decision on undertakings or associations of undertakings fines not exceeding 1 % of their total turnover in the preceding business year where they, intentionally or through gross negligence:
 - (a) supply incorrect or misleading information in response to a request made pursuant to Article 7(6);
 - (b) supply incorrect, incomplete or misleading information in response to a decision adopted pursuant to Article 7(7), or do not supply the information within the prescribed time limit.
2. The EFTA Surveillance Authority may, by decision, impose on undertakings or associations of undertakings periodic penalty payments where an undertaking or association of undertakings fails to supply complete and correct information as requested by the EFTA Surveillance Authority by decision adopted pursuant to Article 7 (7). The periodic penalty payments shall not exceed 5 % of the average daily turnover of the undertaking or association concerned in the preceding business year for each working day of delay, calculated from the date established in the decision, until it supplies complete and correct information as requested or required by the EFTA Surveillance Authority.
3. In fixing the amount of the fine or periodic penalty payment, regard shall be had to the

et vedtak i henhold til nr. 7, skal det samtidig gi den berørte EFTA-staten en kopi. EFTAs overvåkningsorgan skal vise til kriteriene for utvelgelsen av mottakerne av anmodningen eller vedtaket.

9. Plikt til å gi ønskede eller påkrevde opplysninger påligger foretakenes eiere eller deres representanter eller, når det gjelder juridiske personer, selskaper, foretak eller sammenslutninger som ikke er juridiske personer, de personene som i henhold til lov eller vedtekter har fullmakt til å representere dem. Personer med behørig fullmakt kan gi opplysningene på vegne av sine klienter. Sistnevnte har uansett det fulle ansvaret dersom opplysningene som gis, er ufullstendige, uriktige eller villedende.

Artikkel 8

Bøter og tvangsmulfter

1. EFTAs overvåkningsorgan kan, dersom det anses nødvendig og rimelig, ved vedtak ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak bøter på opptil 1 % av den samlede omsetningen i foregående regnskapsår dersom de forsettlig eller ved grov uaktsomhet
 - a) framlegger uriktige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 7 nr. 6,
 - b) framlegger uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på et vedtak gjort i henhold til artikkel 7 nr. 7, eller ikke framlegger opplysningene innen den fastsatte fristen.
2. EFTAs overvåkningsorgan kan ved vedtak ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulfter dersom et foretak eller en sammenslutning av foretak ikke framlegger fullstendige og riktige opplysninger som EFTAs overvåkningsorgan har anmodet om ved vedtak gjort i henhold til artikkel 7 nr. 7. Tvangsmulktene skal ikke overstige 5 % av det berørte foretakets eller sammenslutningens gjennomsnittlige daglige omsetning i foregående regnskapsår for hver virkedag fristen overskrides, beregnet fra det tidspunktet som er fastsatt i vedtaket, inntil foretaket eller sammenslutningen framlegger fullstendige og riktige opplysninger i henhold til EFTAs overvåkningsorgans krav.
3. Når botens eller tvangsmulktens størrelse fastsettes, skal det tas hensyn til overtredelsens

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

nature, gravity and duration of the infringement, taking due account of the principles of proportionality and appropriateness, in particular for small and medium-sized enterprises.

4. Where the undertakings or associations of undertakings have satisfied the obligation which the periodic penalty payment was intended to enforce, the EFTA Surveillance Authority may reduce the definitive amount of the periodic penalty payment compared to that under the original decision imposing periodic penalty payments. The EFTA Surveillance Authority may also waive any periodic penalty payment.
5. Before adopting any decision in accordance with paragraphs 1 or 2, the EFTA Surveillance Authority shall set a final deadline of two weeks to receive the missing market information from the undertakings or associations of undertakings concerned and also give them the opportunity of making known their views.
6. The EFTA Court shall have unlimited jurisdiction within the meaning of Article 35 of the Surveillance and Court Agreement to review fines or periodic penalty payments imposed by the EFTA Surveillance Authority. It may cancel, reduce or increase the fine or periodic penalty payment imposed.

art, grovhet og varighet, idet det tas behørig hensyn til prinsippene om forholdsmessighet og rimelighet, særlig for små og mellomstore bedrifter.

4. Dersom foretakene eller sammenslutningene av foretak har oppfylt den forpliktelsen som tvangsmulkten gjelder, kan EFTAs overvåkningsorgan redusere tvangsmulktens endelige størrelse til et mindre beløp enn i det opprinnelige vedtaket om å illegge tvangsmulkt. EFTAs overvåkningsorgan kan også gi avkall på enhver tvangsmulkt.
5. Før EFTAs overvåkningsorgan gjør et vedtak i samsvar med nr. 1 eller 2, skal det fastsette en siste frist på to uker for mottakelse av de manglende markedsopplysningene fra de berørte foretakene eller sammenslutningene av foretak, og også gi dem mulighet til å framlegge sine synspunkter.
6. EFTA-domstolen skal ha full domsmyndighet i henhold til artikkel 35 i overvåknings- og domstolsavtalen til å prøve EFTAs overvåkningsorgans vedtak om å illegge bøter eller tvangsmulkt. Den kan oppheve, redusere eller forhøye boten eller tvangsmulkten som er ilagt.

Article 9

Decisions of the EFTA Surveillance Authority to close the formal investigation procedure

1. Without prejudice to Article 10 of this Chapter, the formal investigation procedure shall be closed by means of a decision as provided for in paragraphs 2 to 5 of this Article.
2. Where the EFTA Surveillance Authority finds that, where appropriate following modification by the EFTA State concerned, the notified measure does not constitute aid, it shall record that finding by way of a decision.
3. Where the EFTA Surveillance Authority finds that, where appropriate following modification by the EFTA State concerned, the doubts as to the compatibility of the notified measure with the functioning of the EEA Agreement have been removed, it shall decide that the aid is compatible with the functioning of the EEA Agreement (hereinafter referred to as a 'positive decision'). That decision shall specify which exception under the EEA Agreement has been applied.
4. The EFTA Surveillance Authority may attach to a positive decision conditions subject to

Artikkel 9

EFTAs overvåkningsorgans vedtak om å avslutte framgangsmåten for formell gransking

1. Med forbehold for artikkel 10 i dette kapittel skal framgangsmåten for formell gransking avsluttes ved at det gjøres vedtak i samsvar med nr. 2–5 i denne artikkel.
2. Dersom EFTAs overvåkningsorgan fastslår at det meldte tiltaket, eventuelt etter å ha blitt endret av den berørte EFTA-staten, ikke utgjør støtte, skal det gjøre dette kjent gjennom et vedtak.
3. Dersom EFTAs overvåkningsorgan fastslår at tvilen om hvorvidt det meldte tiltaket er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, er fjernet, eventuelt etter å ha blitt endret av den berørte EFTA-staten, skal det gjøre vedtak om at støtten er forenlig med EØS-avtalens virkemåte (heretter kalt et «positivt vedtak»). I vedtaket skal det angis hvilket unntak i EØS-avtalen som har blitt anvendt.
4. EFTAs overvåkningsorgan kan knytte tiltak til et positivt vedtak om at støtten skal kunne

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

which an aid may be considered compatible with the functioning of the EEA Agreement and may lay down obligations to enable compliance with the decision to be monitored (hereinafter referred to as a 'conditional decision').

5. Where the EFTA Surveillance Authority finds that the notified aid is not compatible with the functioning of the EEA Agreement, it shall decide that the aid shall not be put into effect (hereinafter referred to as a 'negative decision').
 6. Decisions taken pursuant to paragraphs 2, 3, 4 and 5 shall be taken as soon as the doubts referred to in Article 4(4) of this Chapter have been removed. The EFTA Surveillance Authority shall as far as possible endeavour to adopt a decision within a period of 18 months from the opening of the procedure. This time limit may be extended by common agreement between the EFTA Surveillance Authority and the EFTA State concerned.
 7. Once the time limit referred to in paragraph 6 has expired, and should the EFTA State concerned so request, the EFTA Surveillance Authority shall, within two months, take a decision on the basis of the information available to it. If appropriate, where the information provided is not sufficient to establish compatibility, the EFTA Surveillance Authority shall take a negative decision.
 8. Before adopting any decision in accordance with paragraphs 2 to 5, the EFTA Surveillance Authority shall give the EFTA State concerned the opportunity of making known its views, within a time-limit that shall not normally exceed one month, on the information received by the EFTA Surveillance Authority and provided to the EFTA State concerned pursuant to Article 7(3).
 9. The EFTA Surveillance Authority shall not use confidential information provided by respondents, which cannot be aggregated or otherwise be anonymised, in any decision taken in accordance with paragraphs 2 to 5, unless it has obtained their agreement to disclose that information to the EFTA State concerned. The EFTA Surveillance Authority may take a reasoned decision, which shall be notified to the undertaking or association of undertakings concerned, finding that information provided by a respondent and marked as confidential is not protected, and setting a date after which the information will be disclosed. That period shall not be less than one month.
- anses som forenlig med EØS-avtalens virkemåte, og det kan fastsette forpliktelser som gjør det mulig å kontrollere at vedtaket overholdes (heretter kalt «betinget vedtak»).
5. Dersom EFTAs overvåkningsorgan fastslår at den meldte støtten er uforenlig med EØS-avtalens virkemåte, skal det gjøre vedtak om at støtten ikke skal iverksettes (heretter kalt et «negativt vedtak»).
 6. Vedtak i henhold til nr. 2, 3, 4 og 5 skal gjøres så snart tvilen omhandlet i artikkel 4 nr. 4 i dette kapittel er fjernet. EFTAs overvåkningsorgan skal i størst mulig utstrekning bestrebe seg på å gjøre vedtak innen en frist på 18 måneder etter at framgangsmåten er innledet. Denne fristen kan forlenges etter avtale mellom EFTAs overvåkningsorgan og den berørte EFTA-staten.
 7. Etter utløpet av fristen omhandlet i nr. 6, og dersom den berørte EFTA-staten anmoder om det, skal EFTAs overvåkningsorgan innen to måneder gjøre vedtak på grunnlag av de opplysningene det har til rådighet. Dersom de framlagte opplysningene ikke er tilstrekkelige til å fastslå forenlighet, skal EFTAs overvåkningsorgan om nødvendig gjøre et negativt vedtak.
 8. Før EFTAs overvåkningsorgan gjør et vedtak i samsvar med nr. 2–5, skal det gi den berørte EFTA-staten mulighet til å framlegge sine synspunkter innen en frist som vanligvis ikke skal overskride én måned, på opplysningene som EFTAs overvåkningsorgan mottar og oversender den berørte EFTA-staten i henhold til artikkel 7 nr. 3.
 9. EFTAs overvåkningsorgan skal i et vedtak som gjøres i samsvar med nr. 2–5, ikke bruke fortrolige opplysninger fra oppplysningsgivere, som ikke kan aggregeres eller anonymiseres på annen måte, med mindre det har innhentet deres tillatelse til å formidle disse opplysningene til den berørte EFTA-staten. EFTAs overvåkningsorgan kan gjøre et begrunnet vedtak som skal meddeles det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak, der det fastslår at opplysninger som er framlagt av en oppplysningsgiver og merket som fortrolige, ikke er vernet, og fastsetter en dato for når opplysningene vil gis videre. Fristen skal være på minst en måned.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

10. The EFTA Surveillance Authority shall take due account of the legitimate interests of undertakings in the protection of their business secrets and other confidential information. An undertaking or an association of undertakings providing information pursuant to Article 7, and which is not a beneficiary of the State aid measure in question, may request, on grounds of potential damage, that its identity be withheld from the EFTA State concerned.

Article 10

Withdrawal of notification

1. The EFTA State concerned may withdraw the notification within the meaning of Article 2 of this Chapter in due time before the EFTA Surveillance Authority has taken a decision pursuant to Article 4 or 9 of this Chapter.
2. In cases where the EFTA Surveillance Authority initiated the formal investigation procedure, the EFTA Surveillance Authority shall close that procedure.

Article 11

Revocation of a decision

The EFTA Surveillance Authority may revoke a decision taken pursuant to Article 4(2) or (3), or Article 9(2), (3), (4) of this Chapter, after having given the EFTA State concerned the opportunity to submit its comments, where the decision was based on incorrect information provided during the procedure which was a determining factor for the decision. Before revoking a decision and taking a new decision, the EFTA Surveillance Authority shall open the formal investigation procedure pursuant to Article 4(4). Articles 6, 9 and 12, Article 13(1), Articles 15, 16 and 17 of this Chapter shall apply *mutatis mutandis*.

Section III

Procedure regarding unlawful aid

Article 12

Examination, request for information and information injunction

1. Without prejudice to Article 24, the EFTA Surveillance Authority may on its own initiative examine information regarding alleged unlawful aid from whatever source.

The EFTA Surveillance Authority shall examine without undue delay any complaint sub-

10. EFTAs overvåkningsorgan skal ta behørig hensyn til foretakenes berettigede interesse av å beskytte sine forretningshemmeligheter og andre fortrolige opplysninger. Et foretak eller en sammenslutning av foretak som gir opplysninger i henhold til artikkel 7, og som ikke er mottaker av det aktuelle statsstøttetiltaket, kan av hensyn til mulige skadevirkninger anmode om at dets/dens identitet ikke avdekkes for den berørte EFTA-staten.

Artikkel 10

Tilbaketrekking av en melding

1. Den berørte EFTA-staten kan trekke tilbake en melding som omhandlet i artikkel 2 i dette kapittel i god tid før EFTAs overvåkningsorgan har gjort et vedtak i samsvar med artikkel 4 eller 9 i dette kapittel.
2. Dersom EFTAs overvåkningsorgan har innledet en framgangsmåte for formell gransking, skal det avslutte framgangsmåten.

Artikkel 11

Oppheving av et vedtak

EFTAs overvåkningsorgan kan oppheve et vedtak gjort i henhold til artikkel 4 nr. 2 eller 3 eller artikkel 9 nr. 2, 3 eller 4 i dette kapittel etter å ha gitt den berørte EFTA-staten mulighet til å framlegge sine merknader, dersom vedtaket ble gjort på grunnlag av feilaktige opplysninger som ble framlagt under saksbehandlingen og som har hatt avgjørende betydning for vedtaket. Før EFTAs overvåkningsorgan opphever et vedtak og gjør et nytt, skal det innlede en framgangsmåte for formell gransking i henhold til artikkel 4 nr. 4. Artikkel 6, 9 og 12, artikkel 13 nr. 1 samt artikkel 15, 16 og 17 i dette kapittel får tilsvarende anvendelse.

Avsnitt III

Framgangsmåte ved ulovlig støtte

Artikkel 12

Gransking, anmodning om opplysninger og påbud om å gi opplysninger

1. Med forbehold for artikkel 24 kan EFTAs overvåkningsorgan på eget initiativ granske opplysninger om påstått ulovlig støtte fra enhver kilde.

EFTAs overvåkningsorgan skal uten unødig opphold granske enhver klage som inngis

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

mitted by any interested party in accordance with Article 24(2) and shall ensure that the EFTA State concerned is kept fully and regularly informed of the progress and outcome of the examination.

2. If necessary, the EFTA Surveillance Authority shall request information from the EFTA State concerned. Article 2(2) and Article 5(1) and (2) shall apply *mutatis mutandis*.

After the initiation of the formal investigation procedure, the EFTA Surveillance Authority may also request information from any other EFTA State, from an undertaking, or association of undertakings in accordance with Article 7 and 8, which shall apply *mutatis mutandis*.

3. Where, despite a reminder pursuant to Article 5(2) of this Chapter, the EFTA State concerned does not provide the information requested within the period prescribed by the EFTA Surveillance Authority, or where it provides incomplete information, the EFTA Surveillance Authority shall by decision require the information to be provided (hereinafter referred to as an 'information injunction'). The decision shall specify what information is required and prescribe an appropriate period within which it is to be supplied.

Article 13

Injunction to suspend or provisionally recover aid

1. The EFTA Surveillance Authority may, after giving the EFTA State concerned the opportunity to submit its comments, adopt a decision requiring the EFTA State to suspend any unlawful aid until the EFTA Surveillance Authority has taken a decision on the compatibility of the aid with the functioning of the EEA Agreement (hereinafter referred to as a 'suspension injunction').
2. The EFTA Surveillance Authority may, after giving the EFTA State concerned the opportunity to submit its comments, adopt a decision requiring the EFTA State provisionally to recover any unlawful aid until the EFTA Surveillance Authority has taken a decision on the compatibility of the aid with the functioning of the EEA Agreement (hereinafter referred to as a 'recovery injunction'), if all the following criteria are fulfilled:
 - (a) according to an established practice there are no doubts about the aid character of the measure concerned;

av en berørt part i samsvar med artikkel 24 nr. 2, og skal sikre at den berørte EFTA-staten holdes fullt og regelmessig underrettet om granskings forløp og resultater.

2. EFTAs overvåkningsorgan skal ved behov anmode den berørte EFTA-staten om opplysninger. Artikkel 2 nr. 2 og artikkel 5 nr. 1 og 2 får tilsvarende anvendelse.

Etter innledningen av framgangsmåten for formell gransking kan EFTAs overvåkningsorgan også anmode om opplysninger fra enhver annen EFTA-stat, et foretak eller en sammenlutning av foretak i samsvar med artikkel 7 og 8, som får tilsvarende anvendelse.

3. Dersom den berørte EFTA-staten tross purring i henhold til artikkel 5 nr. 2 i dette kapittel ikke framlegger opplysningene det anmodes om, innen fristen fastsatt av EFTAs overvåkningsorgan, eller dersom den framlegger ufullstendige opplysninger, skal EFTAs overvåkningsorgan gjennom et vedtak kreve at opplysningene gis (heretter kalt «påbud om å gi opplysninger»). I vedtaket skal det angis hva slags opplysninger som kreves, og det skal fastsettes en passende frist for oversending av opplysningene.

Artikkel 13

Påbud om stans eller midlertidig tilbakebetaling av støtte

1. EFTAs overvåkningsorgan kan, etter å ha gitt den berørte EFTA-staten mulighet til å framlegge sine merknader, gjøre et vedtak der EFTA-staten påbys å stanse utbetalingen av all ulovlig støtte inntil EFTAs overvåkningsorgan har gjort vedtak om hvorvidt støtten er forenlig med EØS-avtalens virkemåte (heretter kalt «påbud om stans»).
2. EFTAs overvåkningsorgan kan, etter å ha gitt den berørte EFTA-staten mulighet til å framlegge sine merknader, gjøre et vedtak der EFTA-staten påbys å kreve midlertidig tilbakebetalt all ulovlig utbetalt støtte inntil EFTAs overvåkningsorgan har gjort vedtak om hvorvidt støtten er forenlig med EØS-avtalens virkemåte (heretter kalt «påbud om tilbakebetaling»), forutsatt at følgende kriterier er oppfylt:
 - a) I henhold til fastlagt praksis foreligger det ingen tvil om at det aktuelle tiltaket har karakter av støtte.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- (b) there is an urgency to act;
- (c) there is a serious risk of substantial and irreparable damage to a competitor.

Recovery shall be effected in accordance with the procedure set out in Article 16(2) and (3) of this Chapter. After the aid has been effectively recovered, the EFTA Surveillance Authority shall take a decision within the time limits applicable to notified aid.

The EFTA Surveillance Authority may authorise the EFTA State to couple the refunding of the aid with the payment of rescue aid to the firm concerned.

The provisions of this paragraph shall be applicable only to unlawful aid implemented after the entry into force of the Agreement between the EFTA States amending Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement of 10 December 2001.

- b) Det er viktig å handle raskt.
- c) Det er alvorlig risiko for betydelig og uopprettelig skade for en konkurrent.

Tilbakebetalingen skal skje i samsvar med framgangsmåten fastsatt i artikkel 16 nr. 2 og 3 i dette kapittel. Når støtten faktisk er tilbakebetalt, skal EFTAs overvåkningsorgan gjøre vedtak innen de fristene som gjelder for meldt støtte.

EFTAs overvåkningsorgan kan tillate at en EFTA-stat kombinerer tilbakebetalingen av støtten med utbetaling av krisestøtte til det berørte foretaket.

Bestemmelsene i dette nummer får anvendelse bare på ulovlig støtte som er iverksatt etter at avtalen mellom EFTA-statene om endring av protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen av 10. desember 2001 har trådt i kraft.

Article 14

Non-compliance with an injunction decision

If the EFTA State fails to comply with a suspension injunction or a recovery injunction, the EFTA Surveillance Authority shall be entitled, while carrying out the examination on the substance of the matter on the basis of the information available, to refer the matter to the EFTA Court direct and apply for a declaration that the failure to comply constitutes an infringement of the EEA Agreement.

Article 15

Decisions of the EFTA Surveillance Authority

1. The examination of possible unlawful aid shall result in a decision pursuant to Article 4(2), (3) or (4) of this Chapter. In the case of decisions to initiate the formal investigation procedure, proceedings shall be closed by means of a decision pursuant to Article 9 of this Chapter. If an EFTA State fails to comply with an information injunction, that decision shall be taken on the basis of the information available.
2. In cases of possible unlawful aid and without prejudice to Article 13(2), the EFTA Surveillance Authority shall not be bound by the time-limit set out in Articles 4(5), 9(6) and 9(7) of this Chapter.
3. Article 11 of this Chapter shall apply *mutatis mutandis*.

Artikkel 14

Manglende etterkommelse av et påbud

Dersom EFTA-staten unnlater å overholde et påbud om stans eller tilbakebetaling, skal EFTAs overvåkningsorgan ha myndighet til, samtidig som det gransker sakens faktiske forhold på grunnlag av tilgjengelige opplysningene, å forelegge saken for EFTA-domstolen og be om at den manglende overholdelsen erklæres for å utgjøre en krenkelse av EØS-avtalen.

Artikkel 15

EFTAs overvåkningsorgans vedtak

1. Granskingen av mulig ulovlig støtte skal lede til et vedtak i henhold til artikkel 4 nr. 2, 3 eller 4 i dette kapitlet. Dersom det gjøres vedtak om å innlede framgangsmåten for formell gransking, skal saken avsluttes ved et vedtak i henhold til artikkel 9 i dette kapittel. Dersom en EFTA-stat unnlater å overholde et påbud om å gi opplysninger, skal vedtaket gjøres på grunnlag av tilgjengelige opplysninger.
2. Dersom det foreligger tilfeller av mulig ulovlig støtte, og uten at det berører artikkel 13 nr. 2, skal EFTAs overvåkningsorgan ikke være bundet av fristen fastsatt i artikkel 4 nr. 5, artikkel 9 nr. 6 og artikkel 9 nr. 7 i dette kapittel.
3. Artikkel 11 i dette kapittel får tilsvarende anvendelse.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Article 16

Recovery of aid

1. Where negative decisions are taken in cases of unlawful aid, the EFTA Surveillance Authority shall decide that the EFTA State concerned shall take all necessary measures to recover the aid from the beneficiary (hereinafter referred to as a 'recovery decision'). The EFTA Surveillance Authority shall not require recovery of the aid if this would be contrary to a general principle of EEA law.
2. The aid to be recovered pursuant to a recovery decision shall include interest at an appropriate rate fixed by the EFTA Surveillance Authority. Interest shall be payable from the date on which the unlawful aid was at the disposal of the beneficiary until the date of its recovery.
3. Without prejudice to any order of the EFTA Court pursuant to Article 40 of the Agreement between the EFTA States on the establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice, recovery shall be effected without delay and in accordance with the procedures under the national law of the EFTA State concerned, provided that they allow the immediate and effective execution of the EFTA Surveillance Authority's decision. To this effect and in the event of a procedure before national courts, the EFTA States concerned shall take all necessary steps which are available in their respective legal systems, including provisional measures, without prejudice to EEA law.

Section IV

Limitation periods

Article 17

Limitation period for the recovery of aid

1. The powers of the EFTA Surveillance Authority to recover aid shall be subject to a limitation period of ten years.
2. The limitation period shall begin on the day on which the unlawful aid is awarded to the beneficiary either as individual aid or as aid under an aid scheme. Any action taken by the EFTA Surveillance Authority or by an EFTA State, acting at the request of the EFTA Surveillance Authority, with regard to the unlawful aid shall interrupt the limitation period. Each interruption shall start time running afresh. The limitation period shall be suspended for as long as the decision of the EFTA Surveillance Authority

Artikkel 16

Tilbakebetaling av støtte

1. Dersom det gjøres negative vedtak i forbindelse med ulovlig støtte, skal EFTAs overvåkningsorgan gjøre vedtak om at den berørte EFTA-staten skal treffe alle nødvendige tiltak for å få tilbakebetalt støtten fra mottakeren (heretter kalt «vedtak om tilbakebetaling»). EFTAs overvåkningsorgan skal ikke kreve støtten tilbakebetalt dersom dette ville være i strid med et generelt prinsipp i EØS-retten.
2. Støtten som skal tilbakebetales i henhold til et vedtak om tilbakebetaling, skal omfatte renter beregnet etter en passende sats fastsatt av EFTAs overvåkningsorgan. Rentene skal løpe fra den dagen den ulovlige støtten ble stilt til mottakerens rådighet, og fram til tilbakebetalingsdagen.
3. Med forbehold for en eventuell beslutning i EFTA-domstolen etter artikkel 40 i avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol skal tilbakebetalingen skje uten opphold og i samsvar med framgangsmåtene fastsatt i den berørte EFTA-stats nasjonale rett, såfremt framgangsmåtene tillater en umiddelbar og faktisk gjennomføring av EFTAs overvåkningsorgans vedtak. For dette formål, og i tilfelle søksmål ved nasjonale domstoler, skal de berørte EFTA-statene treffe alle nødvendige tiltak som er til rådighet i deres respektive rettsordener, herunder midlertidige tiltak, uten at dette berører EØS-retten.

Avsnitt IV

Foreldelsesfrister

Artikkel 17

Foreldelsesfrist for tilbakebetaling av støtte

1. EFTAs overvåkningsorgans myndighet til å kreve støtte tilbakebetalt skal ha en foreldelsesfrist på ti år.
2. Foreldelsesfristen løper fra den dagen den ulovlige støtten tildeles mottakeren, som individuell støtte eller som støtte etter en støtteordning. Ethvert tiltak truffet av EFTAs overvåkningsorgan eller av en EFTA-stat etter anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan med hensyn til den ulovlige støtten, avbryter foreldelsesfristen. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt. Foreldelsesfristen skal utsettes mens EFTAs overvåk-

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

rity is the subject of proceedings pending before the EFTA Court.

3. Any aid with regard to which the limitation period has expired, shall be deemed to be existing aid.

Article 18

Limitation period for the imposition of fines and periodic penalty payments

1. The powers conferred on the EFTA Surveillance Authority by Article 8 shall be subject to a limitation period of three years.
2. The period provided for in paragraph 1 shall start on the day on which the infringement referred to in Article 8 is committed. However, in the case of continuing or repeated infringements, the period shall begin on the day on which the infringement ceases.
3. Any action taken by the EFTA Surveillance Authority for the purpose of the investigation or proceedings in respect of an infringement referred to in Article 8 shall interrupt the limitation period for the imposition of fines or periodic penalty payments, with effect from the date on which the action is notified to the undertaking or association of undertakings concerned.
4. After each interruption, the limitation period shall start running afresh. However, the limitation period shall expire at the latest on the day on which a period of six years has elapsed without the EFTA Surveillance Authority having imposed a fine or a periodic penalty payment. That period shall be extended by the time during which the limitation period is suspended in accordance with paragraph 5 of this Article.
5. The limitation period for the imposition of fines or periodic penalty payments shall be suspended for as long as the decision of the EFTA Surveillance Authority is the subject of proceedings pending before the EFTA Court.

Article 19

Limitation period for the enforcement of fines and periodic penalty payments

1. The powers of the EFTA Surveillance Authority to enforce decisions adopted pursuant to Article 8 shall be subject to a limitation period of five years.
2. The period provided for in paragraph 1 shall start on the day on which the decision taken pursuant to Article 8 becomes final.

ningsorgans vedtak behandles av EFTA-domstolen.

3. Enhver støtte der foreldelsesfristen er utløpt, skal anses som eksisterende støtte.

Artikkel 18

Foreldelsesfrister for ilegging av bøter og tvangsmulkt

1. Den myndigheten som er tillagt EFTAs overvåkningsorgan ved artikkel 8, skal ha en foreldelsesfrist på tre år.
2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen overtredelsen omhandlet i artikkel 8 skjer. Ved fortsatte eller gjentatte overtredelser regnes imidlertid fristen fra den dagen overtredelsen opphører.
3. Ethvert tiltak som er truffet av EFTAs overvåkningsorgan med henblikk på gransking eller framgangsmåter i forbindelse med en overtredelse omhandlet i artikkel 8, skal avbryte foreldelsesfristen for ilegging av bøter eller tvangsmulkt med virkning fra det tidspunktet tiltaket ble meddelt det berørte foretaket eller den berørte sammenslutningen av foretak.
4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt. Foreldelsesfristen skal imidlertid utløpe senest den dagen det har gått seks år uten at EFTAs overvåkningsorgan har ilagt bøter eller tvangsmulkt. Denne fristen skal forlenges med den tiden foreldelsesfristen er utsatt i samsvar med nr. 5 i denne artikkel.
5. Foreldelsesfristen for ilegging av bøter eller tvangsmulkt skal utsettes mens EFTAs overvåkningsorgans vedtak behandles av EFTA-domstolen.

Artikkel 19

Foreldelsesfrister for innkreving av bøter og tvangsmulkt

1. EFTAs overvåkningsorgans myndighet til å håndheve vedtak gjort i henhold til artikkel 8 skal ha en foreldelsesfrist på fem år.
2. Fristen fastsatt i nr. 1 skal regnes fra den dagen vedtaket som er gjort i henhold til artikkel 8, er endelig.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

3. The limitation period provided for in paragraph 1 shall be interrupted:
 - (a) by notification of a decision modifying the original amount of the fine or periodic penalty payment or refusing an application for modification;
 - (b) by any action of an EFTA State, acting at the request of the EFTA Surveillance Authority, or of the EFTA Surveillance Authority, intended to enforce payment of the fine or periodic penalty payment.
4. After each interruption, the limitation period shall start running afresh.
5. The limitation period provided for in paragraph 1 shall be suspended for so long as:
 - (a) the respondent is allowed time to pay;
 - (b) the enforcement of payment is suspended pursuant to a decision of the EFTA Court.

Section V

Procedure regarding misuse of aid

Article 20

Misuse of aid

Without prejudice to Article 28 of this Chapter, the EFTA Surveillance Authority may in cases of misuse of aid open the formal investigation procedure pursuant to Article 4(4) of this Chapter. Articles 6 to 9, 11 and 12, Article 13(1) and Articles 14 to 17 of this Chapter shall apply *mutatis mutandis*.

Section VI

Procedure regarding existing aid schemes

Article 21

Cooperation pursuant to Article 1(1) in Part I

1. The EFTA Surveillance Authority shall obtain from the EFTA State concerned all necessary information for the review, in cooperation with the EFTA State, of existing aid schemes pursuant to Article 1(1) in Part I.
2. Where the EFTA Surveillance Authority considers that an existing aid scheme is not, or is no longer, compatible with the functioning of the EEA Agreement, it shall inform the EFTA State concerned of its preliminary view and give the EFTA State concerned the opportunity to submit its comments within a period of one month. In duly justified cases, the EFTA Surveillance Authority may extend this period.

3. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 skal avbrytes
 - a) ved underretning om vedtak der botens eller tvangsmulktens opprinnelige beløp blir endret, eller der en anmodning om slik endring blir avslått,
 - b) ved ethvert tiltak som treffes av EFTAs overvåkningsorgan, eller av en EFTA-stat etter anmodning fra EFTAs overvåkningsorgan for å tvangsinn drive boten eller tvangsmulkten.
4. Etter hver avbrytelse begynner foreldelsesfristen på nytt.
5. Foreldelsesfristen fastsatt i nr. 1 skal utsettes så lenge
 - a) opplysningsgiveren har betalingsutsettelse,
 - b) tvangsinn drivelsen er utsatt i henhold til en beslutning truffet av EFTA-domstolen.

Avsnitt V

Framgangsmåte ved uriktig brukt støtte

Artikkel 20

Uriktig brukt støtte

Med forbehold for artikkel 28 i dette kapittel kan EFTAs overvåkningsorgan ved uriktig brukt støtte innlede framgangsmåten for formell gransking etter artikkel 4 nr. 4 i dette kapittel. Artikkel 6–9, 11 og 12, artikkel 13 nr. 1 samt artikkel 14–17 i dette kapittel får tilsvarende anvendelse.

Avsnitt VI

Framgangsmåte i forbindelse med eksisterende støtteordninger

Artikkel 21

Samarbeid i henhold til artikkel 1 nr. 1 i del I

1. EFTAs overvåkningsorgan skal av den berørte EFTA-staten få alle opplysninger som er nødvendige for granskingen den foretar i samarbeid med EFTA-staten av eksisterende støtteordninger i henhold til artikkel 1 nr. 1 i del I.
2. Dersom EFTAs overvåkningsorgan anser at en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke lenger er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, skal det underrette den berørte EFTA-staten om denne foreløpige konklusjonen og gi den mulighet til å framlegge sine merknader innen en frist på én måned. I behørig begrunnede tilfeller kan EFTAs overvåkningsorgan forlenge denne fristen.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Article 22

Proposal for appropriate measures

Where the EFTA Surveillance Authority, in the light of the information submitted by the EFTA State pursuant to Article 21 of this Chapter, concludes that the existing aid scheme is not, or is no longer, compatible with the functioning of the EEA Agreement, it shall issue a recommendation proposing appropriate measures to the EFTA State concerned. The recommendation may propose, in particular:

- (a) substantive amendment of the aid scheme; or
- (b) introduction of procedural requirements; or
- (c) abolition of the aid scheme.

Article 23

Legal consequences of a proposal for appropriate measures

1. Where the EFTA State concerned accepts the proposed measures and informs the EFTA Surveillance Authority thereof, the EFTA Surveillance Authority shall record that finding and inform the EFTA State thereof. The EFTA State shall be bound by its acceptance to implement the appropriate measures.
2. Where the EFTA State concerned does not accept the proposed measures and the EFTA Surveillance Authority, having taken into account the arguments of the EFTA State concerned, still considers that those measures are necessary, it shall initiate proceedings pursuant to Article 4(4) of this Chapter. Articles 6, 9 and 11 of this Chapter shall apply *mutatis mutandis*.

Section VII

Interested parties

Article 24

Rights of interested parties

1. Any interested party may submit comments pursuant to Article 6 of this Chapter following an EFTA Surveillance Authority decision to initiate the formal investigation procedure. Any interested party which has submitted such comments and any beneficiary of individual aid shall be sent a copy of the decision taken by the EFTA Surveillance Authority pursuant to Article 9 of this Chapter.

Artikkel 22

Forslag til hensiktsmessige tiltak

Dersom EFTAs overvåkningsorgan i lys av de opplysninger EFTA-staten har framlagt i henhold til artikkel 21 i dette kapittel, kommer til den konklusjon at en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke lenger er forenlig med EØS-avtalens virkemåte, skal det rette en henstilling til den berørte EFTA-staten med forslag til hensiktsmessige tiltak som kan treffes. Henstillingen kan særlig inneholde forslag om å

- (a) foreta grunnleggende endringer i støtteordningen, og
- (b) innføre saksbehandlingskrav eller og
- (c) avvikle støtteordningen.

Artikkel 23

Rettsvirkninger av et forslag til hensiktsmessige tiltak

1. Dersom den berørte EFTA-staten godtar de foreslåtte tiltakene og underretter EFTAs overvåkningsorgan om dette, skal EFTAs overvåkningsorgan ta dette til etterretning og underrette EFTA-staten om det. Ved å godta tiltakene er EFTA-staten forpliktet til å gjennomføre de hensiktsmessige tiltakene.
2. Dersom den berørte EFTA-staten ikke godtar de foreslåtte tiltakene og EFTAs overvåkningsorgan fortsatt anser tiltakene som nødvendige etter å ha vurdert de argumentene EFTA-staten framlegger, skal EFTAs overvåkningsorgan innlede framgangsmåten fastsatt i artikkel 4 nr. 4 i dette kapittel. Artikkel 6, 9 og 11 i dette kapittel får tilsvarende anvendelse.

Avsnitt VII

Berørte parter

Artikkel 24

Berørte parters rettigheter

1. Enhver berørt part kan framlegge merknader i henhold til artikkel 6 i dette kapittel etter at EFTAs overvåkningsorgan har gjort vedtak om å innlede framgangsmåten for formell granskning. Enhver berørt part som har framlagt slike merknader og enhver mottaker av individuell støtte skal motta en kopi av vedtaket EFTAs overvåkningsorgan har gjort etter artikkel 9 i dette kapittel.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- Any interested party may submit a complaint to inform the EFTA Surveillance Authority of any alleged unlawful aid or any alleged misuse of aid. To that effect, the interested party shall duly complete a form that has been defined in an implementing provision referred to in Article 33 and shall provide the mandatory information requested therein.

Where the EFTA Surveillance Authority considers that the interested party does not comply with the compulsory complaint form, or that the facts and points of law put forward by the interested party do not provide sufficient grounds to show, on the basis of a prima facie examination, the existence of unlawful aid or misuse of aid, it shall inform the interested party thereof and call upon it to submit comments within a prescribed period which shall not normally exceed one month. If the interested party fails to make known its views within the prescribed period, the complaint shall be deemed to have been withdrawn. The EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State concerned when a complaint has been deemed to have been withdrawn.

- At its request, any interested party shall obtain a copy of any decision pursuant to Articles 4 and 9, Article 12(3) and Article 13 of this Chapter.

- Enhver berørt part kan inngi en klage for å underrette EFTAs overvåkningsorgan om påstått ulovlig støtte eller påstått uriktig brukt støtte. For dette formål skal den berørte parten behørig utfylle et skjema som er fastsatt i en gjennomføringsbestemmelse nevnt i artikkel 33, og skal framlegge de obligatoriske opplysningene det anmodes om der.

Dersom EFTAs overvåkningsorgan mener at den berørte parten ikke har fulgt det obligatoriske klageskjemaet, eller at de faktiske og rettslige omstendighetene som den berørte parten beskriver, ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å påvise, etter en innledende undersøkelse, at det foreligger ulovlig støtte eller uriktig brukt støtte, skal EFTAs overvåkningsorgan underrette den berørte parten om dette og oppfordre den til å framlegge merknader innen en fastsatt frist som vanligvis ikke skal overstige én måned. Dersom den berørte parten ikke framsetter sine merknader innen den fastsatte fristen, skal klagen anses for å være trukket tilbake. EFTAs overvåkningsorgan skal underrette den berørte EFTA-staten når en klage anses for å være trukket tilbake.

- Enhver berørt part skal på anmodning motta en kopi av ethvert vedtak gjort i henhold til artikkel 4, 9, 12 nr. 3 og artikkel 13 i dette kapittel.

Section VIII

Investigations into sectors of the economy and into aid instruments

Article 25

Investigations into sectors of the economy and into aid instruments

- Where the information available substantiates a reasonable suspicion that State aid measures in a particular sector or based on a particular aid instrument may materially restrict or distort competition within the internal market in several EFTA States, or that existing aid measures in a particular sector in several EFTA States are not, or no longer, compatible with the internal market, the EFTA Surveillance Authority may conduct an inquiry across various EFTA States into the sector of the economy or the use of the aid instrument concerned. In the course of that inquiry, the EFTA Surveillance Authority may request the EFTA States and/or the undertakings or associations of undertakings concerned to supply the necessary information for the application of

Avsnitt VIII

Gransking av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter

Artikkel 25

Gransking av økonomiske sektorer og støtteinstrumenter

- Dersom de tilgjengelige opplysningene underbygger en rimelig mistanke om at statsstøtte-tiltakene i en bestemt sektor eller på grunnlag av et bestemt støtteinstrument kan begrense eller vri konkurransen vesentlig på det indre marked i flere EFTA-stater, eller at eksisterende støttetiltak i en bestemt sektor i flere EFTA-stater ikke er eller ikke lenger er forenlige med det indre marked, kan EFTAs overvåkningsorgan granske denne økonomiske sektoren eller bruken av det berørte støtteinstrumentet i ulike EFTA-stater. I forbindelse med denne granskingen kan EFTAs overvåkningsorgan anmode de berørte EFTA-statene og/eller foretakene eller sammenslutningene av foretak om å framlegge de opplysningene som er nødvendige for anvendelsen av artikkel

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Articles 61 of the EEA Agreement and Article 1 in Part I, taking due account of the principle of proportionality.

The EFTA Surveillance Authority shall state the reasons for the inquiry and for the choice of addressees in all requests for information sent under this Article.

The EFTA Surveillance Authority shall publish a report on the results of its inquiry into particular sectors of the economy or particular aid instruments across various EFTA States and shall invite the EFTA States and any undertakings or associations of undertakings concerned to submit comments.

2. Information obtained from sector inquiries may be used in the framework of procedures under Part II of this Protocol.
3. Articles 5, 7 and 8 shall apply *mutatis mutandis*.

Section IX

Monitoring

Article 26

Annual reports

1. EFTA States shall submit to the EFTA Surveillance Authority annual reports on all existing aid schemes with regard to which no specific reporting obligations have been imposed in a conditional decision pursuant to Article 9(4) of this Chapter.
2. Where, despite a reminder, the EFTA State concerned fails to submit an annual report, the EFTA Surveillance Authority may proceed in accordance with Article 22 of this Chapter with regard to the aid scheme concerned.

Article 27

On-site monitoring

1. Where the EFTA Surveillance Authority has serious doubts as to whether decisions not to raise objections, positive decisions or conditional decisions with regard to individual aid are being complied with, the EFTA State concerned, after having been given the opportunity to submit its comments, shall allow the EFTA Surveillance Authority to undertake on-site monitoring visits.
2. The officials authorised by the EFTA Surveillance Authority shall be empowered, in order to verify compliance with the decision concerned:

61 i EØS-avtalen og artikkel 1 i del I, idet det tas behørig hensyn til forholdsmessighetsprinsippet.

EFTAs overvåkningsorgan skal begrunne granskingen og valget av mottakere i alle anmodninger om opplysninger i henhold til denne artikkel.

EFTAs overvåkningsorgan skal offentliggjøre en rapport om resultatene av sin gransking av bestemte økonomiske sektorer eller av bestemte støtteinstrumenter i ulike EFTA-stater og oppfordre EFTA-statene og alle berørte foretak eller sammenslutninger av foretak til å framlegge merknader.

2. Opplysninger som framkommer av sektorgranskinger, kan benyttes innenfor rammen av framgangsmåtene fastsatt i del II i denne protokollen.
3. Artikkel 5, 7 og 8 får tilsvarende anvendelse.

Avsnitt IX

Kontroll

Artikkel 26

Årlige rapporter

1. EFTA-statene skal oversende EFTAs overvåkningsorgan årlige rapporter om alle eksisterende støtteordninger som ikke er underlagt en særlig rapporteringsplikt etter et betinget vedtak gjort i henhold til artikkel 9 nr. 4 i dette kapittel.
2. Dersom en EFTA-stat tross purring unnlater å framlegge en årlig rapport, kan EFTAs overvåkningsorgan handle i samsvar med artikkel 22 i dette kapittel med hensyn til den aktuelle støtteordningen.

Artikkel 27

Kontroll på stedet

1. Dersom EFTAs overvåkningsorgan har alvorlig tvil om hvorvidt vedtak om ikke å gjøre innsigelse, positive vedtak eller betingede vedtak med hensyn til individuell støtte overholdes, skal den berørte EFTA-staten, etter å ha fått anledning til å framlegge sine merknader, tillate EFTAs overvåkningsorgan å foreta kontroller på stedet.
2. Ved kontroll av om det aktuelle vedtaket er overholdt, skal EFTAs overvåkningsorgans representanter som har fullmakt, ha myndighet til å

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

- (a) to enter any premises and land of the undertaking concerned;
- (b) to ask for oral explanations on the spot;
- (c) to examine books and other business records and take, or demand, copies.

The EFTA Surveillance Authority may be assisted if necessary by independent experts.

3. The EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State concerned, in good time and in writing, of the on-site monitoring visit and of the identities of the authorised officials and experts. If the EFTA State has duly justified objections to the EFTA Surveillance Authority's choice of experts, the experts shall be appointed in common agreement with the EFTA State. The officials of the EFTA Surveillance Authority and the experts authorised to carry out the on-site monitoring shall produce an authorisation in writing specifying the subject-matter and purpose of the visit.
4. Officials authorised by the EFTA State in whose territory the monitoring visit is to be made may be present at the monitoring visit.
5. The EFTA Surveillance Authority shall provide the EFTA State with a copy of any report produced as a result of the monitoring visit.
6. Where an undertaking opposes a monitoring visit ordered by an EFTA Surveillance Authority decision pursuant to this Article, the EFTA State concerned shall afford the necessary assistance to the officials and experts authorised by the EFTA Surveillance Authority to enable them to carry out the monitoring visit.

- a) få adgang til alle lokaler og all grunn som tilhører det aktuelle foretaket,
- b) be om muntlig forklaringer på stedet,
- c) kontrollere bøker og andre forretningsdokumenter og til å ta eller be om kopier.

EFTAs overvåkningsorgan kan eventuelt bistås av uavhengige sakkyndige.

3. EFTAs overvåkningsorgan skal i god tid underrette den berørte EFTA-staten skriftlig om kontrollen på stedet og om identiteten til de representantene og sakkyndige som har fått fullmakt til å foreta den. Dersom EFTA-staten har behørig begrunnede innvendinger mot EFTAs overvåkningsorgans valg av sakkyndige, skal de sakkyndige oppnevnes etter avtale med nevnte EFTA-stat. EFTAs overvåkningsorgans representanter og sakkyndige som har fått fullmakt til å foreta kontrollen på stedet, skal ved ankomsten framlegge en skriftlig fullmakt som angir gjenstanden for og formålet med kontrollen.
4. Representanter for EFTA-staten på hvis territorium kontrollen skal foretas, kan være til stede under kontrollen.
5. EFTAs overvåkningsorgan skal gi EFTA-staten kopi av enhver rapport som utarbeides på bakgrunn av kontrollen.
6. Dersom et foretak motsetter seg en kontroll pålagt ved et vedtak gjort av EFTAs overvåkningsorgan i henhold til denne artikkel, skal den berørte EFTA-staten yte representantene og de sakkyndige med fullmakt fra EFTAs overvåkningsorgan den bistanden som er nødvendig for at de skal kunne utføre sitt oppdrag.

Article 28

Non-compliance with decisions and judgements

1. Where the EFTA State concerned does not comply with conditional or negative decisions, in particular in cases referred to in Article 16 of this Chapter, the EFTA Surveillance Authority may refer the matter to the EFTA Court directly in accordance with Article 1(2) in Part I.
2. If the EFTA Surveillance Authority considers that the EFTA State concerned has not complied with a judgment of the EFTA Court, the EFTA Surveillance Authority may pursue the matter in accordance with Articles 31 and 33 of the Surveillance and Court Agreement.

Artikkel 28

Manglende overholdelse av vedtak og dommer

1. Dersom den berørte EFTA-staten ikke overholder et betinget eller negativt vedtak, særlig i tilfeller som omhandlet i artikkel 16 i dette kapittel, kan EFTAs overvåkningsorgan forelegge saken direkte for EFTA-domstolen i samsvar med artikkel 1 nr. 2 i del I.
2. Dersom EFTAs overvåkningsorgan anser at den berørte EFTA-staten ikke har overholdt en dom avsagt av EFTA-domstolen, kan EFTAs overvåkningsorgan forfølge saken i samsvar med artikkel 31 og 33 i overvåknings- og domstolsavtalen.

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

Section X

Cooperation with national courts

Article 29

Cooperation with national courts

1. For the application of Article 61(1) of the EEA Agreement and Article 1 in Part I, the courts of the EFTA States may ask the EFTA Surveillance Authority to transmit to them information in its possession or its opinion on questions concerning the application of State aid rules.
2. Where the coherent application of Article 61(1) and Article 62 of the EEA Agreement so requires, the EFTA Surveillance Authority, acting on its own initiative, may submit written observations to the courts of the EFTA States that are responsible for applying the State aid rules. It may, with the permission of the court in question, also make oral observations.

The EFTA Surveillance Authority shall inform the EFTA State concerned of its intention to submit observations before formally doing so.

For the exclusive purpose of preparing its observations, the EFTA Surveillance Authority may request the relevant court of the EFTA State to transmit documents at the disposal of the court, necessary for the EFTA Surveillance Authority's assessment of the matter.

Section XI

Common provisions

Article 30

Professional secrecy

The EFTA Surveillance Authority and the EFTA States, their officials and other servants, including independent experts appointed by the EFTA Surveillance Authority, shall not disclose information which they have acquired through the application of this Chapter and which is covered by the obligation of professional secrecy.

Article 31

Addressee of decisions

1. The decisions taken pursuant to Article 7(7), Article 8(1) and (2), and Article 9(9) shall be addressed to the undertaking or association of undertakings concerned. The EFTA Surveillance Authority shall notify the decision to the addressee without delay and shall give the

Avsnitt X

Samarbeid med nasjonale domstoler

Artikkel 29

Samarbeid med nasjonale domstoler

1. Ved anvendelse av artikkel 61 nr. 1 i EØS-avtalen og del I artikkel 1 kan EFTA-statenes domstoler anmode EFTAs overvåkningsorgan om å oversende de opplysningene det har i sin besittelse, eller uttalelser om spørsmål som gjelder anvendelsen av statsstøttereglene.
2. Når en ensartet anvendelse av artikkel 61 nr. 1 og artikkel 62 i EØS-avtalen krever det, kan EFTAs overvåkningsorgan på eget initiativ framlegge skriftlige merknader til EFTA-statenes domstoler som har ansvaret for anvendelsen av statsstøttereglene. Med tillatelse fra vedkommende domstol kan den også framlegge muntlige merknader.

EFTAs overvåkningsorgan skal underrette den berørte EFTA-staten om at det har til hensikt å framlegge merknader, før det framlegger dem formelt.

Utelukkende for det formål å utarbeide merknader kan EFTAs overvåkningsorgan anmode den relevante domstolen i EFTA-staten om å oversende dokumenter som domstolen har til rådighet, som er nødvendige for EFTAs overvåkningsorgans vurdering av spørsmålet.

Avsnitt XI

Felles bestemmelser

Artikkel 30

Taushetsplikt

EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-statene, deres tjenestemenn og andre ansatte, herunder uavhengige sakkyndige oppnevnt av EFTAs overvåkningsorgan, skal ikke gi videre opplysninger som de har innhentet ved anvendelse av dette kapittel, og som er underlagt taushetsplikt.

Artikkel 31

Vedtakens adressater

1. Vedtak gjort i henhold til artikkel 7 nr. 7, artikkel 8 nr. 1 og 2 og artikkel 9 nr. 9 skal rettes til det berørte foretaket eller sammenslutningen av foretak. EFTAs overvåkningsorgan skal uten opphold underrette adressaten om vedtaket og gi den mulighet til å meddele EFTAs

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

addressee the opportunity to indicate to the EFTA Surveillance Authority which information it considers to be covered by the obligation of professional secrecy.

2. All other decisions of the EFTA Surveillance Authority taken pursuant to Sections II, III, V, VI and IX shall be addressed to the EFTA State concerned. The EFTA Surveillance Authority shall notify them to the EFTA State concerned without delay and shall give that EFTA State the opportunity to indicate to the EFTA Surveillance Authority which information it considers to be covered by the obligation of professional secrecy.

overvåkningsorgan hva slags opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.

2. Alle andre vedtak gjort av EFTAs overvåkningsorgan i henhold til avsnitt II, III, V, VI og IX skal rettes til den berørte EFTA-staten. EFTAs overvåkningsorgan skal uten opphold underrette den berørte EFTA-staten om dem og gi EFTA-staten mulighet til å meddele EFTAs overvåkningsorgan hva slags opplysninger den anser for å være underlagt taushetsplikt.

Article 32

Publication of decisions

1. The EFTA Surveillance Authority shall publish in the EEA Section of and the EEA Supplement to the Official Journal of the European Communities a summary notice of the decisions which it takes pursuant to Article 4(2) and (3) and Article 22 in conjunction with Article 23(1) of this Chapter. The summary notice shall state that a copy of the decision may be obtained in the authentic language version or versions.
2. The EFTA Surveillance Authority shall publish in the EEA Section of and the EEA Supplement to the Official Journal of the European Communities the decisions which it takes pursuant to Article 4(4) of this Chapter in their authentic language version. In the Official Journal published in languages other than the authentic language version, the authentic language version will be accompanied by a meaningful summary in the language of that Official Journal.
3. The EFTA Surveillance Authority shall publish in the EEA Section of and the EEA Supplement to the Official Journal of the European Communities the decisions which it takes pursuant to Article 8(1) and (2) and Article 9 of this Chapter.
4. In cases where Article 4(6) or Article 10(2) of this Chapter applies, a short notice shall be published in the EEA Section of and the EEA Supplement to the Official Journal of the European Communities.
5. The EFTA States, acting unanimously, may decide to publish decisions pursuant to the third subparagraph of Article 1(2) in Part I in the EEA Section of and the EEA Supplement to

Artikkel 32

Kunngjøring av vedtak

1. EFTAs overvåkningsorgan skal i EØS-delen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* kunngjøre en kortfattet melding om de vedtakene det har gjort i henhold til artikkel 4 nr. 2 og 3 og artikkel 22 sammenholdt med artikkel 23 nr. 1 i dette kapittel. Av meldingen skal det framgå at det er mulig å få en kopi av vedtaket på vedtakets originalspråk.
2. EFTAs overvåkningsorgan skal i EØS-delen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* kunngjøre de vedtak det gjør i henhold til artikkel 4 nr. 4 i dette kapittel, på deres originalspråk. I de utgavene av EUT som offentliggjøres på andre språk enn vedtakets originalspråk, skal originalvedtaket følges av et dekkende sammendrag på den aktuelle EUT-utgavens språk.
3. EFTAs overvåkningsorgan skal i EØS-delen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* kunngjøre de vedtak det gjør i henhold til artikkel 8 nr. 1 og 2 og artikkel 9 i dette kapittel.
4. I de tilfellene der artikkel 4 nr. 6 eller artikkel 10 nr. 2 i dette kapittel får anvendelse, skal det kunngjøres en kortfattet melding i EØS-delen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.
5. EFTA-statene kan enstemmig gjøre vedtak om å kunngjøre i EØS-delen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* de vedtakene

Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA)

the Official Journal of the European Communities.’

som er gjort i henhold til artikkel 1 nr. 2 tredje ledd i del I.

Article 33

Implementing provisions

The EFTA Surveillance Authority, acting in accordance with the procedure laid down in Article 29, shall have the power to adopt implementing provisions concerning:

- (a) the form, content and other details of notifications;
- (b) the form, content and other details of annual reports;
- (c) the form, content and other details of complaints submitted in accordance with Article 12(1) and Article 24(2);
- (d) details of time-limits and the calculation of time-limits; and
- (e) the interest rate referred to in Article 16(2).

Article 34

Consultation of the Advisory Committee

1. The advisory committee set up by the Agreement between the EFTA States amending Protocol 3 to the Surveillance and Court Agreement of 10 December 2001 shall assist the EFTA Surveillance Authority in adopting implementing provisions pursuant to Article 33 of this Chapter. The committee shall have as Chairman a representative of the EFTA Surveillance Authority and shall consist of representatives appointed by each EFTA State.
2. Before adopting any implementing provision pursuant to Article 33 of this Chapter the EFTA Surveillance Authority shall consult the Advisory Committee.
3. Consultation of the Committee shall take place at a meeting called by the EFTA Surveillance Authority. The drafts and documents to be examined shall be annexed to the notification. The meeting shall take place no earlier than two months after notification has been sent. This period may be reduced in the case of urgency.
4. The EFTA Surveillance Authority shall submit to the Committee a draft of the measures to be taken. The Committee may examine, and give an opinion on, all questions concerning the draft, within a time-limit which the chairman may lay down according to the urgency of the matter.’

Artikkel 33

Gjennomføringsbestemmelser

EFTAs overvåkningsorgan skal etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 29 ha myndighet til å vedta gjennomføringsbestemmelser om

- a) form, innhold og andre enkeltheter i meldinger,
- b) form, innhold og andre enkeltheter i årlige rapporter,
- c) form, innhold og andre enkeltheter i klager inngitt i samsvar med artikkel 12 nr. 1 og artikkel 24 nr. 2,
- d) enkeltheter i forbindelse med frister og beregning av frister og
- e) rentesatsen nevnt i artikkel 16 nr. 2.

Artikkel 34

Samråd med Den rådgivende komité

1. Den rådgivende komité nedsatt ved avtalen mellom EFTA-statene om endring av protokoll 3 til overvåknings- og domstolsavtalen av 10. desember 2001 skal bistå EFTAs overvåkningsorgan ved fastsettelse av gjennomføringsbestemmelser i henhold til artikkel 33 i dette kapittel. Komiteen skal være sammensatt av representanter utpekt av hver EFTA-stat, med en representant for EFTAs overvåkningsorgan som leder.
2. EFTAs overvåkningsorgan skal rådføre seg med den rådgivende komiteen før det vedtar gjennomføringsbestemmelser i henhold til artikkel 33 i dette kapittel.
3. Samrådet med komiteen skal foregå på et møte sammenkalt av EFTAs overvåkningsorgan. Utkast og dokumenter som skal granskes, skal være vedlagt møteinnkallingen. Møtet skal finne sted tidligst to måneder etter at møteinnkalling er sendt ut. Dette tidsrommet kan reduseres i hastetilfeller.
4. EFTAs overvåkningsorgan skal framlegge for komiteen et utkast til tiltak som skal treffes. Komiteen kan granske og uttale seg om alle spørsmål knyttet til utkastet, innen en frist som lederen kan fastsette etter hvor mye saken haster.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og

serviceorganisasjon – 03/2026

